

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ Δ.ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:

**ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΓΑΛΑΤΙΑΝΗ
ΑΓΓΙΟΥΣ-ΣΑΙΤΗ ΙΟΥΛΙΑ
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

ΚΑΜΠΟΥΡΗ ΜΑΡΙΑ

ΠΑΤΡΑ 2013

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αντικείμενο αυτής της εργασίας είναι η συμβολή της παρουσίας του ΑΤΕΙ Πάτρας στην τοπική οικονομία και ανάπτυξη.

Ενας σημαντικότερος κλάδος για τη τοπική οικονομία, αναφορικά με τα αποτελέσματά του στην κοινωνία, αποτελεί αυτός της εκπαίδευσης. Η λειτουργία των ανώτατων και ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή του Πανεπιστημίου και του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών, τα οποία είναι υπερτοπικού χαρακτήρα, προσδίδουν πολλαπλές ωφέλειες στην οικονομική ζωή του τόπου.

Η Πάτρα είναι η πρωτεύουσα του νομού Αχαΐας, της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και το μεγαλύτερο αστικό κέντρο και λιμένας της Πελοποννήσου. Η δημοτική ενότητα της Πάτρας, που αντιστοιχεί στην κυρίως πόλη, έχει πληθυσμό σύμφωνα με την απογραφή του έτους 2011, 310.580 κατοίκους. Ο νέος Δήμος Πατρέων, σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης, έχει πληθυσμό 214.580 κατοίκους και αποτελεί τον τρίτο μεγαλύτερο δήμο της χώρας. Το πολεοδομικό συγκρότημα της Πάτρας είναι το τρίτο μεγαλύτερο σε πληθυσμό της Ελλάδας, μετά της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Η Πάτρα είναι το μεγαλύτερο οικονομικό, εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο της Πελοποννήσου και της Δυτικής Ελλάδας.

Όπως προαναφέραμε η πόλη διαθέτει δύο πανεπιστήμια (το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Πατρών) και ένα Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και συνδεδεμένα με αυτά ερευνητικά ινστιτούτα, που την καθιστούν επιστημονικό κέντρο με σημαντικές επידόσεις στην τεχνική εκπαίδευση.

Η παρουσία υψηλού αριθμού φοιτητών στην πόλη της Πάτρας επιφέρει οικονομικά οφέλη. Επιπλέον, η λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων έχει και άμεσες ωφέλειες για την περιοχή, λόγω του υψηλού αριθμού θέσεων απασχόλησης στην κλάδο και των υψηλών δυνατοτήτων παραγωγής ερευνητικού έργου. Ωστόσο θα πρέπει να επισημανθεί πως η διάχυση των επιστημονικών επιτευγμάτων και το παραγόμενο ερευνητικό έργο στην κοινωνία και στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή υστερεί ακόμη σημαντικά.

Μέσα λοιπόν από την μελέτη που κάναμε διαπιστώσαμε πως η βιωσιμότητα της περιφερειακής οικονομίας και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται μακριά από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδας δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την ενεργό ανάμειξη των πανεπιστημίων και των Τ.Ε.Ι. Για να καταπολεμηθεί η μακροχρόνια ανεργία και να υποστηριχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη στις περιφέρειες της χώρας τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα πρέπει να μετατραπούν σε «δεξαμενές» προηγμένων γνώσεων, ερευνών κλπ και σε «ισχυρούς πόλους» δημιουργίας ικανών στελεχών και εργαζομένων προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες των επιχειρήσεων για την ταχεία μετάβασή τους στην «οικονομία της γνώσης», που ενισχύει κατακόρυφα τη διεθνή ανταγωνιστικότητα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της εργασίας αυτής,θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας προς την καθηγήτριά μας κα Καμπούρη Μαρία, για την αμέριστη συμπαράσταση και βοήθεια που μας παρείχε καθόλη την διάρκεια σύλλογής στοιχείων και πληροφοριών, επεξεργασίας και συγγραφής τους, καθώς επίσης και για τα σχόλιά της και την σωστή καθοδήγησή της κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας.

Επίσης θα θέλαμε να εκφράσουμε τόσο την αγάπη μας όσο και την ευγνωμοσύνη μας προς τις οικογένειές μας για την συμπαράστασή τους προς εμάς καθόλη την διάρκεια των σπουδών μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Την παρούσα εργασία θα θέλαμε να την έχουμε στο νου μας κυρίως ως μελέτη του μέρους που οπιοί τα τελευταία χρόνια έγινε «σπίτι μας», καθώς εδώ στο ΑΤΕΙ Πατρών περνούσαμε τις περισσότερες ώρες της ημέρας μας.

Προσπαθήσαμε λοιπόν να κάνουμε αναδρομή στην ιστορία του ΑΤΕΙ Πατρών και παρατηρώντας όλα τα στοιχεία, γεγονότα, ημερομηνίες σταθμούς, αριθμούς φοιτητών και καθηγητών να παρουσιάσουμε ορθά και αληθινά την σπουδαιότητα του ιδρύματος αυτού τόσο για την πόλη των Πατρών, όσο και για ολόκληρο τον νομό Αχαΐας.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας γίνεται μια εισαγωγή στο εκπαιδευτικό σύστημα. Αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος και δίνονται πληροφορίες σχετικά με την εξέλιξη του εκπαιδευτικού συστήματος κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η συσχέτιση της εκπαίδευσης και της περιφερειακής ανάπτυξης ενώ το τρίτο κεφάλαιο γίνεται η προσέγγιση των επιδράσεων των περιφερειακών ΑΤΕΙ στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια παρουσίαση του ΑΤΕΙ Πατρών, της δομής του και της λειτουργίας του, ενώ στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας αυτής δίνεται η επίδραση του ΑΤΕΙ Πατρών στην οικονομία της πόλης των Πατρών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΕΛ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 Βασικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος	1
1.2 Εξελίξεις κατά το τελευταίο ήμισυ του 20ου αιώνα	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	6
2.1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	6
2.2 Ο ρόλος της ανώτατης εκπαίδευσης στην περιφερειακή ανάπτυξη	9
2.3 Τα Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως μοχλός περιφερειακής ανάπτυξης	13
2.3.1 Τα αναμενόμενα οφέλη για την Περιφέρεια εγκατάστασης	14
2.4 Ο νέος στρατηγικός στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης	14
2.5 Οικονομική επίδραση	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΤΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	17
3.1. Εισαγωγή	17
3.2. Η μεταβολή στην αντίληψη για την συμβολή των σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών τους με βάση τη διεθνή εμπειρία – πρακτική	18
3.3. Η αποκέντρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα: περιφερειακά τμήματα	21
3.4. Η επίδραση των περιφερειακών σχολών ΑΕΙ – Τει στην ανάπτυξη των περιφερειών της Ελλάδας	24

3.5. Παράγοντες που καθόρισαν την επίδραση των ελληνικών περιφερειακών Πανεπιστημίων και ΤΕΙ στην ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας.	27
3.6. Προτάσεις για την καλύτερη αξιοποίηση των περιφερειακών πανεπιστημίων και τει στην ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΤΟ ΑΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ	30
4.1 Ιστορική αναδρομή	30
4.2.Σχολές – Τμήματα	32
4.3.Γραφείο διασύνδεσης	34
4.3.1 Στόχος του γραφείου διασύνδεσης	34
4.3.2 Δραστηριότητες του γραφείου διασύνδεσης	34
4.3.3 Ωφελούμενοι	34
4.4 Κώδικας δεοντολογίας	35
4.4.1 Γενικές αρχές Κώδικα Δεοντολογίας των δομών απασχόλησης του ΑΤΕΙ Πατρών	35
4.4.2 Επιμέρους αρχές του Κώδικα Δεοντολογίας των εποπτευόμενων από το ΔΑΣΤΑ δομών απασχόλησης του ΑΤΕΙ Πατρών - Γραφείο Διασύνδεσης	37
4.4.3 Ειδικά για την παροχή υπηρεσιών προς μαθητές	38
4.4.4 Ειδικά για τη σχέση του γραφείου με εργοδότες και εργοδοτικούς οργανισμούς	38
4.4.5 Ειδικά για τη σχέση του γραφείου με Ιδιωτικούς Οργανισμούς Ευρέσεως Εργασίας – ΙΟΕΕ	40
4.5. Υποδομη του ΑΤΕΙ Πατρών	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	43
5.1 Η επίδραση του ΑΤΕΙ στην τοπική αυτοδιοίκηση	43
5.2 Το σχέδιο Αθηνά εμπόδιο στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης των Πατρών	47
5.3 Η πόλη της Πάτρας	51
5.4 Η συμβολή του ΑΤΕΙ στην ανάπτυξη της πόλης της Πάτρας	53
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	56
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Βασικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος

Η εκπαίδευση συνταγματικά κατοχυρωμένη ευθύνη της Πολιτείας και παρέχεται δωρεάν σε όλα τα επίπεδα του συστήματος, από το νηπιαγωγείο ως το Πανεπιστήμιο. Υπάρχει ένας σχετικά μικρός αριθμός σχολείων στον ιδιωτικό τομέα, αλλά μόνο τα κρατικά πανεπιστήμια και ιδρύματα παρέχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση και πτυχία. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι πολύ συγκεντρωτικό τόσο όσον αφορά την οργάνωση και διοίκηση, όσο και ως προς το περιεχόμενο των σπουδών. Έχουμε, π.χ. ένα εθνικό αναλυτικό πρόγραμμα, ενιαία ωρολόγια προγράμματα και εγκεκριμένα βιβλία, που είναι υποχρεωτικά και για τα ιδιωτικά σχολεία

1.2 Εξελίξεις κατά το τελευταίο ήμισυ του 20ου αιώνα.

Κατά τη δεκαετία του 1950 το εκπαιδευτικό σύστημα αποτελείτο από το δημοτικό σχολείο εξαετούς φοίτησης, που ήταν υποχρεωτικό, από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το Γυμνάσιο, που ήταν προσανατολισμένο κυρίως προς τις ανθρωπιστικές σπουδές, και από την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην, οποία υπάγονταν τα πανεπιστήμια και πολύ λίγες τριτοβάθμιες σχολές γενικής εκπαίδευσης, όπως οι Ακαδημίες Κατάρτισης Διδακτικού Προσωπικού (Παιδαγωγικές Ακαδημίες) και οι Ακαδημίες Φυσικής Αγωγής.

Προς το τέλος αυτής της δεκαετίας, καθώς δόθηκε έμφαση στον εκσυγχρονισμό και τη σχεδιασμένη οικονομική ανάπτυξη, συντάχθηκε μια περιεκτική έκθεση για την κατάσταση της παιδείας και νομοθετήθηκαν αρκετές μεταρρυθμίσεις που είχαν σκοπό την επέκταση του τομέα της τεχνικής- επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση χωρίστηκε σε δύο στάδια, διάρκειας τριών χρόνων το καθένα. Οι πρώτες τρεις τάξεις αποτελούσαν το κατώτερο στάδιο, που έδινε έμφαση στη γενική και ανθρωπιστική παιδεία. Το ανώτερο στάδιο διαφοροποιείτο και χωριζόταν σε διαφορετικούς τύπους, από τους οποίους οι δύο κύριοι ήταν το Πρακτικό (επιστημονικό) και το Κλασικό (φιλολογικό/λογοτεχνικό): και οι δύο ήταν ακαδημαϊκές κατευθύνσεις με βασικό σκοπό την προετοιμασία εισαγωγής στο Πανεπιστήμιο. Παράλληλα, δημιουργήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας ένα σύστημα τεχνικών-επαγγελματικών σχολείων, που κάλυπτε τόσο την ανώτερη όσο και την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η καθοριστική αλλά και βραχύβια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964 ανέπτυξε περαιτέρω τις παραπάνω προσπάθειες, και επεξέτεινε τη μεταρρύθμιση σε βασικές

και ενιαίες αλλαγές του συστήματος που θα προήγαγαν την ισότητα και την οικονομική ανάπτυξη στην εκπαίδευση.

Η δωρεάν εκπαίδευση επεκτάθηκε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καταργήθηκαν οι εξετάσεις για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και έγιναν βασικές αλλαγές στο σύστημα εξετάσεων για είσοδο στο πανεπιστήμιο με ένα σύστημα ενιαίων γενικών εξετάσεων, που αντικατέστησε τις ξεχωριστές εξετάσεις σε κάθε σχολείο. Οι προηγούμενοι πολλαπλοί τύποι σχολείων της γενικής εκπαίδευσης μετατράπηκαν σε δύο ξεχωριστά σχολεία: το μή επιλεκτικό Γυμνάσιο (κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), που υπάρχει ακόμη και σήμερα, και το Λύκειο (ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), που ενσωμάτωνε πλέον τις πρακτικές και κλασικές κατευθύνσεις.

Μια από τις σημαντικότερες αλλαγές της περιόδου αυτής, εφόσον έθιγε ένα από τα οξύτερα και πλέον διαφιλονικούμενα θέματα του αιώνα, ήταν ότι η δημοτική, ή καθομιλούμενη, ελληνική γλώσσα αντικατέστησε την καθαρεύουσα ως μέσο διδασκαλίας. Μια άλλη πλευρά αυτής της μεταρρύθμισης αφορούσε την κλασική ελληνική λογοτεχνία, η οποία θα διδασκόταν στη νέα ελληνική γλώσσα από μετάφραση στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ η συστηματική μελέτη των αρχαίωνελληνικών θα άρχιζε στο Λύκειο.

Με την έλευση της στρατιωτικής χούντας το 1967 σχεδόν όλα αυτά τα μέτρα αναιρέθηκαν, με πρώτη την κατάργηση των μέτρων για τη γλώσσα. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ρυθμίστηκε, επίσης, νομοθετικά η ίδρυση νέων ιδρυμάτων ανώτερης τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης, τα οποία, αφενός, θα κάλυπταν τις ανάγκες για τεχνικούς ανώτερου επιπέδου και, αφετέρου, θα λειτουργούσαν ως κυματοθραύστης στη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση για είσοδο σε πανεπιστήμια. Μέχρι το 1974 είχαν ιδρυθεί πέντε από αυτά τα Κέντρα (ΚΑΤΕΕ).

Το 1974, έτος που σηματοδοτείται από την επαναφορά του δημοκρατικού πολιτεύματος, θεσπίστηκε εκπαιδευτική νομοθεσία, που ουσιαστικά επανέφερε τις περισσότερες μεταρρυθμίσεις της περιόδου του 1964. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η δευτεροβάθμια γενική και η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση αναδιοργανώθηκαν έτσι ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη ισοτιμία μεταξύ τους. Ορισμένα μέτρα ήταν ότι:

-Η υποχρεωτική εκπαίδευση παρατάθηκε από 6 σε 9 χρόνια

-Η κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δηλ. το γυμνάσιο καθιερώθηκε ως το κοινό σχολείο γενικής εκπαίδευσης (τάξεις 7η ως 9η), που σημαίνει ότι:

α. καταργήθηκαν οι επαγγελματικές σχολές κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και

β. καταργήθηκαν επίσης οι εισαγωγικές εξετάσεις από το δημοτικό στο γυμνάσιο.

-Η μετάυποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (τάξεις 10η ως 12η) αναδιοργανώθηκε σε δύο ισότιμα λύκεια ή κατευθύνσεις το Γενικό Λύκειο και το Τεχνικό-Επαγγελματικό Λύκειο. Οι απόφοιτοι του Γενικού Λυκείου μπορούν να εισαχθούν μετά από εξετάσεις σε όλα τα ιδρύματα ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης, ενώ οι απόφοιτοι του Τεχνικού-Επαγγελματικού Λυκείου δεν μπορούν να συναγωνισθούν για την εισαγωγή τους στο Πανεπιστήμιο.

Όσον αφορά το γλωσσικό ζήτημα, η δημοτική καθιερώθηκε σε όλα τα επίπεδα, και η διδασκαλία των κλασικών συγγραφέων στη νέα ελληνική γλώσσα από μετάφραση αποτέλεσε μέρος του αναλυτικού προγράμματος στα σχολεία της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Από το 1981, όταν για πρώτη φορά στην Ελλάδα ανήλθε στην εξουσία σοσιαλιστική κυβέρνηση, οι μεταρρυθμίσεις εστιάζονταν περισσότερο στις εσωτερικές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα με στόχο τον εκδημοκρατισμό του και λιγότερο στις αλλαγές στη δομή του συστήματος. Οι κυριότερες αλλαγές του συστήματος που υλοποιήθηκαν κατά τη δεκαετία του 80 ήταν οι εξής:

- Αυτόματη προαγωγή καθόλη τη διάρκεια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Κατάργηση των εισαγωγικών εξετάσεων από την κατώτερη προς την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Αναβολή της επιλογής κατεύθυνσης έως το τελευταίο έτος του γενικού λυκείου (12η τάξη), όπου οι μαθητές έχουν να επιλέξουν μεταξύ τεσσάρων δεσμών αντί των δύο που ίσχυαν μέχρι τότε
- Στο πλαίσιο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ιδρύθηκε το 1984 ένα νέος τύπος ενιαίου λυκείου, το πειραματικό Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο (ΕΠΛ), στόχος του οποίου ήταν να γεφυρώσει το κενό μεταξύ της γενικής και τεχνικής εκπαίδευσης.
Το Ε.Π.Λ. συνεχίζει, ακόμη και τώρα και παρά την κοινωνική ζήτηση και πίεση, να εγγράφει ένα σχετικό μικρό ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού.
- Θεσπίστηκαν διάφορα μέτρα για να αυξηθεί η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων στο σχολείο, όπως ήταν τα μαθητικά συμβούλια και η αύξηση των ευθυνών των διδασκαλικών συμβουλίων. Παρατηρούμε, όμως, ότι παρόλο που ο νόμος 1566/85 πρόβλεπε αποκέντρωση στη λήψη αποφάσεων, λίγα από αυτά τα μέτρα τέθηκαν σε εφαρμογή με σχετικά διατάγματα.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου δόθηκε προτεραιότητα στη μεταρρύθμιση της ανώτερης εκπαίδευσης. Τα ΚΑΤΕΕ, τα οποία είχαν σοβαρότατα προβλήματα λόγω της ταχείας τους ανάπτυξης, διαμορφώθηκαν στην τωρινή τους μορφή ως Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ). Τα Πανεπιστήμια έγιναν, για πρώτη φορά, αντικείμενο μεταρρύθμισης με το Νόμο Πλαίσιο του 1982 (1268/82). Ο νόμος αυτός στόχευε στην επέκταση της βάσης της λήψης αποφάσεων στα πανεπιστήμια και εισήγαγε νέα μέτρα, όπως η ίδρυση μεταπτυχιακών σπουδών. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ιδρύθηκαν παιδαγωγικά τμήματα (για νηπιαγωγούς και δασκάλους) στα πανεπιστήμια, και οι Παιδαγωγικές Ακαδημίες έπαψαν σταδιακά να λειτουργούν.

Κατά το πρώτο ήμισυ της δεκαετίας του 1990 καθιερώθηκε ένα νέο σύστημα μετα-δευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης, το οποίο δίνει έμφαση στην ευκαμψία και συνεργασία των κοινωνικών εταίρων. Το σύστημα αυτό ενσωματώνει όσα από τα ιδιωτικά Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών, τα οποία προηγουμένως λειτουργούσαν ανεξέλεγκτα και όχι βάσει προδιαγραφών, πληρούν τις προϋποθέσεις για απόκτηση

άδειας λειτουργίας. Τόσο τα δημόσια όσο και τα ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK), παρέχουν σχετικά μικρής διάρκειας κατάρτιση, και στόχος τους είναι να προσφέρουν επαγγελματική εξειδίκευση και βιώσιμα εφόδια στις χιλιάδες αποφοίτων των λυκείων, που δεν μπόρεσαν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παρόλες τις ταλαντεύσεις για το αν θα δοθεί έμφαση στην ισότητα ή την παραγωγικότητα, ένα από τα κυριότερα διλήμματα των υπευθύνων λήψης αποφάσεων σε όλη την περίοδο αυτής της ιστορικής ανασκόπησης ήταν πώς να ανταποκριθούν στα υψηλά επίπεδα ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στη δεκαετία του 1990 έχει έρθει στην επιφάνεια, όμως, και ένας έντονος προβληματισμός που αφορά στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα και αποτελεί θέμα ευρείας συζήτησης και κριτικής. Στη δεκαετία που διανύουμε παρατηρούνται λιγότερες και πιο περιορισμένες περιπτώσεις μεταρρυθμίσεων και αντιμεταρρυθμίσεων, καθώς εναλλάσσονται οι διάφορες κυβερνήσεις(Κασσωτάκης και Λαμπράκης-Παγανός 1994:102) και μεγαλύτερη σύγκλιση απόψεων στον καθορισμό των τρεχόντων προβλημάτων της εκπαίδευσης (έστω και αν οι προτεραιότητες και ο τρόπος επίλυσής τους συνήθως ποικίλλουν). Αυτός ο προβληματισμός έχει πολλές πτυχές: η ελλιπής τεχνικοοικονομική υποδομή των σχολείων μέσα στο γενικότερο πλαίσιο οικονομικής στενότητας του δημοσίου, το υπερφορτωμένο και συχνά ξεπερασμένο αναλυτικό πρόγραμμα, που δίνει έμφαση στην απομνημόνευση και όχι στην κριτική σκέψη, ο αυξανόμενος αριθμός των αδιόριστων εκπαιδευτικών, που μπορεί να περιμένουν και άνω της δεκαετίας για μια θέση, το γενικό λύκειο, το οποίο δεν λειτουργεί πλέον ως ανεξάρτητο και αυτόνομο σχολείο αλλά έχει μετατραπεί σε προπαρασκευαστικό θάλαμο για το Πανεπιστήμιο, η αλματώδης αύξηση των ιδιωτικών φροντιστηρίων και ιδιωτικών μαθημάτων που προετοιμάζουν τους υποψήφιους για τις εξετάσεις στα ανώτατα ιδρύματα, ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός φοιτητών των Α.Ε.Ι. που καθυστερούν να πάρουν το πτυχίο τους, για να μην αναφερθούμε και στα υψηλά επίπεδα ανεργίας που αντιμετωπίζουν όταν τελικά αποφοιτήσουν. Όλα αυτά τα προβλήματα συνθέτουν ένα εξαιρετικά δύσκολο και απαιτητικό πλέγμα θεμάτων για τους υπευθύνους χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Από το 2001, η Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα αποτελείται από τον Πανεπιστημιακό και τον Τεχνολογικό Τομέα, οι οποίοι διέπονται ως προς την οργάνωση και τη λειτουργία τους από τις ίδιες συνταγματικές διατάξεις. Η εξέλιξη αυτή ήταν προϊόν αφ' ενός της ραγδαίας αναπτυσσόμενης τεχνολογίας και επιστήμης αφ' ετέρου των αυξανόμενων αναγκών της οικονομίας και της κοινωνίας σε στελέχη υψηλού μορφωτικού επιπέδου.

Με το Νόμο-Πλαίσιο 3549/2007 μεταρρυθμίστηκε και εκσυγχρονίστηκε η δομή και το πλαίσιο της λειτουργίας των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ενισχύοντας την αυτονομία και την οικονομική αυτοτέλεια των ιδρυμάτων και την συνολικότερη διαφάνεια της λειτουργίας τους.

Με στόχο αφ' ενός το «άνοιγμα» της πρόσβασης και αφ' ετέρου την κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης σε ειδικότητες οι οποίες να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις της κοινωνίας και της οικονομίας, η Ανώτατη Εκπαίδευση διευρύνεται με τη δημιουργία νέων ιδρυμάτων ή τμημάτων και την αύξηση των εισερχόμενων φοιτητών, στη βάση συγκεκριμένου εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού. Η διεύρυνση αυτή χρηματοδοτείται και από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Με νόμο του 1992 ιδρύθηκε το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π) ενώ με νόμο του 2003 ορίστηκε

ότι τα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (ΥΠ.ΕΘ.Α) παρέχουν εκπαίδευση ισότιμη με αυτή των Πανεπιστημίων. Το 2005 ιδρύθηκε το Διεθνές Πανεπιστήμιο .

Στον Τεχνολογικό Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης εντάχθηκε το 2002 και η Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.ΤΕ).

Τέλος, με νόμο του 2006, αναβαθμίστηκε και αναδιαρθρώθηκε η ναυτική εκπαίδευση, καθιστώντας την ισότιμη της εκπαίδευσης των ΤΕΙ.

Τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ), από το έτος 2001 (Ν.2916/2001), αποτελούν τον τεχνολογικό τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα (τα Πανεπιστήμια και τα αυτοτελή Πολυτεχνεία, αποτελούν τον πανεπιστημιακό τομέα). Πριν από το 2001 μόνο τα τμήματα του πανεπιστημιακού τομέα ονομάζονταν ΑΕΙ, αλλά πλέον αυτό δεν ισχύει.

Τα ΤΕΙ ιδρύθηκαν το 1983, με το σκεπτικό το πρόγραμμα σπουδών τους να επικεντρώνεται στην παροχή κατάρτισης σε εφαρμογές της τεχνολογίας που απαιτούν επιστημονικό υπόβαθρο. Έτσι οι απόφοιτοί τους αποκαλούνται *πτυχιούχος μηχανικός*, κατ' αντιδιαστολή με τον όρο *διπλωματούχος μηχανικός* για την περιγραφή αποφοίτων αντίστοιχων πανεπιστημιακών τμημάτων. Οι σπουδές διαρκούν 8 ή 9 εξάμηνα, ανάλογα με το τμήμα, ενώ η διδακτική εβδομάδα αποτελείται από 35 ώρες, αντί για 30 που ισχύει στις πανεπιστημιακές σχολές. Τα ΤΕΙ έχουν την δυνατότητα να διοργανώνουν μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές, αυτόνομα ή σε συνεργασία με άλλα ΑΕΙ.

Οι πτυχιούχοι των ΤΕΙ μετά την αποφοίτησή τους εντάσσονται τόσο σε επιμελητήρια όσο και σε επαγγελματικές ενώσεις. Η πολυπληθέστερη επαγγελματική ένωση είναι η Ένωση Πτυχιούχων Μηχανικών ΤΕΙ, γνωστή και ως ΕΕΤΕΜ. Το πολυπληθέστερο ΤΕΙ είναι το ΤΕΙ Αθήνας.

Το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Τ.Ε.Ι.) Πατρών ιδρύθηκε το 1970 σαν Κέντρο Ανώτερης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Κ.Α.Τ.Ε.). Το 1983 με την εφαρμογή του νόμου 1404/83 ιδρύθηκε το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα σαν ανεξάρτητο και αυτοδιοικούμενο Ν.Π.Δ.Δ. που ανήκει μαζί με τα Πανεπιστήμια στην Ελληνική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το Τ.Ε.Ι. είναι προσανατολισμένο στην εφαρμοσμένη Έρευνα και Τεχνολογία ενώ τα Πανεπιστήμια κυρίως στην θεωρητική και βασική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.1. Εκπαίδευση και περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα

Το τελευταίο διάστημα στη χώρα μας, υπό το βάρος της επικείμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης που προωθείται από την κυβέρνηση, αλλά και των έντονων αντιπαραθέσεων που έχουν ξεσπάσει σε σχέση με τις επιχειρούμενες αλλαγές αλλά και τη δεδομένη μείωση των εισακτέων στις σχολές τις περιφέρειας, τα ζητήματα που αναλύουμε παρακάτω τίθενται με τρόπο επιτακτικό. Η συζήτηση επικεντρώνεται στο χαρακτήρα και τη μορφή των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του μέλλοντος, στους στόχους και τις στρατηγικές τους, αλλά στο ρόλο που μπορούν να παίξουν σε περιφερειακό επίπεδο.

Στις σύγχρονες μεταβιομηχανικές οικονομίες, οι περιοριστικοί παράγοντες της ανάπτυξης δεν είναι πια το έδαφος, η εργασία και το κεφάλαιο. Ο περιοριστικός παράγοντας είναι η πληροφορία, η ανθρώπινη γνώση, το ανθρώπινο κεφάλαιο. Το ανθρώπινο κεφάλαιο, όμως, δεν είναι δώρο της φύσης, όπως συμβαίνει με τους φυσικούς πόρους. Το ανθρώπινο κεφάλαιο είναι αποτέλεσμα σοβαρών επενδύσεων στην εκπαίδευση και παιδεία. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι οι ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες δαπανούν μεγάλο ποσοστό του υψηλού εθνικού εισοδήματός τους για την εκπαίδευση. Σύμφωνα με την κοινή εκτίμηση των οικονομικών αναλυτών, τα κεφάλαια που επενδύει η κάθε χώρα σήμερα στη γνώση, στην έρευνα και στην καινοτομία θα της επιστραφούν στο μέλλον πολλαπλώς. Η εμπειρία άλλων χωρών, των τελευταίων τουλάχιστον είκοσι χρόνων, επιβεβαιώνει ότι στο στίβο του παγκόσμιου ανταγωνισμού κερδίζει αυτός που διαθέτει το πιο ικανό και πιο έξυπνο ανθρώπινο δυναμικό. Αυτή η διαπίστωση αφορά ιδιαίτερα μια μικρή οικονομία όπου η ανάπτυξη της γνώσης και της εξειδίκευσης είναι ίσως ο μόνος σίγουρος παράγοντας που μπορεί να δημιουργήσει συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα

Ο γενικότερος αναπτυξιακός ρόλος της ανώτατης παιδείας ή της παιδείας σε όλες της βαθμίδες της είναι αναμφισβήτητος και κοινά αποδεκτός. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ίδρυση περιφερειακών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με σκοπό την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων

Όλες οι απόψεις για το ρόλο των περιφερειακών πανεπιστημίων, σχετίζονται με την θέση ότι το ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα αποτελεί ένα “εργαλείο” για την οικονομική ανάπτυξη. Τόσο για την αύξηση της ενεργούς ζήτησης, όσο και για την γενικότερη ποιοτική αναβάθμιση της περιοχής (ρυμοτομία, συγκοινωνία, ύδρευση, αποχέτευση). Η τοπική κοινωνία και αυτή βλέπει το πανεπιστήμιο, ως κυρίαρχο μέσο αύξησης της ενεργούς ζήτησης. Σε περιόδους όπου η μειωμένη κατανάλωση και η έλλειψη επενδύσεων σε σχέση με την πρωτεύουσα είναι κυρίαρχα στοιχεία η προσθήκη μεγάλης ομάδας καταναλωτών και μάλιστα νέων ανθρώπων, είναι σημαντικό γεγονός. Γι’ αυτό η ιδεολογία της πίεσης των τοπικών κοινωνιών για τη δημιουργία πανεπιστημιακής σχολής, ήταν στη βάση της λειτουργίας πολυπρόσωπων κρατικών οργανισμών που θα συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της περιοχής. Η εγκατάσταση πανεπιστημίων προϋπολογιζόταν από την τοπική κοινωνία βάση του αριθμού των

φοιτητών και του προσωπικού που θα λειτουργούσαν ενισχυτικά στις τοπικές αγορές (ενοίκια, διατροφή, ένδυση, διασκέδαση). Ουσιαστικά πολλές προτεραιότητες που υπαγόρευαν την ίδρυση των πανεπιστημιακών τμημάτων στην περιφέρεια δεν είναι κυρίως εκπαιδευτικές, αλλά κυρίως αναπτυξιακές.

Η ίδρυση περιφερειακών ανωτάτων ιδρυμάτων στη χώρα μας, πέρα από την σημαντική συμβολή τους στην ανάπτυξη των περιοχών αυτών, ικανοποιεί και ένα αίτημα ισότητας ευκαιριών. Έχει υποστηριχθεί ότι η ίδρυση τους έγινε για λόγους τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, ως μέτρο αύξησης της κοινωνικής δικαιοσύνης σχετικά με την ανισοκατανομή πόρων μεταξύ κέντρου και περιφέρειας, για εθνικούς λόγους, εκπαιδευτικούς, άλλα και για πολιτικές σκοπιμότητες και τοπικιστικές επιδιώξεις ενώ έντονος είναι ο προβληματισμός για την έλλειψη σχεδιασμού και προγραμματισμού στην ίδρυση και την λειτουργία τους.

Η λειτουργία ενός περιφερειακού ανώτατου ιδρύματος έχει μακροχρόνια αναπτυξιακά αποτελέσματα μέσω της αύξησης της προσφοράς εξειδικευμένων υπηρεσιών στην περιοχή και τη δημιουργία ικανότερου και πιο εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Τα κυριότερα σημεία συνάντησης του πανεπιστημίου με την τοπική κοινωνία σύμφωνα με τον Πανούση (1991) είναι τα εξής:

1. Η αγορά εργασίας και η απασχόληση των αποφοίτων
2. Η ανάπτυξη της τοπικής - περιφερειακής οικονομίας, όπου εδρεύει το πανεπιστήμιο
3. Η μείωση της εσωτερικής μετανάστευσης και η συγκράτηση του επιστημονικού προσωπικού
4. Τα έξοδα λειτουργίας των ιδρυμάτων ως αποδοτική επένδυση
5. Η αύξηση της παραγωγικότητας
6. Τα κονδύλια που υπάρχουν για την έρευνα και τεχνολογία και τα αποτελέσματα των ερευνών και ανάπτυξης της τεχνολογίας
7. Την καλλιέργεια νέας αντίληψης για την οικονομική συμπεριφορά του πολίτη, την ανάπτυξη και την αποκέντρωση της περιφέρειας

Οι επιπτώσεις από την χωροθέτηση μιας πανεπιστημιακής μονάδας σε μια περιφέρεια είναι η αύξηση της κατανάλωσης αγαθών, οι αυξημένες απιστήσεις για παροχή υπηρεσιών, η ροή πόρων από άλλες περιφέρειες προς την εν λόγω περιφέρεια, οι διαδικασίες συγκράτησης πόρων στην ίδια την περιφέρεια και η τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας.

Σύμφωνα με τους Γκίκα & Χυζ (2007) το πανεπιστήμιο πρέπει να αντιμετωπίζεται ως καταλυτής για την μακροχρόνια ανάπτυξη μιας περιοχής. Αλλά για να αποτελέσει ένα τριτοβάθμιο ίδρυμα καταλυτή για την μακροχρόνια ανάπτυξη πρέπει να υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις λειτουργίας αυτών των ιδρυμάτων, κάμποιοι ελάχιστοι όροι της αποτελεσματικής λειτουργίας του πανεπιστημίου όπως:

-Η εξασφάλιση της ύπαρξης αρκετών τμημάτων με ειδικά αντικείμενα, τα οποία δεν προσφέρονται στα κεντρικά πανεπιστήμια ή με σπουδές μεταπτυχιακού επιπέδου.

-Η εξασφάλιση της κινητικότητας ανθρώπων και πληροφοριών μέσω λειτουργίας σύγχρονων και πολύ καλά οργανωμένων βιβλιοθηκών και δυνατότητας διοργάνωσης και παρακολούθησης συνεδρίων.

-Ύπαρξη μιας κρίσιμης μάζας φοιτητών και διδασκόντων έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια ακαδημαϊκή κοινότητα.

-Υψηλής ποιότητας κτιριακές εγκαταστάσεις, υποδομές και εξοπλισμός

-Τέλος στο εσωτερικό της κάθε περιφέρειας απαιτείται χωροταξική συγκέντρωση των σχολών κατά γνωστική ενότητα. Τα τμήματα που θα εγκαθίστανται σε μια πόλη θα πρέπει να συγκροτούν μια ευρύτερη γνωστική ενότητα. Κατά συνέπεια δεν είναι δυνατή η εγκατάσταση μεμονωμένων τμημάτων σε μια πόλη –έδρα..

Στην Ελλάδα, για πολλές δεκαετίες, υπήρξε ένας συγκεντρωτισμός της παιδείας στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Η ίδρυση των πρώτων περιφερειακών ΑΕΙ ξεκίνησε στη δεκαετία του 60 στην Πάτρα και τα Ιωάννινα. Θα ακολουθήσουν στα μέσα της δεκαετίας του 1970 τα Πανεπιστήμια Θράκης και Κρήτης, τα οποία εισήγαγαν για πρώτη φορά και τη λειτουργία Πανεπιστημίου με τμήματα σε περισσότερες από μία πόλεις.

Η ίδρυση περιφερειακών ανώτατων ιδρυμάτων στη χώρα μας - πέρα από τη σημαντική συμβολή τους στην ανάπτυξη των περιοχών αυτών - ικανοποιεί και ένα αίτημα ισότητας ευκαιριών. Έχει υποστηριχθεί ότι η ίδρυσή τους έγινε για λόγους τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, ως μέτρο αύξησης της κοινωνικής δικαιοσύνης σχετικά με την ανακατανομή πόρων μεταξύ κέντρου και περιφέρειας, για εθνικούς λόγους, εκπαιδευτικούς, αλλά και για πολιτικές σκοπιμότητες και τοπικιστικές επιδιώξεις, ενώ έντονος είναι ο προβληματισμός για τη έλλειψη σχεδιασμού και προγραμματισμού στην ίδρυση και λειτουργία τους.

Η σημασία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων έγκειται στο ότι παράγουν γνώση και προκειμένου οι περιφέρειες να είναι ανταγωνιστικές, χρειάζεται να κινηθούν με την λογική επιχειρήσεων έντασης γνώσης: συνεχής ανάπτυξη, νέες ιδέες, παραγωγή γνώσης και οργανωσιακή μάθηση.

Έρευνες σχετικά με τις οικονομικά επιτυχημένες περιφέρειες υποδεικνύουν ότι η επιτυχία τους εξαρτάται από αυτό που ονομάζεται «θεσμική πυκνότητα» (institutional thickness) όπου παρατηρείται αυξημένος αριθμός θεσμών και οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και προώθηση της γνώσης. Τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα εξ ορισμού εντάσσονται σε αυτές τις οργανώσεις.

2.2 Ο ρόλος της ανώτατης εκπαίδευσης στην περιφερειακή ανάπτυξη

Ο ρόλος ενός Τριτοβάθμιου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στην περιφερειακή ανάπτυξη συντίθεται από και αντανακλάται πάνω σε τέσσερις κεντρικούς άξονες διαμορφώνοντας με βάση αυτούς και το πλαίσιο δράσης του.

1^{ος} ΑΞΟΝΑΣ

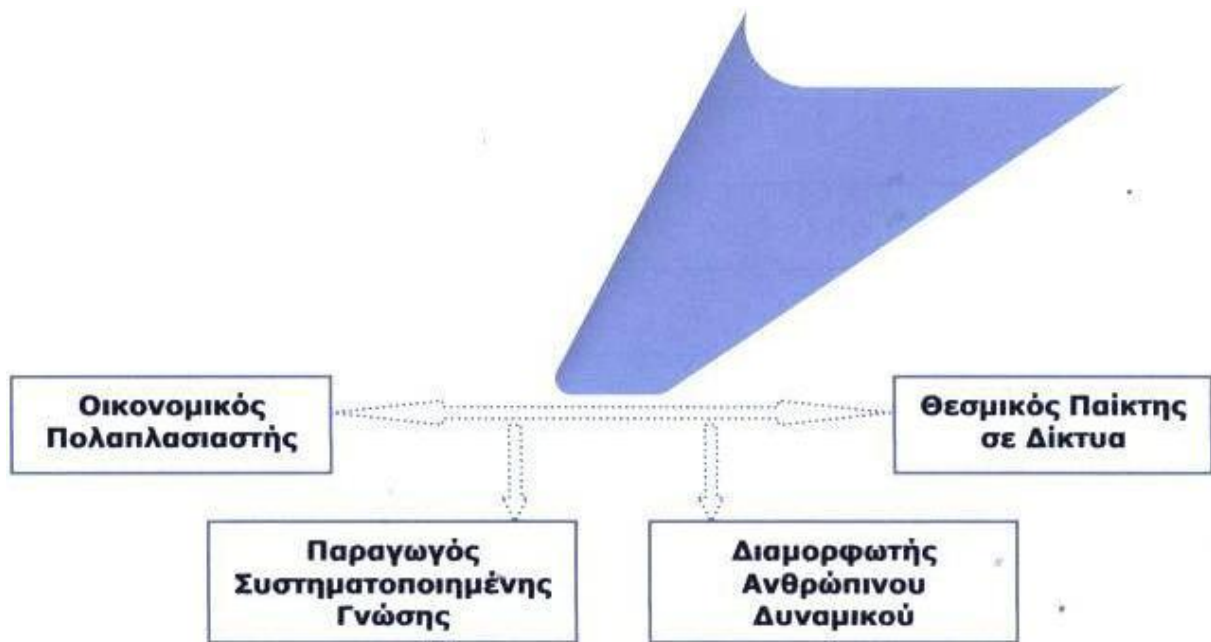
Ο πρώτος άξονας («διάσταση» του ρόλου) είναι αυτός του «οικονομικού πολλαπλασιαστή».

Το Τριτοβάθμιο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα είναι εργοδότης, φορολογούμενος, αγοραστής προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και πόλος έλξης νέων ανθρώπων – φοιτητών που είναι, επίσης, καταναλωτές. Η συγκέντρωση στις περιοχές αυτές φοιτητικού και διδακτικού δυναμικού αναμένεται να ενισχύσει την εσωτερική ζήτηση και να τονώσει μια σειρά οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως την αγορά κατοικιών, τροφίμων, ενδυμάτων και άλλων υπηρεσιών με έμμεσες επιδράσεις και σε άλλους παραγωγικούς κλάδους. Τα εισοδηματικά αυτά αποτελέσματα λειτουργούν σε μεγάλο βαθμό άμεσα και δεδομένου ότι δρουν πολλαπλασιαστικά μπορούν να οδηγήσουν στην αύξηση του συνολικού εισοδήματος της περιοχής. Εάν λοιπόν θέλουμε να εξετάσουμε πλήρως τις οικονομικές επιπτώσεις ενός Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στην τοπική οικονομία θα έπρεπε να πάρουμε υπόψη μας το σύνολο των άμεσων και έμμεσων αποτελεσμάτων από την λειτουργία του. Οι άμεσες οικονομικές επιπτώσεις των περιφερειακών ΑΕΙ στην τοπική οικονομία αφορούν τις δαπάνες που γίνονται στην περιοχή εξαιτίας της λειτουργίας του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος.

Οι δαπάνες αυτές γίνονται από τους φοιτητές, τους διοικητικούς υπαλλήλους, τους διδάσκοντες καθώς και από το ίδιο το Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Οι δαπάνες αυτές ταυτίζονται με τα εισοδήματα αυτών που τις εισπράττουν και ως αποτέλεσμα έχουμε αύξηση του εισοδήματος στην περιοχή. Οι έμμεσες οικονομικές επιπτώσεις αφορούν τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και θα μπορούμε να τα ορίσουμε ως αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης στην περιοχή λόγω της αυξημένης ζήτησης.

2^{ος} ΑΞΟΝΑΣ

Ο δεύτερος άξονας είναι αυτός του «παραγωγού συστηματοποιημένης γνώσης» και αφορά σε θέματα μεταφοράς τεχνογνωσίας και τεχνολογίας, πνευματικής ιδιοκτησίας κ.ά. Ο τρίτος άξονας είναι αυτός του «διαμορφωτή του ανθρώπινου δυναμικού» και σχετίζεται με την προσέλκυση και εκπαίδευση των φοιτητών με στόχο τη δημιουργία ανθρώπινου δυναμικού υψηλού επιπέδου για τους φορείς και τις επιχειρήσεις της περιοχής. Ο τέταρτος άξονας αναφέρεται στη συμμετοχή του Ιδρύματος σε δίκτυα και δραστηριότητες εκπαιδευτικού, πολιτιστικού ή κοινωνικού ενδιαφέροντος καθιστώντας το βασικό «θεσμικό παίκτη σε δίκτυα».

Σχήμα 1: Η «πολυδιάσταση» του ρόλου ενός Τριτοβάθμιου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Οι δύο πρώτοι άξονες–διαστάσεις αντανakλούν κυρίως την οικονομική συμβολή του Τριτοβάθμιου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, ενώ οι δύο τελευταίοι την κοινωνικο-πολιτισμική συμβολή στην περιοχή όπου λειτουργεί.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να επισημανθεί ότι χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μην υπερεκτιμηθεί ο ρόλος των Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων στην οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών, αλλά να δοθεί η πρέπουσα έμφαση στον κοινωνικό και πολιτισμικό ρόλο τους. Αν και η οικονομική ώθηση που επιτυγχάνεται είναι αδιαμφισβήτητη, η απορρόφηση από τις άμεσες εισροές, κατά το πλείστον, αφορά στον τομέα των υπηρεσιών και είναι αμφίβολο το κατά πόσο αυτές αξιοποιούνται και πώς, και από τους άλλους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας ώστε να αποτελέσουν και μοχλό ανάπτυξης της περιοχής. Συνεπώς, δεν θα μπορούσε να αποκλειστεί και το ενδεχόμενο να συντελεί το Τριτοβάθμιο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα στη διαστρέβλωση της ανάπτυξης της περιφέρειας ή, τουλάχιστον, να μην ευνοεί την ορθολογική ανάπτυξή της. Για τον παραπάνω λόγο, θα πρέπει η διερεύνηση να γίνεται σε συνάρτηση μιας σειράς παραγόντων που θέτουν σε αντιπαράβολή την οικονομική με την κοινωνικο-πολιτισμική συμβολή κάνοντας μια πολύ προσεκτική ανάγνωση των συντελούμενων μεταβολών και ερμηνεύοντας τα ποσοτικά σε συνάρτηση με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των μεταβολών αυτών.

Έτσι, θα μπορούσαμε να δούμε ότι η κοινωνική και πολιτισμική συμβολή αντανακλάται σε αλλαγές που συντελούνται: α) στην πολιτική ζωή ενός τόπου, με έμφαση το δημόσιο λόγο σχετικά με θέματα όπως, δικαιωμάτων, περιβάλλοντος, ισότητας των δύο φύλλων, β) στις πολιτιστικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται, και γ) στην εργασία, όσον αφορά, κυρίως, σε επίπεδο ανθρωπίνων πόρων και ποιότητας της εργασίας. Πιο αναλυτικά, οι διαπιστώσεις που μπορούν να γίνουν είναι ότι σε:

i. Πολιτικό επίπεδο

Η ενσωμάτωση ενός ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην καθημερινή ζωή μιας επαρχιακής πόλης επηρεάζει πολύπλευρα την πολιτική ζωή και ειδικότερα την ατζέντα των θεμάτων που κυριαρχούν στον πολιτικό λόγο. Ο πολιτικός λόγος και κυρίως η θεματολογία του στην περιφέρεια μεταβλήθηκε ριζικά την τελευταία δεκαετία κυρίως υπό το βάρος δύο σημαντικών εξελίξεων που σχετίζονται με την ίδρυση μιας σειράς νέων τμημάτων Τ.Ε.Ι. και Α.Ε.Ι.:

1. Ένας μεγάλος αριθμός νέων ανθρώπων – φοιτητών με αυξημένη ευαισθησία σε ειδικότερα θέματα (παιδεία, περιβάλλον, δικαιώματα) ενσωματώθηκε στον αστικό ιστό των πόλεων . Η ενσωμάτωση αυτή, είτε εκφρασμένη μέσα από καθαρά πολιτικές δράσεις (σπουδαστικός συνδικαλισμός, συμμετοχή σε κομματικές νεολαίες, συμμετοχή σε εκδηλώσεις διαμαρτυρίας κ.α.), είτε συσχετισμένη με την ανάπτυξη γόνιμων συζητήσεων και συνεισφορά ιδεών σε κάθε πτυχή της καθημερινότητας, οδηγεί αναπότρεπτα σε συνολική αλλαγή των αντιλήψεων και της συμπεριφοράς σε επίπεδο πολιτικής.

2. Ο πολιτικός λόγος εμπλουτίστηκε χάρη στην εμφάνιση ανθρώπων (φοιτητών, αλλά και εκπαιδευτικού προσωπικού) υψηλού σχετικά μορφωτικού επιπέδου, οι οποίοι συνεισέφεραν στην πολιτική με τις απόψεις τους ή δημιούργησαν νέες δομές και εκφράσεις πολιτικής δράσης.

Μια σειρά από νέα θέματα προστέθηκαν, υπό την επίδραση και των νέων τμημάτων στην περιφερειακή πολιτική ατζέντα, όπως θέματα που άπτονται:

α) το περιβάλλον, με διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών και πλαισίου δημόσιου διαλόγου αλλά και δράσεις σχετικά με την προστασία του,

β) τη θέση της γυναίκας, όπου σε μία κοινωνία μέχρι πρότινος δομημένη με βάση παραδοσιακά-ανδροκρατικά στερεότυπα αρχίζει να αναβαθμίζεται,

γ) την ανεργία, αλλά και τις εργασιακές σχέσεις, ζητήματα που αρχίζουν να τίθενται με ένταση διεκδικώντας αποφάσεις προς επίλυση, καθώς και άλλα ζητήματα όπως ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου, μετανάστευση, πολιτισμός κ.ο.κ.

ii. Πολιτιστικό επίπεδο

Η εμφάνιση μεγάλου αριθμού νέων, με ευαισθησίες και ενδιαφέροντα διαφορετικά από τα συνήθη, επιδρά στην παραγωγή πολιτισμού, αλλά και στη ζήτηση

πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Ο αριθμός και η δραστηριότητα των πολιτιστικών συλλόγων, των κινηματογραφικών και θεατρικών ομάδων, των ραδιοφωνικών εκπομπών και των μουσικών σχημάτων έχει αυξηθεί σημαντικά. Ωστόσο, είναι σαφές ότι μένουν πολλά ακόμα βήματα που χρειάζεται να γίνουν και στο σημείο αυτό είναι απαραίτητη η ενεργή ανάμειξη των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της περιοχής.

iii. Εργασία

Ο χώρος της εργασίας είναι ένα πεδίο, το οποίο κατεξοχήν επηρεάζεται από την εκπαίδευση. Η δημιουργία των νέων τμημάτων στην εν λόγω περιφέρεια έχει επιδράσει σημαντικά στην αλλαγή των δεδομένων στην αγορά εργασίας σε επίπεδο πόλης και νομού, με μια σειρά από διαφορετικούς τρόπους.

Πρώτα από όλα, η εμφάνιση ενός νέου σε ηλικία και με εξειδικευμένες γνώσεις εργατικού δυναμικού είναι σε θέση να δώσει την απαραίτητη ώθηση για αύξηση των επενδύσεων. Παράλληλα, δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε την επίδραση των νέων τμημάτων χάρη στην αύξηση της ζήτησης και της κατανάλωσης σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας, όπως είναι η στέγαση, η εστίαση ή τα εμπόριο. Τέλος, τα ίδια τα νέα τμήματα προσφέρουν πολλά στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς εργασίας, μέσα από δράσεις που προωθούν και περιλαμβάνουν προγράμματα κατάρτισης, έρευνα, εκδηλώσεις κ.α.

Η λειτουργία ενός περιφερειακού ανώτατου ιδρύματος, έχει σημαντικές επιπτώσεις όχι μόνο στην άμεση βελτίωση κάποιων οικονομικών μεγεθών αλλά και στην κοινωνική δομή της περιοχής. Έχει επίσης μακροχρόνια αναπτυξιακά αποτελέσματα μέσω της αύξησης της προσφοράς εξειδικευμένων υπηρεσιών στην περιοχή και τη δημιουργία ικανότερου και πιο εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Άρα τα κυριότερα σημεία συνάντησης του πανεπιστημίου/ΑΤΕΙ με την τοπική οικονομία είναι τα εξής:

1. η αγορά εργασίας και η απασχόληση των αποφοίτων
2. η ανάπτυξη της τοπικής – περιφερειακής οικονομίας, όπου εδρεύει το πανεπιστήμιο
3. η μείωση της εσωτερικής μετανάστευσης και η συγκράτηση του επιστημονικού προσωπικού
4. τάξοδα λειτουργίας των ιδρυμάτων ως αποδοτική επένδυση
5. τα κονδύλια που υπάρχουν για την έρευνα και τεχνολογία και τα αποτελέσματα των ερευνών και ανάπτυξης της τεχνολογίας.
6. τη αύξηση της παραγωγικότητας,

7. πικαλλιέργεια νέας αντίληψης για την οικονομική συμπεριφορά του πολίτη, την ανάπτυξη και την αποκέντρωση της περιφέρειας καθώς και
8. τη σωστή κατανομή ανθρώπων και δραστηριοτήτων εντός του ελλαδικού χώρου

Με βάση όμως τη διεθνή εμπειρία οι οικονομικές συνέπειες στην τοπική οικονομία από τη λειτουργία των περιφερειακών ιδρυμάτων στον ελληνικό χώρο δεν είναι τόσο σημαντικές όσο θα ανάμενε κανείς. Οι μελέτες που έγιναν σε ορισμένες πόλεις της Αγγλίας έδειξαν ότι τα πανεπιστήμια συνεισφέρουν περίπου το 45% του συνολικού εισοδήματος των πόλεων που εδρεύουν. Τα αντίστοιχα ποσοστά για την Ελλάδα είναι πολύ χαμηλότερα και αυτό οφείλεται:

1. σπιαγάλη κινητικότητα τόσο των φοιτητών όσο και των διδασκόντων κατά όλη τη διάρκεια του χρόνου. Ως αποτέλεσμα αυτής της κινητικότητας ένα σημαντικό ποσοστό του συνόλου των δαπανών τους οδηγείται έξω από την τοπική οικονομία. Η κινητικότητα αυτή είναι τόσο μεγαλύτερη, όσο μικρότερη είναι η πόλη όπου εδρεύει το πανεπιστήμιο και όσο μικρότερη είναι η πανεπιστημιακή κοινότητα.
2. στην περιορισμένη τοπική αγορά, εξαιτίας της οποίας ένα σημαντικό μέρος των δαπανών του πανεπιστημίου όπως επίσης των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας αναγκαστικά δεν πραγματοποιείται στην περιοχή.

Πέρα όμως από την οικονομική σημασία των περιφερειακών ιδρυμάτων σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο βασικός σκοπός ενός ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του περιφερειακού είναι ερευνητικός και εκπαιδευτικός. Για αυτό το λόγο η ίδρυση περιφερειακών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται μόνο ως πρωτογενές μέγεθος για την ανάπτυξη μιας περιοχής. Χρειάζεται, λοιπόν, ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μην υπερεκτιμηθεί ο ρόλος των πανεπιστημίων στην οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών και επιπρόσθετα να δοθεί έμφαση στον κοινωνικό και πολιτισμικό ρόλο των πανεπιστημίων. Το πανεπιστήμιο πρέπει να αντιμετωπίζεται ως καταλύτης για την μακροχρόνια ανάπτυξη μιας περιοχής.

2.3 Τα Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως μοχλός περιφερειακής ανάπτυξης

Παρότι τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τείνουν να λειτουργούν ικανοποιητικά στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, όπου υπάρχουν μια σειρά από εξωτερικές οικονομίες (βιβλιοθήκες, ερευνητικά κέντρα κλπ.), θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως καταλύτες για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μιας περιφέρειας.

2.3.1 Τα αναμενόμενα οφέλη για την Περιφέρεια εγκατάστασης

Οι πολυπρόσωποι οργανισμοί του δημοσίου - επαγγελματικές σχολές, σχολές νηπιαγωγών, γυμναστικές και παιδαγωγικές ακαδημίες, Τ.Ε.Ι., πανεπιστήμια, στρατόπεδα, νοσοκομεία, οικοτροφεία, κλπ - είναι σημαντικοί για την ανάπτυξη μιας περιοχής, γιατί αυξάνουν την ενεργό ζήτηση και τονώνουν έτσι άμεσα μια σειρά από οικονομικές δραστηριότητες, όπως είναι η αγορά κατοικιών, τροφίμων, ενδυμάτων και άλλων υπηρεσιών, ενώ οι έμμεσες επιδράσεις τους καλύπτουν επίσης πολλές οικονομικές δραστηριότητες.

Η ίδρυση ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αναμένεται, επιπλέον, να έχει μακροχρόνια αναπτυξιακά αποτελέσματα με τη δημιουργία ικανότερου και επιδεξιότερου εργατικού δυναμικού. Εξάλλου, ένα πανεπιστήμιο μπορεί να συντελέσει με το διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό του, καθώς και με τις πάγιες εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του, στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων που θέτει η τοπική κοινωνία. Έτσι, μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην επιτυχία εκείνης της πλευράς της ανάπτυξης, που συναρτάται με τη δυναμική και τη συνεκτικότητα των τοπικών κοινωνιών, να συμβάλει στην ανάπτυξη των τεχνών και των γραμμάτων και στην καλλιέργεια ατμόσφαιρας ελεύθερης πολιτιστικής δημιουργίας, πέραν των όσων προσφέρει στον τομέα αυτό με τις στενά εκπαιδευτικές δραστηριότητές του. Τα παραπάνω συντελούν στη διαμόρφωση μιας δυναμικής πολιτιστικής ταυτότητας, που αποτελεί σημαντικό στοιχείο ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των τοπικών κοινωνιών, και ιδιαίτερα των παραμεθόριων.

Τέλος, η παρουσία του πανεπιστημίου σε μία μικρή επαρχιακή πόλη μπορεί να συντελέσει σημαντικά στην άρση του «επαρχιωτισμού» της. Απαραίτητη, βέβαια, προϋπόθεση γι' αυτό είναι να υπάρχει μία «κρίσιμη μάζα», ένας ελάχιστος αριθμός δηλαδή μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας (φοιτητών και διδασκόντων) σχετικά μεγάλος, τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο και ως ποσοστό στο σύνολο του πληθυσμού της πόλης, ώστε να διασφαλίζεται ο βαθμός πολυπλοκότητας, πολυμέρειας και αλληλοκάλυψης που μπορεί να εγγραφεί, τόσο στο οργανωτικό – διοικητικό όσο και στο ακαδημαϊκό και στο κοινωνικό επίπεδο, μια σχετικά αυτόνομη και ολοκληρωμένη επιστημονική και κοινωνική λειτουργία και μια δυναμική ένταξη στον οικιστικό ιστό και στις παραγωγικές ανάγκες της περιοχής.

Όταν υπάρχει αυτή η «κρίσιμη μάζα» των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας, τότε αναπόφευκτα οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι και οι φοιτητές δημιουργούν μια κοινότητα που εξ αντικειμένου ζωογονεί και μεταμορφώνει ραγδαία τους ρυθμούς ζωής της πόλης.

2.4 Ο νέος στρατηγικός στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η σπουδαιότητα της γνώσης για την μελλοντική εξέλιξη των περιφερειών, των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβεβαιώθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας (23-24/6/2000), όπου και τέθηκε ως στρατηγικός στόχος

για το 2010 η *οικονομία της γνώσης*. Αυτός ο νέος στρατηγικός στόχος εξειδικεύεται σε τρεις επιμέρους κατευθύνσεις:

- αειφόρο οικονομική ανάπτυξη,
- περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας,
- μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.

Και στις τρεις αυτές κατευθύνσεις ο ρόλος των Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, όσον αφορά στην εκπαίδευση και την έρευνα, είναι ουσιώδης. Η νέα στρατηγική που καθιερώνεται έρχεται, στην ουσία, να ακολουθήσει τους ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης της αμερικανικής οικονομίας και να συντονίσει ολόκληρο το οικονομικό ευρωπαϊκό γίγνεσθαι προς αυτή την πορεία. Τα βασικά μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι:

- κοινωνία της πληροφορίας,
- ενίσχυση της έρευνας,
- διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις,
- εκσυγχρονισμός του κοινωνικού μοντέλου,
- προσαρμογή των μακροοικονομικών πολιτικών.

Τα παραπάνω στοιχεία συνεπάγονται μια σημαντική αλλαγή του ρόλου των Πανεπιστημίων και των Τεχνολογικών Ιδρυμάτων σε περιφερειακό επίπεδο. Καθοριστικής σημασίας στον αναπτυξιακό ρόλο των εν λόγω οργανισμών είναι η καθιέρωση και η ένταση των διαδικασιών συνέργειας μεταξύ των εκπαιδευτικών και ερευνητικών λειτουργιών του και της εφαρμοσμένης έρευνας, της επιχειρηματικής δράσης και της τοπικής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Στη συνέργεια μεταξύ τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και λοιπών οικονομικών και κοινωνικών φορέων βασίζεται η νέα μορφή ανάπτυξης, που, στηριγμένη στη γνώση και την υψηλή τεχνολογία, κυριαρχεί σήμερα στην Ευρώπη.

Στο πλαίσιο αυτό, η αλληλεπίδραση Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Ερευνητικών Κέντρων και Επιχειρήσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική. Τα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, που ακολουθούν, αποδεικνύουν την υστέρηση του ελληνικού ιδιωτικού τομέα σ' αυτό το πεδίο, με τα πανεπιστήμια να διεξάγουν το μεγαλύτερο μέρος της έρευνας .

2.5 Οικονομική επίδραση

Η ύπαρξη ενός Τριτοβάθμιου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος σε μια περιοχή έχει πολλές και διαφορετικού είδους οικονομικές επιπτώσεις οι οποίες είναι πολύ δύσκολο να μετρηθούν. Οι επιπτώσεις αυτές μπορεί να χαρακτηριστούν ως βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες και υπολογίζονται τα υλικά και άυλα οφέλη στην τοπική κοινωνία και την ευρύτερη περιοχή γενικότερα. Τα μακροπρόθεσμα οφέλη μετρούν την επίδραση των Ιδρυμάτων στην εθνική παρακαταθήκη ανθρώπινου δυναμικού και τις συνέπειες στην οικονομική ανάπτυξη μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας των εργαζομένων, της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών, της επίλυσης οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων.

Τα άυλα οφέλη περικλείουν τα ατομικά και κοινωνικά οφέλη της εκπαίδευσης, όπως η καλύτερευση του ανθρώπινου είδους, η βελτίωση της ποιότητας της ζωής της κοινωνίας, η ανάπτυξη των τεχνών, η βελτίωση της κουλτούρας και της μόρφωσης, η ανοχή και η κατανόηση μεταξύ ατόμων διαφορετικής κουλτούρας και θρησκείας, η μείωση της εγκληματικότητας. Τα μακροπρόθεσμα καθώς και τα άυλα οφέλη, ενώ είναι πραγματικά, είναι πολύ δύσκολο να μετρηθούν. Οι περισσότερες έρευνες εστιάζονται στη μέτρηση των βραχυπρόθεσμων και υλικών ωφελειών από την ύπαρξη ενός Εκπαιδευτικού Ιδρύματος σε μία περιοχή (Jafri, 2000).

Τα υλικά οφέλη εστιάζονται στα χρήματα τα οποία εισρέουν στην τοπική κοινωνία εξαιτίας της ύπαρξης του Ιδρύματος και τις συνέπειες οι οποίες απορρέουν από αυτά στην τοπική οικονομία. Η άμεση εισροή χρημάτων στην τοπική οικονομία συνεπεία της Εκπαιδευτικής κοινότητας πέραν των προφανών ωφελειών, όπως αύξηση του εισοδήματος των ιδιοκτητών ακινήτων, των επιχειρηματιών οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε τομείς του άμεσου ενδιαφέροντος των φοιτητών, έχει και άλλα πολλαπλασιαστικά οφέλη, όπως η ανάπτυξη των επενδύσεων, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και η ανοικοδόμηση για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών. Στα υλικά οφέλη δεν πρέπει να παραληφθούν και τα έσοδα τα οποία προκύπτουν για το κράτος από την φορολογία του αυξημένου εισοδήματος των επωφελομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΤΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

3.1. Εισαγωγή

Μπορεί η συζήτηση για τη συμβολή που μπορεί να έχουν τα ανωτερα τεχνολογικά ιδρύματα στην τοπική και την περιφερειακή ανάπτυξη να έχει ξεκινήσει πολλές δεκαετίες παλιότερα, είναι όμως στη διάρκεια των τελευταίων 25 ετών που έχει ενταχθεί σ' ένα εντελώς νέο πρίσμα διερεύνησης και προβληματισμού, που καθιστά αναγκαία την επανεξέταση της σχέσης “*ανώτατη εκπαίδευση - ανάπτυξη*” και την τοποθέτησή της σε μια νέα βάση. Αιτία η σημαντική μεταβολή που έχει υποστεί το περιεχόμενο της “*ανάπτυξης*” και η “*ιδέα*” του πανεπιστημίου και του τεχνολογικού ιδρύματος [κυρίως όσον αφορά στον ρόλο του στην κοινωνία και οικονομία], οι νέες πολιτικές και κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες που επικρατούν σε διεθνές επίπεδο, η σύγχρονη βαρύτητα που δίδεται στις νέες τεχνολογίες και στη διάχυση της γνώσης ως “*παράγοντα ανάπτυξης*”, αλλά και ο μεγάλος αριθμός ανεπιτυχών προσπαθειών χρήσης των πανεπιστημίων ως “*μέσου*” για την ανάπτυξη.

Στον διεθνή χώρο η γνώση [και ειδικότερα η ανώτατη εκπαίδευση] έχει αρχίσει από καιρό να αναγνωρίζεται ως ένας βασικός παράγοντας ανάπτυξης των χωρών και των περιφερειών τους, ενώ η κινητικότητα για το θέμα “*πανεπιστήμιο - τοπική / περιφερειακή ανάπτυξη*” συνεχώς αυξάνει. Συνέδρια οργανώνονται όλο και περισσότερα, άρθρα γράφονται, οι κυβερνήσεις πολλών αναπτυγμένων χωρών προωθούν προγράμματα για την ενθάρρυνση ανάπτυξης σχέσεων συνεργασίας πανεπιστημίων - τοπικών κοινωνιών και τοπικών παραγωγικών τομέων, ενώ όλο και πιο πολλά πανεπιστήμια έχουν - από καιρό - αρχίσει να αναγνωρίζουν τον αναπτυξιακό τους ρόλο στις ευρύτερες περιοχές χωροθέτησής τους .

Στην Ελλάδα η επέκταση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παρά τις προσπάθειες των τελευταίων κυρίως ετών φαίνεται ότι εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται μονοδιάστατα και αποσπασματικά. Μονοδιάστατα γιατί δεν αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο των πολλαπλών της ρόλων και των διαφορετικών επιπέδων χωρικής αναφοράς. Αποσπασματικά γιατί δεν εντάσσεται στο πλαίσιο που ορίζουν οι ευρύτερες πολιτικές για την ανάπτυξη και εκπαίδευση . Είναι γεγονός πάντως ότι μετά την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση [Ε.Ε.], έχει ξεκινήσει να διαμορφώνεται ένα νέο πλαίσιο προβληματισμού και έρευνας για τη μελέτη της σχέσης “*πανεπιστημίου - περιφερειακής / τοπικής ανάπτυξης*”.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με αποκλειστικά δημόσιο σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης, όπου για πιο πολλές από τέσσερις δεκαετίες, οι εκάστοτε κυβερνητικές πολιτικές προβάλλουν την αποκέντρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως “*μέσο*” για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης σε εθνικό επίπεδο και την αντιμετώπιση του

“περιφερειακού προβλήματος”. Παράλληλα, οι τοπικές κοινωνίες διεκδικούν η μια μετά την άλλη την ίδρυση έστω και ενός πανεπιστημιακού τμήματος, θεωρώντας ότι έτσι θα διασφαλίσουν την ποιοτική και οικονομική αναβάθμιση των περιοχών τους. Θα είχε ενδιαφέρον, λοιπόν, στο πλαίσιο των νέων συνθηκών, όπως διαμορφώνονται σε διεθνές, ευρωπαϊκό, εθνικό επίπεδο, και ενώ η αποκέντρωση στη χώρα μας βρίσκεται σε εξέλιξη, να διερευνηθεί, αν τα *περιφερειακά τεχνολογικά ιδρύματα*, όπως έχουν δημιουργηθεί, κατανεμηθεί, οργανωθεί, και λειτουργούν, έχουν παίξει - και μπορούν να παίξουν - κάποιο ρόλο στην ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας.

Η προσέγγιση του ζητούμενου επιχειρείται στη βάση δυο κύριων αναζητήσεων. Η πρώτη αναζήτηση μελετά, αν, και με τι τρόπο, η επέκταση της ανώτατης εκπαίδευσης έχει χρησιμοποιηθεί ως “μέσο ανάπτυξης” στις κυριότερες φάσεις “περιφερειακής ανάπτυξης” της χώρας. Διερευνάται, δηλαδή, αν η πολιτική ίδρυσης και χωροθέτησης των *περιφερειακών πανεπιστημίων* έχει ενταχθεί στο ευρύτερο πλαίσιο, που ορίζουν οι πολιτικές για την ανάπτυξη και την εκπαίδευση, συνεκτιμώντας παράλληλα τις περιφερειακές και τοπικές ιδιαιτερότητες, ανάγκες, και δυνατότητες.

Η δεύτερη αναζήτηση μελετά ποιοί είναι οι κύριοι “*λειτουργικοί παράγοντες*” που φαίνεται να έχουν επηρεάσει τον αναπτυξιακό ρόλο των *περιφερειακών πανεπιστημίων* και τη σχέση τους με τις τοπικές κοινωνίες. Η υλοποίηση της εργασίας στηρίχτηκε στη διερεύνηση της σχετικής παγκόσμιας και ελληνικής βιβλιογραφίας και σε μια σειρά *ερευνών* με πεδίο αναφοράς : α) το ελληνικό σύστημα προγραμματισμού και σχεδιασμού για την “*αναπτυξιακή*”, “*χωρική*”, “*περιφερειακή πολιτική*” και τη σχέση τους με την πολιτική για την “*ανώτατη εκπαίδευση*”, β) το σύνολο των ελληνικών *περιφερειακών πανεπιστημίων* και των πόλεων - εδρών νομών της χώρας, με ιδιαίτερη έμφαση στις 17 περιφερειακές πανεπιστημιούπολεις .

3.2. Η μεταβολή στην αντίληψη για την συμβολή των σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών τους με βάση τη διεθνή εμπειρία – πρακτική

Σε πολλές αναπτυγμένες χώρες η συμβολή των σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής τους και οι σχέσεις που αναπτύσσουν με τις τοπικές τους κοινωνίες, αποτελούν ζητήματα, που έχουν ξεκινήσει να απασχολούν από τις πρώτες κιόλας δεκαετίες του 20ου αιώνα [σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα νωρίτερα : όπως στις Η.Π.Α., 19ος αιώνας]. Ο σχετικός προβληματισμός εντείνεται όλο και πιο πολύ από τα μέσα της δεκαετίας του ‘60, κυρίως όμως μετά τη δεκαετία του ‘80.

Είναι γεγονός ότι από τον 19ο αιώνα όπου τα πανεπιστήμια παραμένουν “*ελίτ ινστιτούτα*” με σχετικά περιορισμένο ενδιαφέρον για τα κοινωνικά και τα οικονομικά προβλήματα των εξω-ακαδημαϊκών τους κοινωνιών, έως τη σύγχρονη εποχή όπου η πανεπιστημιακή εκπαίδευση αναγνωρίζεται όλο και πιο πολύ ως ένα από τα κύρια μέτρα των “*σύγχρονων μέσων*” για την ανάπτυξη και ως βασική πηγή “*τοπικής*

ανάπτυξης”, οι αντιλήψεις για τον ρόλο των πανεπιστημίων στην ανάπτυξη των περιοχών και των τοπικών κοινωνιών τους έχουν αλλάξει σημαντικά.

Στη διάρκεια της μακρόχρονης αυτής περιόδου, πανεπιστήμια και τοπικές κοινωνίες, στην προσπάθειά τους να συνυπάρξουν και να συνεργαστούν με στόχο το αμοιβαίο όφελος προβληματίστηκαν και ανταγωνίστηκαν. Οι απόψεις για τις μεταξύ τους σχέσεις πολλές, ποικίλες, ακόμα και αντιφατικές. Αιτία οι δραματικές μεταβολές των ιστορικών συνθηκών και οι διαφορετικές αντιλήψεις οι οποίες αναπτύσσονται για το περιεχόμενο των εννοιών της “ανάπτυξης”, του “χώρου”, της “κοινωνίας” και του “πανεπιστημίου”- εννοιών, δηλ. που σχετίζονται - άμεσα ή έμμεσα - με το υπό διερεύνηση θέμα.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά οι κυριότερες “τομές” που σηματοδότησαν την αλλαγή στην αντίληψη για τη συμβολή του πανεπιστημίου στην ανάπτυξη των χωρών και των ευρύτερων περιοχών τους, από τον 19ο αιώνα έως τη σύγχρονη εποχή με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία / εμπειρία με έμφαση στην αμερικανική και βρετανική. Οι χρονικές “τομές” αποτελούν όρια, ή σημεία καμπής, που - με αφορμή τα πολύ σημαντικά πολιτικο - κοινωνικο - οικονομικά γεγονότα και συγκύριες σε διεθνές και εθνικό επίπεδο - εκφράζουν την αλλαγή στην αντίληψη. Αυτό δε σημαίνει ότι δε θα μπορούσαν να συνυπάρξουν διαφορετικές αντιλήψεις στη διάρκεια της ίδιας χρονικής περιόδου, ή ότι η αλλαγή στην αντίληψη θα σήμαινε απαραίτητα την κατάργηση των παλαιότερων απόψεων.

α) η ίδρυση των “*land-grant universities*” / ΗΠΑ., μέσα 19ου αιώνα : κρατική πρωτοβουλία με αναφορά στην αγροτική και βιομηχανική κοινωνία των Η.Π.Α., γρήγορα ,όμως, συμπεριέλαβε δράσεις για την υποστήριξη του συνόλου της εργατικής τάξης και των πληθυσμιακών ομάδων που για δεκαετίες κρατήθηκαν μακριά από την πανεπιστημιακή εκπαίδευση [π.χ. γυναίκες, μειονότητες, κ.ά.] Η διαφοροποίησή τους στο επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών από τα λεγόμενα “παραδοσιακά πανεπιστήμια” εκείνης της εποχής υπήρξε κάτι πρωτόγνωρο σε μια χρονική περίοδο όπου η Ευρώπη παραμένει δεμένη σε εξαιρετικά άκαμπτα πρότυπα εκπαίδευσης και ανάπτυξης .

β) η δεκαετία του ‘30 όπου με αφορμή τις σημαντικές οικονομικές και κοινωνικο-πολιτισμικές αλλαγές σε διεθνές επίπεδο τα πανεπιστήμια αναγκάζονται να αναπροσαρμόσουν την πολιτική τους για να συμβάλουν ποικιλοτρόπως στην ανάπτυξη των χωρών τους, με στόχο κυρίως την οικονομική μεγέθυνση. Η αντίληψη αυτή - που θα υποστηριχθεί και στη δεκαετία του ‘40 με μικρότερη όμως ένταση - αρχίζει να λαμβάνει πιο ολοκληρωμένη μορφή μετά το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, τότε που οι περισσότερες δυτικές χώρες έχουν ήδη αρχίσει να αντιμετωπίζουν προβλήματα στην οικονομική κυρίως υποστήριξη των ενεργειών τους που αφορούν την ικανοποίηση των αυξανόμενων απαιτήσεων για ανώτατη εκπαίδευση και την ανάγκη αποκατάστασης των κατεστραμμένων από τον πόλεμο οικονομιών τους. Η αναποτελεσματική χρήση της βιομηχανίας [εν μέρει δε της γεωργίας] στον τομέα της ανάπτυξης θα ωθήσει κάποιες κυβερνήσεις να στραφούν στα πανεπιστήμια, ζητώντας βοήθεια στο αναπτυξιακό τους έργο . Είναι η εποχή που πανεπιστημίων για τη συμμετοχή τους στην τοπική / περιφερειακή ανάπτυξη [*“urban universities”* που χωροθετούνται σε μεγάλες πόλεις και *“community universities”*, που σκοπό έχουν την ενίσχυση της τοπικής κοινωνίας, τη συγκράτηση πληθυσμού και προέγκυση βιομηχανιών, επιχειρήσεων, και πολιτιστικών υποδομών]. Στην Ευρώπη η στροφή αυτή θα καθυστερήσει

σχεδόν μια δεκαετία [*“regional universities”*] και θα μεθοδευτεί πιο πολύ μετά τη δεκαετία του '80.

γ) η δεκαετία του '60 όπου τα έντονα πολιτικο-οικονομικά γεγονότα και οι συγκυρίες θα σηματοδοτήσουν τη στροφή των πανεπιστημίων στην τοπική και περιφερειακή κλίμακα. Η επέκταση της ανώτατης εκπαίδευσης προβάλλεται, όχι μόνο ως ένα “μέσο” πρόκλησης κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο, αλλά και ως “μέσο ανάπτυξης” συγκεκριμένων περιφερειών, περιοχών, ή πόλεων. Το ενδιαφέρον μετατοπίζεται, έτσι, από τον αγροτικο-βιομηχανικό χώρο της περιφέρειας στις πόλεις του “κέντρου” και της “περιφέρειας”, όπου συγκεντρώνεται η πλειονότητα του πληθυσμού και των τομέων παραγωγής [*“urban universities”* (χωροθετούνται σε μεγάλες πόλεις), *“regional universities”* (δηλ. χωροθετούνται σε μεσαίου ή μικρού μεγέθους πόλεις της περιφέρειας)]δ. {Klotscke, J. M., 1966}. Πολλές χώρες προχωρούν στην ίδρυση νέων πανεπιστημίων ή στη διεύρυνση υφιστάμενων σε περιφερειακό επίπεδο, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα . Προβάλλεται τώρα το πρότυπο: “*πανεπιστήμιο - υπηρετής*” : ένα πανεπιστήμιο, δηλαδή, έτοιμο να δίνει λύσεις σε οποιοδήποτε πρόβλημα απασχολεί την τοπική κοινωνία.

δ) η δεκαετία του '80 : “*εποχή σταθμός*” αφού τότε τοποθετείται και η πραγματική στροφή των πανεπιστημίων στην τοπική και στην περιφερειακή κλίμακα στο δυτικό κόσμο. Η νέα αντίληψη που επικρατεί θέλει το πανεπιστήμιο “*καταλύτη*” και όχι το πανεπιστήμιο “*υπηρετή*”. Να υποκινεί, δηλ., την αναπτυξιακή διαδικασία και όχι απλά να δίνει λύσεις σε προβληματικές καταστάσεις που απασχολούν τις τοπικές κοινωνίες και όχι μόνο. Γίνονται οι πρώτες προσπάθειες αποτίμησης των συμβολών των πανεπιστημίων στην ανάπτυξη των χωρών και περιφερειών τους . Ζητήματα που απασχολούν, μεταξύ άλλων, είναι τα όρια στη συνεργασία πανεπιστημίων και τοπικών κοινωνιών για να μην απειλείται ο βασικός τους σκοπός [δηλ. η εκπαίδευση, η έρευνα, και ο κοινωνικός ρόλος], και η εξισορρόπηση μεταξύ του “*παγκόσμιου*” και του “*τοπικού*” . Η αλλαγή στην αντίληψη σηματοδοτείται με την ίδρυση ενός νέου πανεπιστημιακού προτύπου : του “*outreach - interactive university*” : ενός πανεπιστημίου, δηλαδή, “*ανοικτού*” στην ευρύτερη τοπική κοινωνία, ευαισθητοποιημένο σε θέματα καθημερινού ενδιαφέροντος με τρόπο που να εξασφαλίζεται το αμοιβαίο όφελος των ακαδημαϊκών και των τοπικών κοινωνιών, χωρίς να χάνεται η αυτονομία του ούτε και να απειλείται ο βασικός του σκοπός [εκπαίδευση, έρευνα, κοινωνικός ρόλος] . Για πολλούς το πρότυπο αυτό είναι η επόμενη πιο σημαντική τομή στην αντίληψη για τον αναπτυξιακό ρόλο της ανώτατης εκπαίδευσης, μετά από τα “*land-grant universities*”, τα “*urban universities*” και τα “*regional universities*”.

ε) η δεκαετία του '90 : όπου σε μια προσπάθεια επανακαθορισμού του αναπτυξιακού ρόλου των πανεπιστημίων προβάλλεται η έντονη στροφή προς τον “*τοπικισμό*” που εκδηλώνεται με αναφορά στο τοπικό και περιφερειακό επίπεδο

Θα περάσουμε, έτσι, σταδιακά - όχι όμως εύκολα - από μια εποχή, όπου τα πανεπιστήμια αντιμετωπίζουν την ανάπτυξη των περιοχών τους ως τη φυσική συνέπεια της δικής τους εξέλιξης σε μια εποχή, όπου τα πανεπιστήμια αρχίζουν να κατανοούν ότι η ευαισθητοποίησή τους και σε θέματα που αφορούν στην “*τοπική κλίμακα*” όχι μόνο δε θα τους στερήσουν από το γόητρό τους, αλλά θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη των ίδιων και των ευρύτερων τοπικών κοινωνιών . Στην πρώτη περίπτωση η ανάπτυξη της περιοχής θεωρείται δεδομένη και συνδέεται άμεσα με την παρουσία του πανεπιστημίου, στη δεύτερη περίπτωση εξασφαλίζεται

μόνο αν- ανεξάρτητα από το πρότυπο του πανεπιστημίου που θα επιλεγεί (π.χ. πανεπιστήμιο “υπηρέτης”, ή “καταλύτης”) - γίνουν οι κατάλληλες ενέργειες από την πλευρά των πανεπιστημίων, των τοπικών τους κοινωνιών και των κυβερνήσεων των κρατών. Είναι πάντως γεγονός ότι όλα αυτά τα χρόνια η συμβολή των πανεπιστημίων στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη επιχειρείται στο πλαίσιο δυο κύριων “οπτικών” που - στην ουσία - έχουν στηριχτεί σε δυο εκ διαμέτρου αντίθετες αντιλήψεις. Η τοπική / περιφερειακή ανάπτυξη στην πρώτη “οπτική” θα προκύψει από την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας πανεπιστημίου - διεθνούς [ή εθνικής] κοινότητας, ενώ στη δεύτερη “οπτική” θα προκύψει από την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίου και τοπικής [ή περιφερειακής] κοινότητας.

Παρά τις αντιλήψεις που επικρατούν για τον ρόλο της ανώτατης εκπαίδευσης στην τοπική και στην περιφερειακή ανάπτυξη, η διεθνής εμπειρία / πρακτική έχει αποδείξει ότι τα πανεπιστήμια, μέσα από την εκπαιδευτική, ερευνητική και κοινωνική τους δράση μπορούν, υπό προϋποθέσεις, να αποτελέσουν κύριες οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και χωρικές οντότητες. Βρίσκεται έτσι σε εξέλιξη από καιρό σε διεθνές επίπεδο ολόκληρη προβληματική για τον προσδιορισμό παραγόντων αλληλεπίδρασης πανεπιστημίων - πόλεων / τοπικών κοινωνιών . Ένα εξίσου, όμως, σημαντικό στοιχείο που θα πρέπει να συνεκτιμάται, είναι ότι η συμβολή των πανεπιστημίων στην αναπτυξιακή, εν γένει, διαδικασία μπορεί να είναι πολυεπίπεδη - να αφορά, δηλαδή, διαφορετικά χωρικά επίπεδα [π.χ. : χώρα, περιφέρεια, πόλη, γειτονιά] και πολύπλευρη - να αναφέρεται, δηλαδή, σε έναν ή και σε περισσότερους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας [πολιτική, οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός, χώρος, κ.ά.] Είναι σημαντικό, λοιπόν, να αναγνωρίζεται η μοναδικότητα της ανώτατης εκπαίδευσης ως “οντότητας”, “λειτουργίας”, “επένδυσης”, γιατί έτσι μόνο τα πανεπιστήμια θα μπορέσουν να αποτελέσουν ουσιαστικούς “καταλύτες” ανάπτυξης για τις ευρύτερες περιοχές τους [γειτονιά, πόλη, περιφέρεια, χώρα] .

3.3. Η αποκέντρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα: περιφερειακά τμήματα

Στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη όπου συγκεντρώνεται η πλειονότητα του πληθυσμού της Ελλάδας, αλλά και οι κάθε είδους δραστηριότητες πολιτικής, κοινωνικο-οικονομικής, πολιτιστικής μορφής, βρίσκονται έως και τα μέσα της δεκαετίας του 1960 τα μοναδικά πανεπιστήμια της χώρας. Η πολιτική επέκτασης της ανώτατης εκπαίδευσης θα ξεκινήσει στη δεκαετία του '60 με την ίδρυση των πρώτων σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε πόλεις της “περιφέρειας”. Σε μια πρώτη φάση [δεκαετία '60] τα πανεπιστήμια ιδρύονται και εγκαθίστανται σε σημαντικές πόλεις της χώρας από όπου παίρνουν και το όνομά τους : Πανεπιστήμιο Πάτρας [Πάτρα] και Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων [Ιωάννινα]. Από τη δεκαετία του '70 και έπειτα ξεκινά μια νέα φάση αποκέντρωσης, όπου υποστηρίζεται η διασπορά της ακαδημαϊκής λειτουργίας σε διάφορες πόλεις των περιφερειών. Τα νέα πανεπιστήμια λαμβάνουν τώρα το όνομα της περιφέρειας στην οποία ανήκουν και όχι της πόλης όπου λειτουργούν. Στην περίοδο αυτή έχουμε την ίδρυση του Πανεπιστημίου Θράκης [Ξάνθη, Κομοτηνή, Αλεξανδρούπολη], του Πανεπιστημίου Κρήτης [Ηράκλειο, Ρέθυμνο] και του Πολυτεχνείου Κρήτης [Χανιά], του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας [Βόλος, Λάρισα, Τρίκαλα, Καρδίτσα], του Πανεπιστημίου Αιγαίου [Μυτιλήνη, Χίος,

Καρλόβασι / Βαθύ, Ρόδος] και του *Ιόνιου Πανεπιστημίου [Κέρκυρα]* Η αποκέντρωση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης εξακολουθεί να βρίσκεται σε εξέλιξη. Πολλά από τα υφιστάμενα *περιφερειακά πανεπιστήμια* αποκτούν καινούργια τμήματα, ενώ έχει ήδη αποφασιστεί η ίδρυση και σταδιακά έχει ξεκινήσει η λειτουργία τριών νέων *περιφερειακών πανεπιστημίων*. Πρόκειται για τα Πανεπιστήμια *Πελοποννήσου, Δυτικής Μακεδονίας και Στερεάς Ελλάδας*

Από τη μελέτη των πολιτικών ίδρυσης / χωροθέτησης των *περιφερειακών πανεπιστημίων* και του προτύπου της εσωτερικής ακαδημαϊκής τους οργάνωσης και χωρικής ανάπτυξης των εγκαταστάσεών τους προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα για τον εκπαιδευτικό και ερευνητικό τους προσανατολισμό, την κοινωνική και την πολιτιστική τους δράση και το είδος των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν.

Η εικόνα για τα *περιφερειακά πανεπιστήμια* και τις ελληνικές πόλεις έχει ως ακολούθως :

□ □ *Ό*τι η ίδρυσή τους αποφασίζεται λιγότερο ή περισσότερο για εξυπηρέτηση ανάλογων σκοπών. Με πιο βασικούς : α) την ικανοποίηση εθνικών σκοπών και “*περιφερειακής ανάπτυξης*” [“*ισόρροπη ανάπτυξη*”] χώρας, ενίσχυση περιφερειακών παραμεθορίων περιοχών, αποτροπή διόγκωσης της *πρωτεύουσας*, διασφάλιση πολιτικής σταθερότητας, ενίσχυση μεσαίων ή μικρών πόλεων με περιορισμένη υποδομή, ικανοποίηση ιστορικών / παραδοσιακών λόγων, πολιτισμική αναβάθμιση συγκεκριμένων “*περιφερειών*” / περιοχών, κ.ά.], β) την αναβάθμιση της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης, γ) την αποκατάσταση της “*δίκαιης ισοκατανομής*” και καθιέρωση ίσων ευκαιριών, δ) την ικανοποίηση των αναγκών της “*αγοράς εργασίας*”, κυρίως, όμως, ε) την αύξηση του αριθμού εισακτέων στα πανεπιστήμια και η αποσυμφόρηση των “*κεντρικών πανεπιστημίων*”. Το πρόβλημα είναι ότι υπήρξαν φορές που στηρίχτηκε σε πολιτικές σκοπιμότητες και σε πιέσεις από τοπικούς φορείς, χωρίς να συσχετίζεται πάντα με τις πραγματικές ανάγκες της “*αγοράς εργατικού δυναμικού*” και της “*ενεργού ζήτησης*”.

□ □ Πολλά από αυτά υιοθετούν το παράδειγμα των *κεντρικών* όσον αφορά στο πρότυπο της εσωτερικής ακαδημαϊκής οργάνωσης και χωρικής ανάπτυξης των εγκαταστάσεών τους σε επίπεδο πόλης [εντός, εκτός αστικού ιστού]. Η επιλογή μάλιστα των γνωστικών κατευθύνσεων γίνεται με άξονα πιο πολύ την ικανοποίηση της ζήτησης σε επίπεδο χώρας και την ανάγκη αποσυμφόρησης των “*κεντρικών*” *Αθήνας, Θεσσαλονίκης* και πολύ λιγότερο, τελικά, με άξονα την ικανοποίηση των τοπικών και περιφερειακών ιδιαιτεροτήτων και αναγκών και την αντιστοίχιση με τη δυναμικότητα των πόλεών τους. Αποτέλεσμα τα *περιφερειακά πανεπιστήμια* συχνά να αποτελούν “*αντίγραφο*” των *κεντρικών* με περιορισμένα δείγματα πρωτοτυπίας. Μόνο τα πιο πρόσφατα ιδρυθέντα στη περίοδο μελέτης επιδιώκουν τη διαφοροποίησή τους κυρίως όσον αφορά στο είδος των γνωστικών ειδικοτήτων που προσφέρουν [π.χ. *Πολυτεχνείο Κρήτης [Χανιά], Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας [εν μέρει], Πανεπιστήμιο Αιγαίου, και Ιόνιο Πανεπιστήμιο*].

□ □ Βασικά, από ό,τι φαίνεται, αποκλειστικό καθήκον των ελληνικών πανεπιστημίων είναι η προσφορά δωρεάν εκπαίδευσης σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού της χώρας. Συνέπεια, ο “*ερευνητικός*”, ο “*επιχειρηματικός*”, αλλά και ο “*κοινωνικός ρόλος*” τους συχνά να βρίσκεται σε δεύτερη μοίρα. Τα ελληνικά *περιφερειακά πανεπιστήμια* αντιμετωπίζονται έτσι πιο πολύ ως “*χώροι εκπαίδευσης*”, χωρίς να γίνονται πάντα ιδιαίτερες προσπάθειες για τη δικτύωσή τους με τομείς έρευνας και παραγωγής και την ανάπτυξη σχέσεων

συνεργασίας των ακαδημαϊκών κοινοτήτων τους με φορείς που δρουν σε τοπικό επίπεδο, ή με τα μέλη της εξω-ακαδημαϊκής κοινωνίας. Έτσι, παρά τις προσπάθειες των τελευταίων κυρίως 15 ετών :

1. Η ακαδημαϊκή έρευνα εμφανίζεται περιορισμένη στα περισσότερα *περιφερειακά πανεπιστήμια*, το δε αντικείμενό της σπάνια σχετίζεται με την τοπική παραγωγική και επιχειρηματική δράση. Εξαιρέσεις θεωρούνται τα *Πανεπιστήμια Πάτρας, Κρήτης, Ιωαννίνων*, το *Πολυτεχνείο Κρήτης*. Φαίνεται έτσι ότι υπάρχει κάποιος βαθμός συσχέτισης μεταξύ της έντασης και του είδους της ερευνητικής δραστηριότητας με το μέγεθος της πόλης. Η βασική, όμως, συσχέτιση αφορά το είδος της ερευνητικής δραστηριότητας, το δυναμισμό της πόλης και τον τύπο του πανεπιστημίου, κυρίως όσον αφορά στο είδος των επιστημονικών εξειδικεύσεων που προσφέρει.
2. Η σύνδεση των *περιφερειακών πανεπιστημίων* και των τομέων παραγωγής παραμένει συγκριτικά περιορισμένη. Παρά τα προβλήματα, τα πιο δραστήρια *περιφερειακά πανεπιστήμια* είναι εκείνα που λειτουργούν σε πόλεις κάποιου μεγέθους, με υποδομή *περιφερειακής εμβέλειας* και με υψηλό δείκτη προσπελασιμότητας . Τέτοιες πόλεις είναι συνήθως όσες βρίσκονται επί των βασικών “*αναπτυξιακών αξόνων*” της χώρας, ή σε μικρή απόσταση από αυτούς [*Πάτρα, Βόλος, Ηράκλειο, Χανιά*].
3. Ο “*κοινωνικός ρόλος*” των ελληνικών *περιφερειακών πανεπιστημίων* - με την έννοια της συμμετοχής τους στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της ευρύτερης εξω-ακαδημαϊκής κοινωνίας - είναι περιορισμένος, ενώ δε φαίνεται να σχετίζεται με το μέγεθος του πανεπιστημίου ή της πόλης. Περιορισμένο είναι το ενδιαφέρον από την πλευρά των *περιφερειακών πανεπιστημίων* για διοργάνωση εκδηλώσεων με αναφορά και στην εξω-πανεπιστημιακή κοινότητα.
 - □ Πάντως πρώτα ολοκληρωμένα *περιφερειακά πανεπιστήμια* όσον αφορά στην ποικιλία επιστημονικών ειδικοτήσεων και ακαδημαϊκών υπηρεσιών είναι εκείνα της πρώτης περιόδου επέκτασης της ανώτατης εκπαίδευσης [δεκ. ‘60], δηλ. όσα εξ αρχής προγραμματίστηκαν να λειτουργήσουν σε μια πόλη και έχουν διαγράψει μια σημαντική περίοδο λειτουργίας [όπως το *Πανεπιστήμιο Πάτρας* (Πάτρα) και το *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων* (Ιωάννινα)].
 - □ *Περιφερειακά πανεπιστήμια* λειτουργούν σε 17 πόλεις, που διαφοροποιούνται ως προς το επίπεδο ανάπτυξής τους στο εθνικό οικιστικό δίκτυο {*Θεοδωρά, Γ., Λουκάκης, Π., 2005*}. Πιο συγκεκριμένα, τα πιο πολλά λειτουργούν σε πόλεις που είχαν δρομολογηθεί στο πλαίσιο των πολιτικών ανάπτυξης του κράτους να έχουν κάποια δυναμική για την ικανοποίηση καθαρά εθνικών λόγων, ή για να δοθούν λύσεις σε θέματα όπως : η επίλυση του “*περιφερειακού προβλήματος*”, η διασφάλιση της “*περιφερειακής ανάπτυξης*”, ή η αύξηση της “*ενεργούς ζήτησης*”. Υπήρξαν, όμως, και περιπτώσεις που η χωροθέτησή τους έγινε με κύριο σκοπό την εξυπηρέτηση πολιτικών σκοπιμοτήτων και συγκεκριασμό, ή την άμβλυση τοπικών αντιθέσεων ως προς το κριτήριο της “*διασποράς*” των νέων τμημάτων. Είναι χαρακτηριστικό ότι με την αλλαγή στην αντίληψη ίδρυσης και χωροθέτησης των *περιφερειακών πανεπιστημίων* και το πέρασμα από τα “*περιφερειακά πανεπιστήμια πόλης*” [δεκαετία του ‘60], στα “*περιφερειακά πανεπιστήμια περιφερειών*” [δεκαετία του ‘70 και έπειτα] όλο και πιο πολλές μικρές πόλεις - ακόμα και πόλεις με ιδιαίτερα σημαντικά προβλήματα υποδομής - διεκδικούν και, εν τέλει, επιλέγονται για τη χωροθέτηση πανεπιστημιακών τμημάτων συχνά με τις

γνωστές συνέπειες [Χαρακτηριστικές περιπτώσεις: *Τρίκαλα, Καρδίτσα, Χίος, Βαθύ/Καρλόβασι Σάμου*].

□ □ Σχεδιασμός των περιφερειακών πανεπιστημίων δε φαίνεται να αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο του σχεδιασμού των πόλεων όπου χωροθετούνται, ούτε να εντάσσεται στον προγραμματισμό επέκτασης των ορίων τους, γεγονός το οποίο δημιουργεί προβλήματα στη διαδικασία της ενσωμάτωσής τους στη ζωή των πόλεών τους.

3.4. Η επίδραση των περιφερειακών σχολών ΑΕΙ – Τει στην ανάπτυξη των περιφερειών της Ελλάδας

Στην περίπτωση της *Πάτρας*, του *Ηρακλείου*, του *Βόλου* αλλά και της *Λάρισας*, η λειτουργία των περιφερειακών πανεπιστημίων και ΤΕΙ ή κάποιων τμημάτων τους μπορεί να έχει βοηθήσει στην ενδυνάμωση του ρόλου τους, δεν έχει κατορθώσει, όμως, επί της ουσίας να αποτελέσει μια αληθινή “προωθητική λειτουργία”. Κυρίως στην *Πάτρα* και στον *Βόλο* όπου τα προβλήματα στους τομείς της οικονομίας εξακολουθούν να παραμένουν σημαντικά. Στα *Ιωάννινα*, από την άλλη πλευρά, φαίνεται ότι η λειτουργία του Πανεπιστημίου *Ιωαννίνων* έχει καταφέρει να παίξει έναν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της εικόνας της πόλης, γεγονός που αποδίδεται κυρίως στην καλλιέργεια του τοπικού πληθυσμού, την αρτιότητα του πανεπιστημίου στο είδος των επιστημονικών ειδικοτήσεων που προσφέρει, και στο σημαντικό χρονικό διάστημα λειτουργίας του που επιτρέπει, σε μεγάλο βαθμό, την αξιολόγηση της έως τώρα δραστηριότητάς του.

Διαφορετική είναι η κατάσταση στις πόλεις της *Αλεξανδρούπολης*, της *Κομοτηνής* και της *Ξάνθης* όπου - παρά την “ώθηση” από την εγκατάσταση μέρους του ΔΠΘ και από κάποια ειδικά μέτρα ενίσχυσης της τοπικής τους οικονομίας - η αναπτυξιακή εικόνα των πόλεων δε φαίνεται να έχει αλλάξει σημαντικά, σε σημείο μάλιστα που οι πόλεις να μην έχουν κατορθώσει ακόμα να αποκτήσουν την προβλεπόμενη δυναμική. Η απουσία κατάλληλης ερευνητικής / τεχνολογικής υποδομής, ή άλλης μορφής ανώτατης ή ανώτερης εκπαίδευσης και η περιορισμένη, έως και ανύπαρκτη, συνεργασία πανεπιστημίων και τοπικής παραγωγής αποτελούν τους κυριότερους λόγους για τη μη αξιοποίηση της ακαδημαϊκής λειτουργίας στην ευρύτερη περιοχή της *Θράκης*. Παρόλα αυτά η περίπτωση της *Ξάνθης* σε σύγκριση με τις άλλες δύο πόλεις της Περιφέρειας Α.Μ.-Θ εμφανίζεται καλύτερη.

Ανάλογη είναι η κατάσταση και στη *Μυτιλήνη*, όπου η λειτουργία του πανεπιστημίου δεν έχει καταφέρει - έως τώρα τουλάχιστον - να ανατρέψει την αρνητική εικόνα. Η υποβοήθηση ανάπτυξης υπηρεσιών και δραστηριοτήτων συναφών με την επιστημονική εκπαίδευση και την έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει μια λύση για την ενίσχυση της προσφοράς του πανεπιστημίου στην ευρύτερη τοπική κοινωνία. Στα *Χανιά* και στη *Ρόδο* που, έτσι κι αλλιώς, αποτελούν σημαντικά κέντρα υπηρεσιών με ευρύτερη ακτινοβολία στον χώρο της *Ανατολικής Μεσογείου*, η λειτουργία των πανεπιστημίων δεν αξιοποιήθηκε στον βαθμό που είχε προβλεφθεί. Ανάλογη

εμφανίζεται η κατάσταση και στην *Κέρκυρα* και στο *Ρέθυμνο*, δυο πόλεις με τουριστική κίνηση που μπορεί να διαθέτουν διοικητικές υπηρεσίες *περιφερειακής εμβέλειας*, δεν διαθέτουν όμως την αναγκαία παραγωγική και ερευνητική / τεχνολογική υποδομή για να στηρίξουν την ακαδημαϊκή λειτουργία.

Σε πόλεις οι οποίες βρίσκονται σε νησιά με τουριστική κίνηση η ύπαρξη των σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης φαίνεται ότι έχει αντιμετωπισθεί περισσότερο ως μια “*συμπληρωματική λειτουργία*” - μια λειτουργία, δηλαδή, που χωροθετείται για να καλύψει τα “*κενά*” που δημιουργούνται σε περιόδους περιορισμένης τουριστικής κίνησης. Είναι χαρακτηριστικό ότι όσο πιο αναπτυγμένος παρουσιάζεται ο τουρισμός σε μια περιοχή, τόσο πιο πολλές είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα μέλη των ακαδημαϊκών κοινοτήτων [κυρίως ο φοιτητικός πληθυσμός] στην εξεύρεση στέγης και γενικότερα στην αντιμετώπιση του σχετικά υψηλότερου κόστους διαβίωσης. Αυτά τα προβλήματα συχνά αποτελούν αιτία για την ανάπτυξη εντάσεων μεταξύ της ακαδημαϊκής και τοπικής κοινωνίας. Εντάσεων συχνά ικανών να κλονίσουν την μεταξύ τους σχέση και να δυσκολέψουν την ενσωμάτωση του πανεπιστημίου στην πόλη του.

Από την άλλη πλευρά, σε πόλεις του ηπειρωτικού ή νησιωτικού χώρου που τα προβλήματα στην υποδομή και προσπελασιμότητα είναι σημαντικά, όπως το *Αγρίνιο*, τα *Τρίκαλα*, η *Καρδίτσα*, η *Χίος*, και το *Βαθύ / Καρλόβασι*, στη Σάμο, η λειτουργία πανεπιστημιακών τμημάτων φαίνεται ότι δεν μπορεί - από μόνη της - να συμβάλει θετικά στην ενίσχυση του αναπτυξιακού τους ρόλου, ακόμα και σε περιπτώσεις που το γνωστικό αντικείμενό τους μπορεί να θεωρηθεί σχετικό με την τοπική παραγωγική δομή [π.χ. *Τμήμα Κτηνιατρικής - Καρδίτσα* : σε νομό με προσανατολισμό στην κτηνοτροφία, ή *Τμήμα Ναυτιλίας & Επιχειρηματικών Υπηρεσιών - Χίος* : σ’ ένα νησί με σημαντική παράδοση στη ναυτιλία]. Ειδικά στην περίπτωση της πόλης του *Αγρινίου* η λειτουργία του *Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Πάτρας* για μια δεκαετία [1985-1996] έχει συμβάλει στη μάλλον περιορισμένη ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών και δεν έχει καταφέρει να λειτουργήσει ως σημαντική ώθηση για τη συνολική ανάπτυξη της πόλης. Από το 1998 στο *Αγρίνιο* λειτουργεί *Τμήμα Οργάνωσης & Διαχείρισης Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, είναι όμως ακόμα νωρίς να εκτιμηθεί η επίδραση του στην ανάπτυξη της πόλης και της ευρύτερης περιοχής της.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι η ίδρυση και η λειτουργία ενός πανεπιστημίου - ΤΕΙ δεν είναι βέβαιο ότι μπορεί - από μόνη της τουλάχιστον - να συμβάλει θετικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του. Υπάρχουν, μάλιστα, περιπτώσεις περιφερειών που, παρά την ύπαρξη πανεπιστημίου, η υφιστάμενη κατάσταση μπορεί να χειροτερεύει, ή να παραμένει το ίδιο στάσιμη με πριν. Για παράδειγμα - με βάση επίσημα στοιχεία για την περίοδο 1961-1991 - στην περίπτωση των “*περιφερειών*” *Ηπείρου*, αλλά και των *Νησιών Αιγαίου* η κατάσταση φαίνεται να χειροτερεύει διαρκώς, ενώ στις “*περιφέρειες*” *Ιόνιων Νήσων* και *Κρήτης* η κατάσταση, για διαφορετικούς λόγους κάθε φορά, παραμένει σχεδόν σταθερή .

Η περίπτωση της *Θεσσαλίας* παρουσιάζει τάση βελτίωσης, που δε φαίνεται όμως να συνδέεται τόσο με την έναρξη λειτουργίας του *Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*, όσο με τη γεωγραφική της θέση [στο κέντρο του κύριου αναπτυξιακού άξονα “*S*” της Ελλάδας] και τη δομή του παραγωγικού συστήματος [α’ γενής, β’ γενής τομέας, τουρισμός]. Η *Ανατ. Μακεδονία - Θράκη* παρά τα σημαντικά μέτρα ενίσχυσης της οικονομίας της εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα ανάπτυξης . Φυσικά το θέμα δεν

είναι απλό. Συνηγορούν ποικίλοι παράγοντες, γι' αυτό απαιτείται εξειδικευμένη διερεύνηση, κάτι που ξεφεύγει από τον κύριο άξονα μελέτης της παρούσας εργασίας. Πάντως είναι γεγονός ότι η ανάπτυξη μιας πόλης δεν συνοδεύεται απαραίτητα από την ανάπτυξη της Περιφέρειας, που ανήκει. Συχνά μάλιστα δημιουργούνται προβλήματα πόλωσης με αρνητικές συνέπειες στην ανάπτυξη του συνόλου μιας περιφέρειας ή άλλων περιοχών ή/και πόλεων της.

Στην Ελλάδα φαίνεται ότι η λειτουργία των *περιφερειακών πανεπιστημίων* - ακόμα και αν σε κάποιες περιπτώσεις βοήθησε στην αύξηση του πληθυσμού και των υπηρεσιών, ή στην *οικονομική μεγέθυνση* των περιοχών χωροθέτησής τους [ενίσχυση τοπικών αγορών, αύξηση οικοδομικής δραστηριότητας, κ.ά.] - δεν πέτυχε να δημιουργήσει όλες εκείνες τις αναγκαίες συνθήκες που θα επέτρεπαν στα *πανεπιστήμια* να λειτουργήσουν ως κύριοι “καταλύτες” για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των περιοχών τους και να ενσωματωθούν εν τέλει στη ζωή των πόλεων τους. Δεν κατάφεραν, δηλ., να αποτελέσουν ζωτικό τοπικό πόρο ευρύτερης περιφερειακής, εθνικής και διεθνούς εμβέλειας.

Στο πλαίσιο της πολιτικής ίδρυσης και χωροθέτησής τους - που έτσι κι αλλιώς αποτελεί διεθνή πρωτοτυπία [Πολυδιάσπαση ακαδημαϊκών εγκαταστάσεων του ίδιου πανεπιστημίου σε διάφορες πόλεις και συχνά σε διαφορετικές θέσεις της ίδιας πόλης] - τα *περιφερειακά πανεπιστήμια* αντιμετωπίζονται πιο πολύ ως “*πρωτογενές μέγεθος*” για την άμεση οικονομική ανάπτυξη συγκεκριμένων περιοχών, που λειτουργεί υποστηρικτικά σε βασικούς τομείς της παραγωγής, παρά ως κύρια “*προωθητική λειτουργία*”. Χαρακτηριστική θα μπορούσε να θεωρηθεί η περίπτωση των πόλεων του νησιωτικού χώρου με τουριστική κίνηση (π.χ. *Λέσβος, Χίος, Σάμος, Ρόδος*).

Η πολιτική ίδρυσης και χωροθέτησης των *περιφερειακών πανεπιστημίων* - ανεξάρτητα αν πραγματοποιείται στο πλαίσιο της ενίσχυσης των “*πόλων ανάπτυξης*” [δεκαετίες '60, '70], ή των “*περιφερειών*” [δεκαετίες '70, '80] - εξυπηρετεί κατά κύριο λόγο, εν πολλοίς, πολιτικές σκοπιμότητες. Κατά αυτόν τον τρόπο ούτε η ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης φαίνεται να βελτιώνεται σημαντικά μέσα από τη λειτουργία τους, ούτε το “*περιφερειακό πρόβλημα*” να επιλύεται τελικά, στον βαθμό τουλάχιστον που ήταν επιθυμητό.

□ □ Παρόλα αυτά με βάση την έως τώρα εμπειρία και τα αποτελέσματα των ερευνών που έγιναν στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, φαίνεται ότι *περιφερειακά πανεπιστήμια* που βρίσκονται χωροθετημένα σε πόλεις με *περιφερειακή σημασία* μπορούν πιο εύκολα να λειτουργήσουν ενισχυτικά στο ισχύον παραγωγικό και στο αναπτυξιακό τους σύστημα [*Πάτρα, Ηράκλειο, Βόλος, Λάρισα, Ιωάννινα*]. Αντίθετα *περιφερειακά πανεπιστήμια* που λειτουργούν σε πόλεις με περιορισμένη *περιφερειακή σημασία*, χωρίς την απαραίτητη αναπτυξιακή, παραγωγική, εκπαιδευτική, ερευνητική, τεχνολογική υποδομή, δεν μπορούν - από μόνα τους - να παίξουν τον ρόλο του “*καταλύτη*”. Γεγονός, βεβαίως, το οποίο μένει να διερευνηθεί και στο επίπεδο των πόλεων [*Αλεξανδρούπολη, Κομοτηνή, Ξάνθη, Μυτιλήνη, Χανιά, Ρόδος, Κέρκυρα, Αγρίνιο, Τρίκαλα, Καρδίτσα, Χίος, Βαθύ / Καρλόβασι Σάμου*]. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να διερευνείται η βαρύτητα των πόλεων στο οικιστικό δίκτυο, ώστε με μεγαλύτερη ασφάλεια να τίθενται τα κατάλληλα κριτήρια επιλογής τους για τη χωροθέτηση πανεπιστημίων

3.5. Παράγοντες που καθόρισαν την επίδραση των ελληνικών περιφερειακών πανεπιστημίων και ΤΕΙ στην ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας

Μέσα από τους διαφορετικούς τους ρόλους [δηλαδή : του “εκπαιδευτή”, του “ερευνητή”, του “συμβούλου”, ή του “συνεργάτη”] τα πανεπιστήμια μπορούν να γίνουν για τις ευρύτερες περιοχές τους πραγματική “πηγή” αναψυχής, διαφωνίας, περηφάνιας, πολιτικών ταραχών ή/και ανακατατάξεων, ακόμα και χαμηλού κόστους εργατικό δυναμικό. Μπορούν, έτσι, να μετατραπούν σε ουσιαστικές “πηγές προόδου” και οι γειτονίες τους μερικά από τα πιο επιθυμητά μέρη να ζει κανείς. Υπάρχουν, όμως, φορές που κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει, στον βαθμό τουλάχιστον που θα ήταν επιθυμητό. Μια τέτοια περίπτωση θα μπορούσε να θεωρηθεί και εκείνη των ελληνικών περιφερειακών πανεπιστημίων.

Με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία / εμπειρία φαίνεται ότι υπάρχουν κάποιοι *πολιτικοί, κοινωνικοί, οικονομικοί, πολιτιστικοί και χωρικοί παράγοντες*, οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν - θετικά ή αρνητικά - τον *αναπτυξιακό ρόλο* ενός πανεπιστημίου στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησής του και να καθορίσουν τις σχέσεις ακαδημαϊκής - τοπικής κοινωνίας. Είναι παράγοντες που αναδύονται από το ευρύτερο πλαίσιο, που ορίζουν τα βασικά επίπεδα αναφοράς της σχέσης *πανεπιστημίου και πόλης*, δηλαδή : το *κράτος* [κρατική πολιτική για την εκπαίδευση και την ανάπτυξη, κρατική πολιτική για την ανώτατη εκπαίδευση], το *πανεπιστήμιο* [είδος πανεπιστημιακού προτύπου - πολιτική πανεπιστημίου, πρότυπο χωρικής ανάπτυξης πανεπιστημίου], την *πόλη* [μέγεθος πόλης, βαρύτητα πόλης στο οικιστικό δίκτυο, υποδομή πόλης, επίπεδο τοπικού πληθυσμού] .

Στην περίπτωση της Ελλάδας, η περιορισμένη αξιοποίηση των *περιφερειακών πανεπιστημίων* ως “μέσου” επίτευξης εθνικής ανάπτυξης και περιορισμού των διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών χωρικών ανισοτήτων οφείλεται στην αναντιστοιχία μεταξύ σχεδιασμού και προγραμματισμού της αποκέντρωσης της ανώτατης εκπαίδευσης σε κεντρικό επίπεδο και του τρόπου που οι τοπικές αρχές αλλά και οι κοινωνίες αξιοποίησαν τη χωροθέτηση των πανεπιστημίων προς όφελός τους.

Συγκεκριμένα τα κύρια αίτια της αναποτελεσματικής αξιοποίησης της ανώτατης λειτουργίας ως “*αναπτυξιακού μέσου*” εντοπίζονται : α) στην απουσία μακροχρόνιας σταθερής πολιτικής για την ανάπτυξη και την εκπαίδευση που έχει ως συνέπεια την αδυναμία προσδιορισμού του ενδεδειγμένου κάθε φορά *αναπτυξιακού προτύπου* και τύπου της εκπαίδευσης που θα βοηθούσε στην υλοποίηση των στόχων του, και β) στην μη ένταξη της πολιτικής επέκτασης της ανώτατης εκπαίδευσης στο ευρύτερο πλαίσιο που ορίζουν οι κρατικές αναπτυξιακές και εκπαιδευτικές πολιτικές και οι τοπικές κοινωνικο-οικονομικές συνιστώσες. Από τη συστημική διερεύνηση της εξέλιξης του ελληνικού *συστήματος προγραμματισμού / σχεδιασμού και περιφερειακής πολιτικής* φαίνεται ότι στην περίοδο 1960-1999 : η πολιτική επέκτασης της ανώτατης εκπαίδευσης ακολούθησε τη γενικότερη τάση αποσπασματικής αντιμετώπισης, διατηρώντας σχετική αυτονομία ως προς τις υπόλοιπες αναπτυξιακές και τις εκπαιδευτικές πολιτικές, αλλά και τις τοπικές κοινωνικο-οικονομικές συνιστώσες. Όμως, παρά τον αποσπασματικό της χαρακτήρα, η αποκέντρωση της ανώτατης εκπαίδευσης δεν επιχειρήθηκε εντελώς ανεξάρτητα από την πολιτική της “*περιφερειακής ανάπτυξης*”. Έτσι, στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συγκρότηση

ισχυρών “πόλων ανάπτυξης” στην περιφέρεια την περίοδο του ‘60 θα αποφασιστεί η ίδρυση των πρώτων *περιφερειακών πανεπιστημίων* [Πάτρας, Ιωαννίνων], στη δεκαετία του ‘70 στο πλαίσιο της πολιτικής για την ισχυροποίηση των περιφερειών με ιδιαίτερη έμφαση στην *παραμεθόριο ζώνη* [ηπειρωτική, νησιωτική] θα αποφασιστεί ίδρυση των πανεπιστημίων *Θράκης, Κρήτης* και του *Πολυτεχνείου Κρήτης* στα Χανιά. Στη δεκαετία του ‘80 στο πλαίσιο της ικανοποίησης της αύξησης των αναγκών για ανώτατη εκπαίδευση και της συνέχισης της πολιτικής για ενίσχυση των περιφερειών προτείνεται η διεύρυνση του δυναμικού των υφισταμένων *περιφερειακών πανεπιστημίων* και η ίδρυση καινούργιων με ταυτόχρονη διασπορά των πανεπιστημιακών λειτουργιών σε διάφορες πόλεις της αυτής Περιφέρειας [π.χ. : *Θεσσαλία, Αιγαίο, Ιόνιο*].

Εξίσου όμως σημαντικοί παράγοντες θεωρούνται: γ) η μη συνεκτίμηση της διαφορετικότητας του πανεπιστημίου ως “*οντότητας*”, “*λειτουργίας*” και “*επένδυσης*”. Το πανεπιστήμιο έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και ανάγκες ενώ τα αποτελέσματα της χωροθέτησής του σε μια περιοχή είναι ταυτόχρονα μακροπρόθεσμα και πολυεπίπεδα. Γι αυτό θα πρέπει να αξιολογούνται διαφορετικά από ότι άλλων επενδύσεων, όπως π.χ. των υποδομών παραγωγής [τουριστικές ή βιομηχανικές λειτουργίες], δ) η μη συνεκτίμηση του παράγοντα “*πόλη*” - του κύριου, δηλ. “*περιβάλλοντος υποδοχής*” των πανεπιστημίων, κυρίως όσον αφορά : μέγεθος πόλης, κοινωνικο-οικονομική διάθρωση πληθυσμού, υποδομή, βαρύτητα πόλης στο εθνικό οικιστικό δίκτυο, ε) η έλλειψη ενημέρωσης μεταξύ των εμπλεκόμενων στη σχέση μερών όσον αφορά στον ρόλο τους με συνέπεια την επικράτηση σύγχυσης για τα είδη και για τα όρια των μεταξύ τους σχέσεων και συνεργασιών. Φαίνεται έτσι από τη μια πλευρά οι τοπικές κοινωνίες να βλέπουν τα πανεπιστήμια πιο πολύ ως “*χώρους*” από όπου μπορούν να προκύψουν άμεσα κυρίως οικονομικά οφέλη [ενοίκια, κατανάλωση, διασκέδαση, κ.ά.] και από την άλλη πλευρά τα πανεπιστήμια να μην έχουν κατανοήσει ακόμα τη σημασία που μπορεί να έχει στην ανάπτυξη των ίδιων και των περιοχών τους η ποιότητα του ευρύτερου αστικού περιβάλλοντος [αστικός χώρος, υπηρεσίες, υποδομές, επίπεδο τοπικού πληθυσμού, κ.ά.] - του κύριου, δηλ., “*χώρου*” άντλησης δυναμικού και διάθεσης των προϊόντων που παράγει [γνώση, έρευνα, κοινωνικός ρόλος].

Όπως και να έχει, οι γενικότερες ανακατατάξεις σε κοινοτικό και σε εθνικό επίπεδο έθεσαν “*επί τάπητος*” έναν νέο ρόλο για την Ελλάδα και προσέδωσαν στις περιφέρειές της νέα βαρύτητα, που θα έπρεπε να επηρεάσει και τις επιλογές της εκπαιδευτικής πολιτικής. Ίσως οι τάσεις αυτές και η υποχρέωση της χώρας μας να ενταχθεί οργανικά στον ευρύτερο *κοινοτικό χώρο* να δημιουργήσαν νέες παραμέτρους, που στο επίπεδο της ανάπτυξης και του “*χωροταξικού σχεδιασμού*” δεν προσέλαβαν τη διάσταση που έπρεπε, ούτε ελήφθησαν υπόψη στην κατανομή της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Η ανυπαρξία σαφώς διατυπωμένων κριτηρίων χωροθέτησης των *περιφερειακών πανεπιστημίων* και ο άμεσος ή ο έμμεσος επηρεασμός της πολιτικής ίδρυσής τους από ένα ευρύ φάσμα πιέσεων των τοπικών κοινωνιών, φαίνεται ότι είχε ως συνέπεια η ίδρυση και η χωροθέτηση των *περιφερειακών πανεπιστημίων* να χρησιμοποιηθεί πιο πολύ ως ένας τρόπος για την πρόκληση άμεσης αύξησης της “*ενεργού ζήτησης*” σε συγκεκριμένες περιοχές και την ικανοποίηση της γενικότερης ζήτησης της “*αγοράς εργασίας*” σε εθνικό επίπεδο και λιγότερο ως “*μέσο*” δημιουργίας κατάλληλου περιβάλλοντος για διασφάλιση μιας ολοκληρωμένης ανάπτυξης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Καταλήξαμε έτσι σε μια μεγάλη διασπορά της ανώτατης εκπαίδευσης στις περιφέρειες της χώρας

- διασπορά η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη και που, όπως όλα δείχνουν, απαιτεί εκ νέου επανεξέταση της συμβολής του πανεπιστημίου, όχι μόνο στη βελτίωση της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης, αλλά και στην ανάπτυξη της οικονομίας και εν γένει της κοινωνίας.

3.6. Προτάσεις για την καλύτερη αξιοποίηση των περιφερειακών πανεπιστημίων και τει στην ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας

Περιφερειακά τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τοπικές κοινωνίες χρειάζονται το ένα το άλλο προκειμένου να αναπτυχθούν. Για να περιοριστεί όμως η πιθανότητα ανάπτυξης προστριβών και να διευκολυνθεί η καθιέρωση διαρκών αμφίδρομων συζητήσεων ακαδημαϊκών και τοπικών κοινωνιών, η πολιτική για την *ανώτατη εκπαίδευση* θα πρέπει να πάψει να αντιμετωπίζεται μονοδιάστατα και να στηριχτεί στη βάση μιας ισότιμης μελέτης του “*πανεπιστημίου*” και της “*πόλης*”. Έτσι, ζητήματα τα οποία θα πρέπει να προσεγγίζονται είναι εκείνα που σχετίζονται με : α) τον εκσυγχρονισμό της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης ως “*συστήματος*” και το “*κτί* βασικών εννοιών, σχέσεων και ρόλων, γ) την αναγνώριση της διαφορετικότητάς των πανεπιστημίων ως “*οντοτήτων*”, “*λειτουργιών*” και “*επενδύσεων*”, δ) την αποσαφήνιση του περιφερειακού και τοπικού ρόλου τους, ε) τη συγκρότηση ενός αξιόπιστου *δικτύου επικοινωνίας* και πληροφόρησης του ακαδημαϊκού και εξω-ακαδημαϊκού χώρου, στ) την εξεύρεση νέων εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης, ζ) την αξιολόγηση της ακαδημαϊκής δράσης και την επανεξέταση της “*ακαδημαϊκής αυτονομίας*” ώστε τα πανεπιστήμια να αποφασίζουν για την πολιτική και εμβέλεια δράσης τους με άξονα τις ανάγκες τους και τις ανάγκες / δυνατότητες των περιοχών τους. Ζητήματα, επίσης, τα οποία δε θα πρέπει να αγνοούνται είναι εκείνα που αφορούν στην περιοχή χωροθέτησης των πανεπιστημίων και σχετίζονται με το αναπτυξιακό της προφίλ και την ποιότητα του αστικού της περιβάλλοντος [υποδομές παραγωγής, έρευνας, εκπαίδευσης, τεχνολογίας, τεχνικές, κοινωνικές υποδομές, προσπελασιμότητα, χαρακτηριστικά πληθυσμού, πολιτιστική ταυτότητα, ιστορία περιοχής, κ.ά.].

Η πολιτική της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει αφενός να εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο που ορίζουν οι πολιτικές για την ανάπτυξη και εκπαίδευση, αλλά και οι τοπικές κοινωνικο-οικονομικές συνιστώσες, αφετέρου να παρέχει κίνητρα για εδραίωση ουσιαστικών σχέσεων συνεργασίας ακαδημαϊκού και εξω-ακαδημαϊκού χώρου. Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντικό : α) να τεθούν κριτήρια επιλογής πόλεων, β) τοπικότητα και διεθνή ζητήματα να αντιμετωπίζονται σε συμπληρωματική διάσταση ώστε να πάψουν πια τα *περιφερειακά πανεπιστήμια* να θεωρούνται “*τοπικά*” και να αναγνωριστούν ως “*εθνικά ινστιτούτα*”, γ) να αποσαφηνιστεί ο “*δημόσιος*” χαρακτήρας τους για να λειτουργούν ως “*αυτόνομες οντότητες*” και όχι ως “*αντίγραφα*” των “*κεντρικών πανεπιστημίων*”, δ) να υπάρξει ένας “*εθνικός χάρτης εκπαίδευσης, έρευνας, παραγωγής*” για μια πιο αποτελεσματική αξιοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης στο πλαίσιο της αναπτυξιακής διαδικασίας. Ένας χάρτης, δηλαδή, που θα ξεπερνά τη στατική παρουσίαση της χωρικής κατανομής των

υποδομών εκπαίδευσης, έρευνας, παραγωγής με σκοπό να δώσει τη δυναμική απεικόνισή της, αφού θα στηρίζεται σε “βάση δεδομένων”, που θα επιτρέπει τη διαρκή ενημέρωσή του και θα παρέχει πληροφόρηση για το είδος των σχέσεων και τα επίπεδα αλληλεπίδρασης μεταξύ των φορών, αναδεικνύοντας παράλληλα τυχόν ελλείψεις, αδυναμίες αλλά και προοπτικές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΤΟ ΑΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ

4.1 Ιστορική αναδρομή

Το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πατρών ιδρύθηκε το 1970 σαν Κέντρο Ανώτερης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Κ.Α.Τ.Ε.). Το 1983 με την εφαρμογή του νόμου 1404/83 ιδρύθηκε το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα σαν ανεξάρτητο και αυτοδιοικούμενο Ν.Π.Δ.Δ. που ανήκει μαζί με τα Πανεπιστήμια στην Ελληνική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το Τ.Ε.Ι. είναι προσανατολισμένο στην εφαρμοσμένη Έρευνα και Τεχνολογία ενώ τα Πανεπιστήμια κυρίως στην θεωρητική και βασική έρευνα. Σύμφωνα με το άρθρο1 του Ν.1404/83 οι σκοποί του Τ.Ε.Ι. είναι:

1. Να παρέχει θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση, επαρκή για την εφαρμογή, επιστημονικών, τεχνολογικών, καλλιτεχνικών ή άλλων γνώσεων και δεξιότητα στο επάγγελμα.
2. Να συμβάλλει στην δημιουργία υπεύθυνων πολιτών, ικανών να συνεισφέρουν ως στελέχη εφαρμογής στα πλαίσια του δημοκρατικού προγραμματισμού, στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ανάπτυξη της χώρας.
3. Να υλοποιήσει το δικαίωμα της δωρεάν παιδείας κάθε Έλληνα πολίτη, ανάλογα με τις κλίσεις του και με όσα προβλέπουν οι σχετικοί νόμοι.
4. Να συμβάλλει στον επαγγελματικό προσανατολισμό, τόσο των σπουδαστών του, όσο και των νέων γενικότερα.
5. Να διατηρήσει αμφίδρομη σχέση με τις αντίστοιχες παραγωγικές μονάδες και οργανωμένους κλάδους της οικονομίας της περιφέρειάς του.

6. Να συνεργάζονται μεταξύ του ή με άλλα εκπαιδευτικά ή τεχνολογικά ιδρύματα ή φορείς ή υπηρεσίες του εσωτερικού ή του εξωτερικού, για την επίτευξη της αποστολής τους.

7. Να υπηρετεί την ανάγκη για συνεχιζόμενη εκπαίδευση των αποφοίτων του και για διαρκή επιμόρφωση του ελληνικού λαού.

8. Να ενημερώνει την κοινή γνώμη για την πορεία πραγματοποίησης των στόχων του.

9. Να συντονίζει τις επιδιώξεις του με εκείνες των Α.Ε.Ι. όπως προβλέπονται με το Ν.1288/82, στην κοινή προσπάθεια για μια αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη του τόπου.

10. Να παίρνει μέρος σε ερευνητικά προγράμματα πάνω σε θέματα εφαρμογής της τεχνολογίας.

Τα Ιδρύματα του τεχνολογικού τομέα δίνουν έμφαση στην εκπαίδευση στελεχών εφαρμογών υψηλής ποιοτικής στάθμης τα οποία με τη θεωρητική και εφαρμοσμένη επιστημονική κατάρτιση τους :

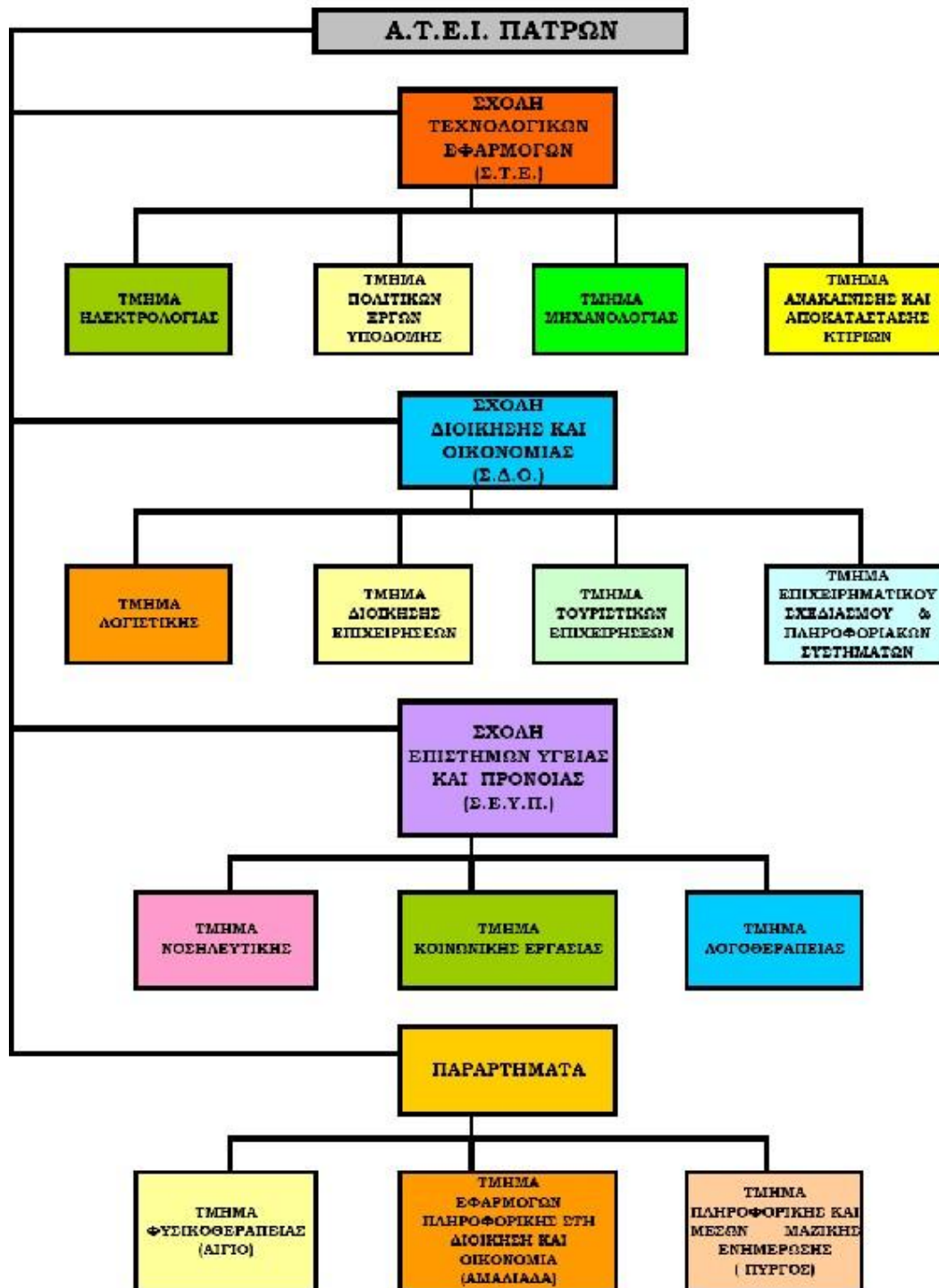
α. Αποτελούν συνδετικό κρίκο μεταξύ γνώσης και εφαρμογής αναπτύσσοντας την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών και των τεχνών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

β. Αποτελούν, χρησιμοποιούν και προάγουν σύγχρονη τεχνολογία, καθώς επίσης και μεθόδους, πρακτικές και τεχνικές στο χώρο των εφαρμογών.

Στο πλαίσιο αυτό, τα Ιδρύματα του τεχνολογικού τομέα συνδυάζουν την ανάπτυξη του κατάλληλου θεωρητικού υποβάθρου σπουδών με υψηλού επιπέδου εργαστηριακή και πρακτική άσκηση, ενώ παράλληλα διεξάγουν κυρίως τεχνολογική έρευνα, όπως εκάστοτε ορίζεται αυτή και αναπτύσσουν τεχνογνωσία και καινοτομίες στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

4.2.Σχολές – Τμήματα

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΩΝ

Η Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών αποτελείται από 4 Τμήματα:

- Τμήμα Ηλεκτρολογίας
- Τμήμα Μηχανολογίας
- Τμήμα Πολιτικών Έργων Υποδομής
- Τμήμα Ανακαίνισης και Αποκατάστασης Κτιρίων

Η Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας αποτελείται από 7 Τμήματα:

- Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων
- Τμήμα Λογιστικής
- Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Τμήμα Επιχειρηματικού Σχεδιασμού & Πληροφοριακών Συστημάτων
- Τμήμα Πληροφορικής και ΜΜΕ (Παράρτημα Πύργου)
- Τμήμα Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση και στην Οικονομία (Παράρτημα Αμαλιάδας)
- Τμήμα Μουσειολογίας - Μουσειογραφίας και Σχεδιασμού Εκθέσεων (Παράρτημα Πύργου)

Η Σχολή Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας αποτελείται από 5 Τμήματα:

- Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας
- Τμήμα Νοσηλευτικής
- Τμήμα Λογοθεραπείας
- Τμήμα Φυσικοθεραπείας (Παράρτημα Αιγίου)
- Τμήμα Οπτικής - Οπτομετρίας (Παράρτημα Αιγίου)

Παραρτήματα ΤΕΙ Πάτρας:

Πύργου:

- Τμήμα Πληροφορικής και ΜΜΕ
- Τμήμα Μουσειολογίας - Μουσειογραφίας και Σχεδιασμού Εκθέσεων

Αμαλιάδας :

- Τμήμα Πληροφορικής στην Διοίκηση και Οικονομία
- Τμήμα Εμπορίας και Διαφήμισης

Αιγίου:

- Τμήμα Φυσικοθεραπείας
- Τμήμα Οπτικής - Οπτομετρίας

4.3.Γραφείο διασύνδεσης

Ο θεσμός του Γραφείου Διασύνδεσης (ΓΔ) εντάσσεται στις συστηματικές προσπάθειες του ΤΕΙ Πατρών να συνδεθεί με το κοινωνικό και παραγωγικό περιβάλλον και να προσφέρει στους φοιτητές και αποφοίτους του τη δυνατότητα της επικοινωνίας, της πληροφόρησης και του σχεδιασμού της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας καθώς και τις προοπτικές για περαιτέρω επιμόρφωση και εξειδίκευση.

4.3.1 Στόχος του γραφείου διασύνδεσης

Κύρια αποστολή του ΓΔ του ΤΕΙ Πατρών αποτελεί η διευκόλυνση των σπουδαστών και αποφοίτων στη μετάβαση από την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην κοινωνία και ειδικότερα στην αγορά εργασίας. Επίσης, η υποστήριξή τους στην εύρεση μεταπτυχιακών σπουδών, υποτροφιών, κατατακτήριων εξετάσεων σε ΑΕΙ, προγραμμάτων κατάρτισης, επιχειρήσεων για την υλοποίηση της πρακτικής τους άσκησης κ.α.

Επιπλέον αποστολή του ΓΔ αποτελεί και η παροχή πληροφόρησης στην ακαδημαϊκή κοινότητα σχετικά με την επικρατούσα κατάσταση και τις τάσεις της αγοράς εργασίας, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών, της ύλης των μαθημάτων κ.α.

Σκοπός του ΓΔ είναι να δημιουργήσει τις δομές και τις δυνατότητες μόνιμης και πολύπλευρης συνεργασίας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με την Παραγωγή.

4.3.2 Δραστηριότητες του γραφείου διασύνδεσης

Στα πλαίσια αυτού του σκοπού το ΓΔ προωθεί και στηρίζει δραστηριότητες και των δύο μερών (εκπαίδευσης & παραγωγής) που ενισχύουν την αμφίδρομη επικοινωνία και συνεργασία, τη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη, την προβολή των δυνατοτήτων του Ιδρύματος για παροχή υπηρεσιών προς τρίτους, την προώθηση σπουδαστών και πτυχιούχων στην αγορά εργασίας, την από κοινού οργάνωση εκδηλώσεων αμοιβαίου ενδιαφέροντος και άλλα.

Ειδικότερα, επιδίωξη του ΓΔ του ΤΕΙ είναι να στηρίζει τα συμβαλλόμενα μέρη στην ανάπτυξη αμφίδρομης και αυτόνομων συνεργασιών.

4.3.3 Ωφελούμενοι

Έτσι, απευθύνεται:

- Στα Όργανα Διοίκησης του Ιδρύματος, των Σχολών και των Τμημάτων
- Στους φοιτητές και πτυχιούχους του ΤΕΙ.
- Στα μέλη Ε.Π., στα Τμήματα σπουδών, στα εργαστήρια, στους Τομείς μαθημάτων κλπ

- Σε όλες τις επιχειρήσεις, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Δημόσιες Υπηρεσίες, Συνεταιρισμούς, κοινωνικοοικονομικούς φορείς (επιμελητήρια κ.λπ.).

4.4 Κώδικας δεοντολογίας

4.4.1 Γενικές αρχές Κώδικα Δεοντολογίας των δομών απασχόλησης του ΑΤΕΙ Πατρών

A) Το ΔΑΣΤΑ ΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ καθώς και οι εποπτευόμενες δομές (Γραφείο Διασύνδεσης - ΓΔ, Πρακτική Άσκηση - ΠΑ):

- παρέχουν το ίδιο επίπεδο και είδος υπηρεσιών σε φοιτητές, απόφοιτους και μεταπτυχιακούς φοιτητές του Ιδρύματος.
- δεν κάνουν και δεν υποστηρίζουν καμία μορφή διάκρισης με βάση τη φυλή, το έθνος, την ηλικία, το χρώμα, το φύλο, τη θρησκεία, τις πολιτικές πεποιθήσεις, την ύπαρξη ειδικών αναγκών ή άλλων διαφοροποιήσεων των επωφελούμενων από τις υπηρεσίες τους.
- στοχεύουν στην προσφορά υπηρεσιών υψηλού επιπέδου.
- παρέχουν πληροφόρηση, που είναι στο μέτρο του εφικτού ακριβής, πλήρης, σύγχρονη και ανεξάρτητη των προσωπικών πεποιθήσεων των στελεχών του.
- ανταποκρίνονται στα αιτήματα και παρέχουν τις υπηρεσίες τους με αντικειμενικότητα, συνέπεια, επιμέλεια, υπευθυνότητα και αίσθημα επαγγελματισμού.
- λειτουργούν και διατηρούν Βάση Δεδομένων σύμφωνα με τις διατάξεις των Αρχών Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (N2472/97 άρθρο 6).
- παρέχουν τις υπηρεσίες τους με βάση τα δηλούμενα από τον ίδιο τον φοιτητή/απόφοιτο στοιχεία και πληροφορίες, για την ακρίβεια των οποίων ευθύνεται αποκλειστικά και μόνο ο ίδιος.
- μπορούν να αρνηθούν την παροχή υπηρεσιών προς οποιοδήποτε επωφελούμενο, εφόσον ο τελευταίος ενεργεί καταχρηστικά ή αντίθετα στις αρχές

της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών. Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις η άρνηση παροχής υπηρεσιών γίνεται με αιτιολογημένη απόφαση και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο.

- είναι υπεύθυνες για την διατήρηση της εμπιστευτικότητας και της ασφάλειας των αρχείων και των επαφών με φοιτητές και απόφοιτους και λαμβάνουν την συγκατάθεση τους για την συλλογή, διατήρηση, επεξεργασία, ανταλλαγή και προώθηση πληροφοριών που τους αφορούν εκτός εάν αυτή υπαγορεύεται από το Νόμο.
- απαντούν στα υποβαλλόμενα αιτήματα εντός εύλογου χρόνου, σύμφωνα με τη σειρά προτεραιότητας υποβολής των αιτημάτων. Εξαιρέση από το ως άνω μπορεί να υπάρξει μόνο στην περίπτωση αιτήματος με κατεπείγοντα χαρακτήρα όταν οι λόγοι του κατεπείγοντος προκύπτουν από το αίτημα και δικαιολογούνται επαρκώς με αντικειμενικά κριτήρια.
- οφείλουν να συνεισφέρουν στην άμεση καθώς και στην εξ' αποστάσεως ενημέρωση των επωφελούμενων, μέσω της λειτουργίας ενός ολοκληρωμένου και διαρκώς ενημερωμένου δικτυακού τόπου.
- οφείλουν να κάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης προσβασιμότητα όλων των χώρων λειτουργίας των γραφείων απασχόλησης, καθώς και των χώρων όπου θα διεξάγονται εκδηλώσεις ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης, για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες -ΑΜΕΑ.
- οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τις επί μέρους ανάγκες των ατόμων που ανήκουν σε Ευαίσθητες Κοινωνικές Ομάδες – ΕΚΟ και να προσαρμόζουν ανάλογα τις υπηρεσίες που προσφέρουν

B) Στον εργασιακό χώρο όλες οι κατηγορίες μελών της κοινότητας του ΑΤΕΙ οφείλουν να συμπεριφέρονται με το δέοντα σεβασμό, απουσία οποιασδήποτε μορφής διάκρισης και οποιασδήποτε μορφής παρενόχλησης.

4.4.2 Επιμέρους αρχές του Κώδικα Δεοντολογίας των εποπτευόμενων από το ΔΑΣΤΑ δομών απασχόλησης του ΑΤΕΙ Πατρών - Γραφείο Διασύνδεσης

Το Γραφείο Διασύνδεσης οφείλει να συγκεντρώνει πληροφορίες και να ενημερώνει για το περιεχόμενο όλων των παρεχόμενων ακαδημαϊκών τίτλων από το ΤΕΙ Πατρών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών), τις διαθέσιμες υποτροφίες καθώς και τις ανάγκες ή τάσεις της αγοράς εργασίας.

Τις όποιες πληροφορίες συλλέγει, το ΓΔ οφείλει να τις ανακοινώνει έγκαιρα στην ακαδημαϊκή κοινότητα, μέσω του δικτυακού τόπου του γραφείου. Το Γραφείο Διασύνδεσης υποστηρίζει τη διαδικασία της συμβουλευτικής και διαμορφώνει εκ των προτέρων τις δομές που απαιτούνται ώστε να εξυπηρετηθούν οι επωφελούμενοι.

Οι επαφές μεταξύ των εμπλεκόμενων στη διαδικασία της συμβουλευτικής χαρακτηρίζονται από εχεμύθεια και το ΓΔ δεν έχει δικαίωμα να κοινοποιεί το περιεχόμενο των επαφών μεταξύ συμβούλου και επωφελούμενου.

Το ΓΔ επιδιώκει δικτύωση με τα τμήματα του ΤΕΙ Πατρών μέσω ενός μοντέλου mentoring/tutoring, το οποίο θα εγκαθιδρύσει το ΓΔ με τα τμήματα και θα το υποστηρίζει. Και στην περίπτωση αυτή ζητήματα διαφύλαξης των προσωπικών δεδομένων, εχεμύθειας ή άλλων θεμάτων που αφορούν τους χρήστες των υπηρεσιών του ΓΔ θα τύχουν αυστηρής προσοχής σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα σε παραπάνω σχετικές με το θέμα παραγράφους.

Το Γραφείο Σταδιοδρομίας - Διασύνδεσης δεν αποτελεί γραφείο εξεύρεσης εργασίας. Απλά πληροφορεί τους φοιτητές - φοιτήτριες, εφόσον το επιθυμούν, για τις ευκαιρίες επαγγελματικής τους απασχόλησης.

Το Γραφείο Σταδιοδρομίας - Διασύνδεσης μπορεί να πραγματοποιεί μελέτες σχετικές με την επιστημονική ή επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων των διαφόρων Τμημάτων του ΤΕΙ. Τα δεδομένα τέτοιων μελετών, τα οποία θα δημοσιοποιούνται, οφείλουν να είναι αντικειμενικά, απαλλαγμένα από προσωπικές απόψεις και διαθέσιμα προς αξιοποίηση από τα ενδιαφερόμενα Τμήματα.

Γενικά, ενέργειες του Γραφείου Σταδιοδρομίας - Διασύνδεσης, που δεν αναφέρονται στον παρόντα Κώδικα Δεοντολογίας, δεν μπορούν να έρχονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του Συντάγματος και των Νόμων που αναφέρονται στα δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών

4.4.3 Ειδικά για την παροχή υπηρεσιών προς μαθητές

Το ΓΔ στοχεύει στην παροχή τεκμηριωμένης ενημέρωσης και πληροφοριών που θα υποβοηθούν τους ενδιαφερόμενους μαθητές και γονείς σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού στα γνωστικά αντικείμενα του ΠΠ, χωρίς να επεμβαίνει στις προσωπικές τους επιλογές και αναγνωρίζοντας ότι η συμβουλευτική μαθητών απαιτεί ιδιαίτερη εκπαίδευση και εμπειρία και προσφέρεται από εξειδικευμένους Συμβούλους στα κατά τόπους υπηρεσίες Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Το ΔΑΣΤΑ ΠΠ δεν τηρεί προσωπικά δεδομένα μαθητών παρά μόνο αυτά που απαιτούνται για λόγους στατιστικούς και εφαρμόζει τις επιταγές του Νόμου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

4.4.4 Ειδικά για τη σχέση του γραφείου με εργοδότες και εργοδοτικούς οργανισμούς

Το Γραφείο Διασύνδεσης στηρίζει τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγική διαδικασία. Στα πλαίσια αυτά μεσολαβεί μεταξύ των φοιτητών και αποφοίτων των Πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και των εργοδοτικών οργανώσεων και εργοδοτών που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του, με σκοπό την κάλυψη υπάρχουσών θέσεων εργασίας.

Ως εργοδοτικός οργανισμός νοείται το νομικό πρόσωπο τα μέλη του οποίου μπορούν να συμβληθούν ως εργοδότες με τους φοιτητές και τους αποφοίτους. Ως εργοδότης νοείται οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο απασχολεί ή ζητά να απασχολήσει φοιτητές, ή αποφοίτους είτε με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας είτε με σύμβαση έργου είτε με οποιαδήποτε άλλη μορφή, υπό την προϋπόθεση ότι για την εργασία αυτή δίδεται αντιπαροχή. Παράλληλα για τις ανάγκες του παρόντος άρθρου ως εργοδότης νοείται και το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δέχεται να προσλάβει φοιτητές για πρακτική άσκηση ανεξάρτητα από την καταβολή ή όχι αμοιβής.

Ο ενδιαφερόμενος εργοδότης είναι υπεύθυνος για την ηθική και σύννομη συμπεριφορά των εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων του καθώς και για την τήρηση του παρόντος κώδικα καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας πρόσληψης.

Οι υπεύθυνοι πρόσληψης των επιχειρήσεων οφείλουν να σέβονται τις διαδικασίες που ακολουθεί το Γραφείο Διασύνδεσης και να απέχουν οποιασδήποτε παραπλανητικής ή αόριστης ανακοίνωσης και γενικά αντιδεοντολογικής συμπεριφοράς.

Οι υπεύθυνοι πρόσληψης πρέπει να παρέχουν ακριβείς πληροφορίες στο Γραφείο Διασύνδεσης για τη συγκεκριμένη θέση εργασίας και για τα προσόντα που απαιτούνται για την κάλυψή της και να επιτρέπουν ένα λογικό χρονικό διάστημα προκειμένου να ανταποκριθούν οι ενδιαφερόμενοι.

Οι υπεύθυνοι πρόσληψης οφείλουν να αναφέρουν τόσο τις προοπτικές εξέλιξης όσο και τους λόγους για τους οποίους αποχώρησε ο προηγούμενος εργαζόμενος από την συγκεκριμένη θέση εφόσον κάτι τέτοιο ζητηθεί από Γραφείο Διασύνδεσης ή τον ενδιαφερόμενο.

Οι υπεύθυνοι πρόσληψης οφείλουν να παρέχουν κάθε απαραίτητο στοιχείο-υλικό στα Γραφεία Διασύνδεσης ώστε να διαμορφώσουν πλήρη εικόνα για την ιστορία της επιχείρησης και τις προοπτικές της.

Στα πλαίσια της αμοιβαίας συνεργασίας και του κοινού συμφέροντος οι εργοδοτικές οργανώσεις οφείλουν να ενημερώνουν τα μέλη τους για την αλληλογραφία που απευθύνει προς αυτές το Γραφείο Διασύνδεσης και τους αφορούν.

Οι εργοδοτικοί οργανισμοί-εργοδότες δεσμεύονται να μην διατηρούν, ανακοινώνουν και προωθούν περαιτέρω τα στοιχεία και προσωπικά δεδομένα φοιτητών/ αποφοίτων που περιήλθαν σε γνώση τους και να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα διασφάλισης της εμπιστευτικότητας αυτών.

Το Γραφείο Διασύνδεσης οφείλει να διευκολύνει τα προγράμματα προσέλκυσης των εργοδοτικών οργανώσεων και εργοδοτών και να ανακοινώνουν με κάθε πρόσφορο τρόπο τις αιτήσεις των επιχειρήσεων για απασχόληση φοιτητών και αποφοίτων.

Το Γραφείο Διασύνδεσης οφείλει να δίνει πληροφορίες σε όλους τους υποψηφίους για όλες τις θέσεις εργασίας που έχουν προταθεί προς κάλυψη ώστε να παρέχονται στους υποψηφίους και στους εργοδότες τα ευρύτερα δυνατά περιθώρια επιλογών.

Οποιασδήποτε μορφής παροχή πληροφοριών ή υπηρεσιών συμβουλευτικής προς τους υποψηφίους από το Γραφείο Διασύνδεσης επιτρέπεται μόνο υπό το πρίσμα της προσπάθειας εναρμόνισης των κλίσεων τους με τις εργασιακές τους επιδιώξεις.

4.4.5 Ειδικά για τη σχέση του γραφείου με Ιδιωτικούς Οργανισμούς Ευρέσεως Εργασίας – ΙΟΕΕ

Ως ΙΟΕΕ νοούνται οι εταιρείες που λειτουργούν μεσολαβητικά μεταξύ ενός υποψήφιου εργαζόμενου και ενός εργοδότη και οι υπηρεσίες τους προσφέρονται με χρηματική αμοιβή, η οποία καταβάλλεται από τον εργοδότη. Οι φορείς αυτοί μπορεί να μεσολαβούν και για την αναζήτηση προσωπικού: α) συγκεκριμένων ειδικεύσεων, β) μερικής ή εποχικής απασχόλησης, και γ). συγκεκριμένων οργανισμών.

Τα Γραφεία Διασύνδεσης συνεργάζονται με ΙΟΕΕ εφόσον η αμοιβή τους καλύπτεται αποκλειστικά και μόνο από τους εργοδότες και παρέχουν υπηρεσίες στους φοιτητές και αποφοίτους δίχως οποιασδήποτε υποχρέωση αυτών (φοιτητών) για παροχή αμοιβής ή ανταλλάγματος προς τον ΙΟΕΕ.

Τα Γραφεία Διασύνδεσης δικαιούνται και οφείλουν να ενημερώνονται γραπτώς, πριν την έναρξη της συνεργασίας, για τα στοιχεία του ΙΟΕΕ και την πολιτική που ακολουθείται σε θέματα που αφορούν στο δικαίωμα του ατόμου στην εργασία, την αρχή της ισότητας, την ισοτιμία των φύλων, των θρησκειών, της φυλής και των ατόμων με ειδικές ανάγκες και διατηρούν το δικαίωμα να αρνηθούν συνεργασία όταν η πολιτική αυτή δεν είναι σύμφωνη με τις αρχές των Γραφείων Διασύνδεσης.

Οι ΙΟΕΕ προκειμένου να συνεργαστούν με το Γραφείο Διασύνδεσης οφείλουν να το ενημερώσουν για τα πλήρη στοιχεία του εργοδότη που εκπροσωπούν και για λογαριασμό του οποίου ενεργούν, προκειμένου οι χρήστες των υπηρεσιών του Γραφείου Διασύνδεσης να έχουν όλη την πληροφόρηση που απαιτείται για την χορήγηση άδειας παροχής των προσωπικών τους δεδομένων.

Οι ΙΟΕΕ που επιθυμούν να συνεργασθούν με το Γραφείο Διασύνδεσης δεσμεύονται και υποχρεούνται να μην χρησιμοποιούν τα στοιχεία των υποψηφίων που τους δόθηκαν από το Γραφείο Διασύνδεσης πέρα για την προώθησή τους στον εργοδότη για τον οποίο απεστάλησαν. Σε περίπτωση που επιθυμούν να προωθήσουν τα στοιχεία αυτά και σε άλλον εργοδότη πρέπει να ενημερώσουν το Γραφείο Διασύνδεσης ώστε να ενημερωθούν οι φοιτητές και απόφοιτοι και να ληφθεί εκ νέου η

άδειά

τους.

Οι ΙΟΕΕ θα πρέπει να εγγυηθούν γραπτώς αναφορικά με την εφαρμογή των υποχρεώσεων που θέτει ο Νόμος για την προστασία προσωπικών δεδομένων.

4.5. Υποδομη του ΑΤΕΙ Πατρών

Το Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών βρίσκεται σε μια ήσυχη και ευχάριστη τοποθεσία 100 στρεμμάτων, μόνο 4 χ.λ.μ. από το κέντρο της πόλης. Οι φοίνικες και οι κέδροι Λιβάνου, με ηλικία άνω των 100 χρόνων, δίνουν μια ιδιαίτερη ομορφιά. Τα κτίρια καταλαμβάνουν χώρο 54.000 τ.μ. και βρίσκονται σε αρμονία με τον φυσικό περιβάλλοντα χώρο.

Το ίδρυμα αποτελείται από :

- Το κυρίως κτίριο όπου στεγάζονται η κεντρική διοίκηση, οι διοικητικές υπηρεσίες, εργαστήρια και αίθουσες διδασκαλίας καθώς και οι γραμματείες των τριών Σχολών Σ.Τ.Ε, Σ.Ε.Υ.Π, Σ.Δ.Ο. Επίσης δύο αμφιθέατρα, το μεγάλο και το μικρό, όπως επίσης και το εστιατόριο και τα δύο κυλικεία.
- Το κτίριο Καραμανλή όπου στεγάζονται αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια και γραφεία εκπαιδευτικών της Σχολής Σ.Δ.Ο καθώς και το Κέντρο Ξένων Γλωσσών και Φυσικής Αγωγής.
- Το κτίριο της Νέας Σ.Δ.Ο όπου εκεί υπάρχουν αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια και γραφεία εκπαιδευτικών της Σχολής Σ.Δ.Ο.
- Το κτίριο του Υπολογιστικού Κέντρου της σχολής Σ.Τ.Ε και του ΚΕ.Δ.Δ.
- Το κτίριο του Επιχειρηματικού Σχεδιασμού
- Το κτίριο όπου στεγάζονται αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια και γραφεία εκπαιδευτικών των Σχολών Σ.Τ.Ε, Σ.Ε.Υ.Π και η Βιβλιοθήκη του Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας.
- Το κτίριο της Ηλιακής Ενέργειας
- Το κτίριο του Αθλητικού Κέντρου
- Το κτίριο της Σπουδαστικής Εστίας
- Ένα διώροφο παραδοσιακό κτίριο όπου στεγάζεται η Οικονομική Υπηρεσία του Ιδρύματος.
- Η έπαυλη «Κόλλα», όπου στεγάζεται ο Ειδικός Λογαριασμός
- Το Συνεδριακό Κέντρο

- Ο Ιερός Ναός Τριών Ιεραρχών

Εκτός του χώρου του Α.Τ.Ε.Ι. υπάρχουν:

- Το κτίριο Ιωάννης Μακρυγένης (πρώην Μιμόζα) όπου στεγάζονται αίθουσες διδασκαλίας του Τμήματος Ανακαίνισης και Αποκατάστασης Κτιρίων και του Τμήματος Λογοθεραπείας και το ΚΤΕ
- Η Σπουδαστική Εστία " Κούκος "
- Το κτίριο του Γραφείου Διασύνδεσης
- Το κτίριο της Τεχνικής Υπηρεσίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

5.1 Η επίδραση του ΑΤΕΙ στην τοπική αυτοδιοίκηση

Στις αρχές του 21ου αιώνα, σε μια εποχή που η γνώση αναδεικνύεται σε σημαντικότατο συντελεστή της παραγωγής και η οικονομία στηρίζεται στον ανταγωνισμό και τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, η τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει κυρίαρχη θέση. Ο πρωταγωνιστικός της ρόλος είναι ιδιαίτερα προφανής όταν μιλάμε για ένα περιφερειακό ατει, που καλείται να συμβάλει στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση της Περιφέρειας στην οποία είναι εγκατεστημένο, αλλά και στην άμβλυση των ανισοτήτων με τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Η μοναδική χωροταξική θέση της Ελλάδας στον ευρύτερο χώρο της Βαλκανικής αλλά και της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, καθιστά ιδιαίτερα σημαντικό το ρόλο των τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών της ιδρυμάτων. Τα εκπαιδευτικά αυτά ιδρύματα καλούνται να συμβάλουν στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, τη διάχυση των καινοτομιών στο τοπικό παραγωγικό κύκλωμα, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής - σε μία Περιφέρεια με έντονη πληθυσμιακή διαφοροποίηση - και την βελτίωση του πολιτισμικού επιπέδου των κατοίκων.

Προκειμένου να ανταποκριθούν σε αυτόν τον πολυδιάστατο ρόλο, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα καλούνται να ξεπεράσουν τις αδυναμίες τους, να διευρύνουν τις επιμορφωτικές τους δραστηριότητες, να εκσυγχρονίσουν τα προγράμματα σπουδών τους και να προσαρμοστούν στις νέες ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Τα τελευταία χρόνια, βέβαια, έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση, με τη δημιουργία νέων Τμημάτων που προωθούν τη σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή και προάγουν την επιχειρηματική δράση και τις καινοτομίες. Αυτές οι προσπάθειες είναι, βέβαια, αναγκαίο να συνεχιστούν αλλά και να συνοδεύονται από ενίσχυση των ήδη υφιστάμενων τμημάτων.

Τέλος, αυτό που πρέπει να τονίσουμε είναι ότι η όποια εκπαιδευτική πολιτική δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αντικαταστήσει τον ευρύτερο αναπτυξιακό και οικονομικό σχεδιασμό, που η Πολιτεία είναι υποχρεωμένη να εφαρμόσει.

Στο πολύπλοκο και συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον υπάρχει άμεση ανάγκη το σύγχρονο ατει να διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο, διδάσκοντας ηθικές αρχές, αξίες και πρότυπα, να προτείνει λύσεις στα μεγάλα προβλήματα, να διαμορφώσει υγιή συνείδηση σε ολοκληρωμένους πολίτες, επιστήμονες με κοινωνική ευαισθησία και υψηλό αίσθημα ευθύνης, για το καλό της κοινωνίας. Τα ανώτατα τεχνολογικά ιδρύματα της περιφέρειας σήμερα είναι πιο επιτακτική η ανάγκη από ποτέ να αποτελέσουν μοχλό ανάπτυξης της περιφέρειας. Για να γίνει αυτό χρειάζεται να συνδεθεί το πρόγραμμα σπουδών με τις μελλοντικές ανάγκες των τοπικών οικονομιών για εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και

προϊόντα μεγάλης προστιθέμενης αξίας, που θα βασίζονται σε ρεαλιστικά μακροχρόνια περιφερειακά προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης.

Η βιωσιμότητα της περιφερειακής οικονομίας και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται μακριά από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδας δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την ενεργό ανάμειξη των πανεπιστημίων και των Τ.Ε.Ι. Για να καταπολεμηθεί η μακροχρόνια ανεργία και να υποστηριχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη στις περιφέρειες της χώρας τα ατει πρέπει να μετατραπούν σε «δεξαμενές» προηγμένων γνώσεων, ερευνών κλπ και σε «ισχυρούς πόλους» δημιουργίας ικανών στελεχών και εργαζομένων προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες των επιχειρήσεων για την ταχεία μετάβασή τους στην «οικονομία της γνώσης», που ενισχύει κατακόρυφα τη διεθνή ανταγωνιστικότητα.

Μια από τις παθογένειες της Ελληνικής οικονομίας είναι ότι, σε μεγάλο βαθμό το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας δεν συνδέεται με τον κόσμο της πραγματικής οικονομίας και κατ' επέκτασιν της επιχειρηματικότητας.

Το εκπαιδευτικό δυναμικό, σε γενικές γραμμές, θα πρέπει να γνωρίζει ότι ο σημαντικότερος λόγος ύπαρξής του είναι να υπηρετεί τις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας, καταρτίζοντας και εξειδικεύοντας κατάλληλα νέους ανθρώπους, ώστε να είναι ικανοί να στελεχώνουν με υψηλή αποτελεσματικότητα το δημόσιο και τον επιχειρηματικό τομέα.

Το τριτοβαθμιο εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να προωθεί έρευνες που έχουν εφαρμογές στις επιχειρήσεις και οφέλη για το κοινωνικό σύνολο. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, οι δαπάνες στην Ελλάδα για έρευνα και ανάπτυξη αντιστοιχούν μόλις στο 0,60% του ΑΕΠ της χώρας, ενώ για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το σχετικό ποσοστό είναι τριπλάσιο και ανέρχεται στο 1,85%. Σύμφωνα με το διεθνή δείκτη GCI για το 2012-2013 στην παγκόσμια κατάταξη για τον τομέα της ανώτερης εκπαίδευσης και κατάρτισης, η Ελλάδα καταλαμβάνει την 43η θέση, ενώ τις τρεις πρώτες θέσεις καταλαμβάνουν η Φινλανδία, η Σιγκαπούρη και η Ελβετία – δηλαδή τρεις χώρες με σχετικά μικρό πληθυσμό, αλλά με εξαιρετικές διεθνείς οικονομικές επιδόσεις.

Όλοι γνωρίζουμε ότι στις μέρες μας το συγκριτικό πλεονέκτημα των ταχύτερα αναπτυσσόμενων επιχειρήσεων είναι ότι διαθέτουν προϊόντα που βασίζονται σε έρευνες και τεχνολογίες, αποτέλεσμα της στενής συνεργασίας με ατει, τεχνολογικά ινστιτούτα και ερευνητικά κέντρα. Η μετατροπή της γνώσης σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες έχουν μεγάλη ζήτηση και αποτελούν «βασικό εργαλείο» προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης και των επενδύσεων, του εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων και της ανόδου της κοινωνικής ευημερίας.

Όταν μια χώρα συνδυάζει καινοτόμες επιχειρήσεις και αναβαθμισμένο εκπαιδευτικό σύστημα, τότε είναι σίγουρο ότι θα υπάρχει ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, αύξηση των επενδύσεων, χαμηλό ποσοστό ανεργίας, δημιουργία νέων εισοδημάτων, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, παραγωγή πλούτου κλπ. Είναι γνωστό ότι πολλές επιχειρήσεις στο εξωτερικό δημιουργούν «συστάδες επιχειρήσεων» (clusters) στις οποίες συμμετέχουν πανεπιστήμια, τεχνολογικά ιδρύματα, ερευνητικά ινστιτούτα και κέντρα που παρέχουν εξειδικευμένη

πληροφόρηση αλλά και ερευνητικές εργασίες κοινής χρήσης για τις επιχειρήσεις μέλη του (cluster) με αμοιβαία οφέλη για όλα τα συνεργαζόμενα μέρη.

Όμως σε χώρες όπως η Ελλάδα, που δεν έχει ένα εκπαιδευτικό σύστημα κατάλληλα προσαρμοσμένο να καλύπτει τις ανάγκες της πραγματικής οικονομίας μέσω της γνώσης και της καινοτομίας, παρατηρούμε τις εξής δυσμενείς συνέπειες:

- οι πτυχιούχοι δεν έχουν τα κατάλληλα εφόδια για παροχή εξειδικευμένων εργασιών,
- παρακμάζει το «επιχειρείν», αφού παραμένει προσηλωμένο σε αναχρονιστικά παραγωγικά μοντέλα,
- οι δαπάνες για τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος είναι πολύ μεγάλες, χωρίς όμως ανταποδοτικότητα.

Όλοι γνωρίζουμε ότι το μοντέλο που ίσχυε μέχρι τώρα υπήρξε αναποτελεσματικό και πεπερασμένο και είναι βέβαιο ότι όσο μένουμε καθηλωμένοι σε ξεπερασμένες ιδέες τόσο ταχύτερα θα οδηγούμαστε σε μαρασμό και δραματικά αδιέξοδα. Το σύγχρονο πανεπιστήμιο, θα μπορέσει -ξεπερνώντας τις οργανωτικές του αδυναμίες και τη συντεχνιακή του νοοτροπία- να ανταποκριθεί στις σύγχρονες προκλήσεις. Οφείλει να προωθήσει την ανάπτυξη και την παραγωγή νέας γνώσης μέσα από την έρευνα και έτσι θα αποτελέσει δημιουργικό όχημα ανάπτυξης της περιφέρειας. Συνεπώς θα μπορέσει να αναλάβει ρόλο «σύγχρονου Προμηθέα» και να γίνει κινητήρια δύναμη για τον εκσυγχρονισμό, τον ανταγωνισμό και τη διεθνοποίηση της ελληνικής οικονομίας.

Τα ΤΕΙ ακολούθησαν μια εξελικτική πορεία και παρά τα προβλήματα, διένυσαν ένα δύσκολο δρόμο με ελάχιστες προϋποθέσεις και πέτυχαν τα μέγιστα. Οι πτυχιούχοι των ΤΕΙ καταξιώθηκαν στο ελεύθερο επάγγελμα, στις επιχειρήσεις και την κοινωνία. Επίσης, καταξιώθηκαν ακαδημαϊκά με τη συμμετοχή τους σε μεταπτυχιακές σπουδές όλων των επιπέδων στα Πανεπιστήμια της Ευρώπης και της Αμερικής. Πολλά Τμήματα των ΤΕΙ υλοποιούν σήμερα με επιτυχία μεταπτυχιακά προγράμματα σε σύμπραξη με Πανεπιστήμια του εσωτερικού και εξωτερικού.

Αναπτύσσουν εκπαιδευτικές και ερευνητικές συνεργασίες σε ισότιμη βάση, με ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια και έχουν πετύχει την αναγνώρισή τους στο χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συμμετέχουν στη διαδικασία της αξιολόγησης και αξιολογούνται με τις ίδιες προϋποθέσεις που αξιολογούνται και τα Πανεπιστήμια.

Με βάση την μέχρι τώρα πορεία τους, τα ΤΕΙ μπορούν να μετονομαστούν – μετεξελιχθούν σε Πανεπιστήμια. Σε θεσμικό επίπεδο, δεν υπάρχει κανένα περιθώριο αμφισβήτησης ότι τα ΤΕΙ είναι ΑΕΙ. Ωστόσο η μετονομασία σε Πανεπιστήμια, θα οδηγήσει στην πραγματική τους ακαδημαϊκή ολοκλήρωση, δηλαδή θα αποκτήσουν τη δυνατότητα για οργάνωση αυτόνομων μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών και διδακτορικών σπουδών.

Στη συζήτηση για τη δομή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διατυπώνονται και απόψεις για τη συνένωση των ΤΕΙ με τα Πανεπιστήμια. Ορισμένοι θεωρούν την πρόταση αυτή παρελκυστική και αποπροσανατολιστική και ότι έχει σαν στόχο την μη ολοκλήρωση της έκδοσης των επαγγελματικών δικαιωμάτων ειδικοτήτων Μηχανικών ΤΕΙ που

εκκρεμούν και τα οποία ομόφωνα εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΣΑΤΕ).

Χρειάζεται ενιαία οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης. Το σημερινό τοπίο είναι θολό και πρέπει να ξεκαθαρίσει. Είναι απαραίτητο να υπάρχουν Τμήματα χωρίς επαγγελματικά δικαιώματα.

Τα ΤΕΙ μπορούν και πρέπει να καθίσουν στο ίδιο τραπέζι με τα Πανεπιστήμια, χωρίς ιδεοληψίες, συντεχνίες και υπεροψία εκ μέρους της Παν/κής Κοινότητας αφενός και αφετέρου χωρίς φοβίες και ανασφάλεια από την ακαδημαϊκή κοινότητα των ΤΕΙ.

Ο ρόλος των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων στην περιφερειακή ανάπτυξη στη χώρα μας μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά σημαντικός. Πέρα από τις όποιες άμεσες και έμμεσες συνεισφορές της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην ανάπτυξη των περιφερειών, η παροχή εξειδικευμένου προσωπικού, αλλά κυρίως τεχνογνωσίας και καινοτομίας σε οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς σημαντικούς για την κάθε περιφέρεια μπορεί να αποτελέσει κρίσιμο παράγοντα περιφερειακής ανάπτυξης και ευημερίας. Εφόσον ακολουθηθεί η ενδεδειγμένη στρατηγική, είναι σαφές ότι τα περιφερειακά ΤΕΙ έχουν πολλά να προσφέρουν σε τοπικό επίπεδο, ενώ παράλληλα μπορούν να κερδίσουν τα ίδια μια ιδιαίτερη θέση στο ελληνικό και διεθνές ακαδημαϊκό τοπίο

Η ύπαρξη ενός Τριτοβάθμιου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος σε μια περιοχή έχει πολλές και διαφορετικού είδους οικονομικές επιπτώσεις οι οποίες είναι πολύ δύσκολο να μετρηθούν. Οι επιπτώσεις αυτές μπορεί να χαρακτηριστούν ως βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες και υπολογίζονται τα υλικά και άυλα οφέλη στην τοπική κοινωνία και την ευρύτερη περιοχή γενικότερα. Τα μακροπρόθεσμα οφέλη μετρούν την επίδραση των Ιδρυμάτων στην εθνική παρακαταθήκη ανθρώπινου δυναμικού και τις συνέπειες στην οικονομική ανάπτυξη μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας των εργαζομένων, της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών, της επίλυσης οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων. Τα άυλα οφέλη περιλαμβάνουν τα ατομικά και κοινωνικά οφέλη της εκπαίδευσης, όπως η καλύτερη κατάσταση του ανθρώπινου είδους, η βελτίωση της ποιότητας της ζωής της κοινωνίας, η ανάπτυξη των τεχνών, η βελτίωση της κουλτούρας και της μόρφωσης, η ανοχή και η κατανόηση μεταξύ ατόμων διαφορετικής κουλτούρας και θρησκείας, η μείωση της εγκληματικότητας. Τα μακροπρόθεσμα καθώς και τα άυλα οφέλη, ενώ είναι πραγματικά, είναι πολύ δύσκολο να μετρηθούν. Οι περισσότερες έρευνες εστιάζονται στη μέτρηση των βραχυπρόθεσμων και υλικών ωφελειών από την ύπαρξη ενός Εκπαιδευτικού Ιδρύματος σε μία περιοχή (Jafri, 2000). Τα υλικά οφέλη εστιάζονται στα χρήματα τα οποία εισρέουν στην τοπική κοινωνία εξαιτίας της ύπαρξης του Ιδρύματος και τις συνέπειες οι οποίες απορρέουν από αυτά στην τοπική οικονομία. Η άμεση εισροή χρημάτων στην τοπική οικονομία συνεπεία της Εκπαιδευτικής κοινότητας πέραν των προφανών ωφελειών, όπως αύξηση του εισοδήματος των ιδιοκτητών ακινήτων, των επιχειρηματιών οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε τομείς του άμεσου ενδιαφέροντος των φοιτητών, έχει και άλλα πολλαπλασιαστικά οφέλη, όπως η ανάπτυξη των επενδύσεων, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και η ανοικοδόμηση για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών. Στα υλικά οφέλη δεν πρέπει να παραληφθούν και

τα έσοδα τα οποία προκύπτουν για το κράτος από την φορολογία του αυξημένου εισοδήματος των επωφελομένων.

5.2 Το σχέδιο Αθηνά εμπόδιο στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης των Πατρών

Στον αντίποδα των όσων είπαμε έρχεται να κάνει αισθητή την παρουσία του το σχέδιο Αθηνά και άμεσα και σε πολύ άσχημο βαθμό να επηρεάσει την αναπτυξιακή πορεία των επαρχιακών πόλεων στις οποίες υπήρχαν τμήματα των ΑΤΕΙ. Από τον Σεπτέμβριο αυτού του έτους, οι καταστροφικές συνέπειες της εφαρμογής του σχεδίου αυτού θα κάνουν την εμφανισή τους στην πόλη των Πατρών.

Τι είναι όμως το σχέδιο αθηνά...

Το Σχέδιο «ΑΘΗΝΑ» είναι το σχέδιο αναδιάρθρωσης του Ακαδημαϊκού Χάρτη της χώρας.

Το Σχέδιο ΑΘΗΝΑ, μετά από πολλαπλές αλλαγές και ανακατατάξεις, έχει καταλήξει στην τελική έκδοση που δημοσίευσε ο Υπουργός Παιδείας με τη μορφή του Μηχανογραφικού Δελτίου για τις πανελλήνιες εξετάσεις.

Από αυτή την τελική έκδοση το ΤΕΙ της Πάτρας αποδεικνύεται ο μεγάλος χαμένος και μάλιστα σε συντριπτικό βαθμό, αφού ακρωτηριάζεται χάνοντας τα περισσότερα τμήματα.

Πιο συγκεκριμένα:

- Τα Τμήματα (α) Λογιστικής, (β) Διοίκησης Επιχειρήσεων και (γ) Τουριστικών Επιχειρήσεων της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας (ΣΔΟ) εισέρχονται στο στάδιο της μεταβατικότητας μέχρι το 2018, παύουν να δέχονται σπουδαστές και ουσιαστικά καταργούνται. Τα μέλη ΔΕΠ, το τεχνικό προσωπικό, το διοικητικό προσωπικό και οι φοιτητές, εφόσον δεν έχουν αποφοιτήσει μέχρι το 2018, μεταφέρονται σε αντίστοιχα Τμήματα της ΣΔΟ (Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής και Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων) με έδρα το Μεσολόγγι.

- Τα Τμήματα (α) Επιχειρηματικού Σχεδιασμού και Πληροφοριακών Συστημάτων με έδρα την Πάτρα, (β) Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση και στην Οικονομία με έδρα την Αμαλιάδα και (γ) Εμπορίας και Διαφήμισης με έδρα την Αμαλιάδα, μεταφέρονται στο Μεσολόγγι και συγκροτούν το νέο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων. Τα μέλη ΔΕΠ και οι φοιτητές μεταφέρονται το επόμενο ακαδημαϊκό έτος στο Μεσολόγγι.

- Το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας εισέρχεται στο στάδιο της μεταβατικότητας μέχρι το 2018, παύει να δέχεται σπουδαστές και ουσιαστικά καταργείται.

- Το Τμήμα Ανακαίνισης και Αποκατάστασης Κτιρίων καταργείται άμεσα χωρίς μεταβατικό στάδιο.

- Το Τμήμα Οπτικής και Οπτομετρίας με έδρα το Αίγιο εισέρχεται στο στάδιο της μεταβατικότητας μέχρι το 2018, παύει να δέχεται σπουδαστές και ουσιαστικά καταργείται.

- Το Τμήμα Πληροφορικής και ΜΜΕ με έδρα τον Πύργο εισέρχεται στο στάδιο της μεταβατικότητας μέχρι το 2018, παύει να δέχεται σπουδαστές και ουσιαστικά καταργείται.

Επομένως από το ΤΕΙ της Πάτρας καταργούνται ή αλλάζουν έδρα συγχωνευόμενα 10 Τμήματα, τα οποία αφορούν φοιτητικό πληθυσμό άνω των 5.000 ατόμων και 28 μέλη ΔΕΠ, Τεχνικό Προσωπικό, Διοικητικό Προσωπικό που υποχρεούνται να μετακινηθούν στο Μεσολόγγι ή στην Αθήνα.

Σημειωτέον ότι με το Σχέδιο ΑΘΗΝΑ δεν υπάρχει σε καμία άλλη περίπτωση τόσο μαζική μετακίνηση εκπαιδευτικού προσωπικού και φοιτητών αλλά ούτε και μαζική κατάργηση τέτοιας μεγάλης δυναμικότητας Τμημάτων. Από όλα τα ΤΕΙ χάνονται πράγματι κάποια Τμήματα, αλλά πολλά από τα Τμήματα αυτά είτε συγχωνεύονται χωρίς να αλλάζουν έδρα (οπότε δεν υπάρχει απώλεια σε φοιτητικό πληθυσμό ούτε μετακίνηση μελών ΔΕΠ) είτε πρόκειται για απώλεια λίγων τμημάτων σε σχέση με το συνολικό αριθμό Τμημάτων εκάστου ΤΕΙ. Δυστυχώς στην Πάτρα οι απώλειες για το ΤΕΙ είναι της τάξεως του 53% και μάλιστα - πρέπει να τονιστεί αυτό - με απώλεια σπουδαστικού πληθυσμού και μετακίνηση μελών ΔΕΠ, ενώ ο μέσος όρος απωλειών για τα άλλα ΤΕΙ πανελλαδικά είναι 30%, με ένα μεγάλο μέρος των συγχωνευόμενων Τμημάτων να παραμένουν στην έδρα τους. Στις αρνητικές μετρήσεις για το ΤΕΙ της Πάτρας πρέπει να προστεθεί η μεγαλύτερη σε σχέση με τα άλλα ΤΕΙ ποσόστωση σε καταργούμενα τμήματα και σε τμήματα που εισέρχονται σε μεταβατικό στάδιο, ο μεγάλος αριθμός μετακινούμενων φοιτητών αλλά και η συγχώνευσή του με το ΤΕΙ Μεσολογγίου, ενώ τα άλλα ΤΕΙ των μεγάλων πόλεων διατήρησαν την αυτοτέλειά τους.

Μετά από αυτόν τον απολογισμό τίθενται σίγουρα σοβαρά ερωτηματικά για το επίπεδο της εκπροσώπησης των συμφερόντων του ΤΕΙ της Πάτρας κυρίως από τους αρμόδιους φορείς Διοίκησής του αλλά και ευρύτερα το επίπεδο στήριξης που παρείχαν οι πολιτειακές και πολιτικές αρχές της πόλης μας. Μεγάλα όμως είναι και τα ερωτηματικά που αφορούν τον ακαδημαϊκό χαρακτήρα του Σχεδίου ΑΘΗΝΑ. Έτσι πολλά τμήματα στην αρχή καταργούνταν, μετά μετακινούνταν σε άλλη έδρα, στη συνέχεια ξαναγύριζαν εκεί που αρχικά ήταν και όλα αυτά από τη μια στιγμή στην άλλη χωρίς καμία τεκμηρίωση. Στην πόλη της Πάτρας ουσιαστικά καταργήθηκε η αρχαιότερη Σχολή του ΤΕΙ, η Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας (με όλα τα Τμήματα που αναφέρονται παραπάνω), η οποία έχει εκπαιδευτική ιστορία 40 ετών, δυναμικότητα 5.300 φοιτητών, οργανωμένες υποδομές και εγκαταστάσεις, συνεργασίες με το Πανεπιστήμιο της Πάτρας και Πανεπιστήμια του Εξωτερικού και μεγάλη συνεισφορά στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, όχι στη λογική «σουβλάκια και ενοικιαζόμενα», αλλά με συνεργασίες με επιχειρήσεις (λογιστικά γραφεία, τουριστικά πρακτορεία, ναυτιλιακές εταιρείες, ξενοδοχεία κ.α.), με

επιχειρήσεις - εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη βιομηχανική ζώνη και στο λιμάνι της πόλης και τα τοπικά επιμελητήρια.

Και όμως η ύπαρξη της ΣΔΟ στην πόλη της Πάτρας εκπληρώνει ένα από τα βασικά κριτήρια του Σχεδίου Αθηνά που είναι η σύνδεση των γνωστικών αντικειμένων με τις περιφερειακές αναπτυξιακές προοπτικές και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Για την πόλη των Πατρών αναφέρουμε δυο συγκριτικά πλεονεκτήματα- αναπτυξιακές προοπτικές που έχει:

- Το Λιμάνι συγκεντρώνει τη μισή περίπου από τη συνολική επιβατική κίνηση εξωτερικού της χώρας που διακινείται με πλοία καθώς επίσης διαθέτει και εμπορευματικό λιμάνι.
- Η Πάτρα αποτελεί έναν από τους σημαντικούς κόμβους της Ολυμπίας οδού - του αυτοκινητόδρομου από την Τσακώνα μέχρι την Ελευσίνα- η οποία θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της Δυτικής Ελλάδας.

Είναι προφανές ότι για την υποστήριξη των προαναφερόμενων δυναμικών και αναπτυξιακών στόχων είναι αναγκαίο η Πόλη να διατηρήσει τη Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας με τη συσσωρευμένη πολύχρονη τεχνογνωσία της, η οποία παράγει καλά εκπαιδευμένα στελέχη και συνάπτει συνεργασίες με φορείς, οργανισμούς και επιχειρήσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Αυτή την ύστατη ώρα φαίνεται πως υπάρχει μια ευκαιρία για το ΤΕΙ της Πάτρας όπως και για τα υπόλοιπα ΤΕΙ, των οποίων όλοι οι Πρόεδροι είναι αντίθετοι με το Σχέδιο ΑΘΗΝΑ και έχουν ζητήσει επανειλημμένα από τον Υπουργό την απόσυρση και την έναρξη αληθινών ακαδημαϊκών διαβουλεύσεων με κριτήρια που δεν θα παραλλάσσουν και δεν θα διαφοροποιούνται ανά περίπτωση. Προσφάτως έγινε γνωστό ότι για την έκδοση των Π.Δ. πρέπει να ψηφιστεί από τη Βουλή τροπολογία, η οποία να επιτρέπει τη δημιουργία / συγχώνευση / κατάργηση κατευθύνσεων τμημάτων. Χωρίς την τροπολογία αυτή το Π.Δ. κείται εκτός νομοθετικής εξουσιοδότησης. Αυτή την ύστατη ώρα λοιπόν απαιτείται η αφύπνιση όλων των βουλευτών και οπωσδήποτε των αχαιών βουλευτών, οι οποίοι πρέπει να μην ψηφίσουν ελαφρά την καρδιά την τροπολογία αλλά να εξετάσουν σε βάθος όλες τις πιθανές επιπτώσεις από την εφαρμογή του Σχεδίου ΑΘΗΝΑ για την τοπική εκπαιδευτική κοινότητα, για την τοπική κοινωνία και οικονομία αλλά και για το μέλλον της δημόσιας κοινωνικά δίκαιης ανωτάτης τεχνολογικής εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι υποβαθμίζεται το ΑΤΕΙ Πάτρας, το οποίο είναι ένα εκ των σημαντικότερων ΑΤΕΙ της χώρας. Η υποβάθμιση αυτή σημαίνει ταυτόχρονα και υποβάθμιση του ρόλου της Πάτρας ως εκπαιδευτικού επίκεντρου της ευρύτερης περιοχής, με παράλληλες επιπτώσεις σε κοινωνικό αλλά και οικονομικό επίπεδο.

Με δεδομένο ότι το σχέδιο «Αθηνά» όπως έχει γίνει γνωστό:

-Επισύρει πλήγμα που δέχεται κυρίως το ΑΤΕΙ το οποίο είναι συγχρόνως πλήγμα που δέχεται η πόλη.

-Παρουσιάζει λάθη και έλλειψη καθολικών κριτηρίων αξιολόγησης των δράσεων.

-Εμφανίζεται με έντονα στοιχεία πρόχειρης μελέτης αντί της σοβαρής ακαδημαϊκής προετοιμασίας και θέσπισης στόχων που θα περιμένε κανείς.

-Αστοχεί στον κυριότερο στόχο του που είναι η ανασυγκρότηση του χάρτη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με βάση τα σύγχρονα δεδομένα και οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε προβληματικές και χαώδεις καταστάσεις.

Καθώς επίσης ότι:

-Παραμένει η ανάγκη για εξορθολογισμό, ανασυγκρότηση και αναδιάρθρωση των ΑΕΙ και ΑΤΕΙ με αντικειμενικά κριτήρια, συνδεδεμένα με τις αναπτυξιακές προσπάθειες των παραγωγικών δυνάμεων και των πλουτοπαραγωγικών πόρων κάθε περιοχής και μάλιστα χωρίς παρεκκλίσεις.

-Τα κριτήρια αυτά θα έπρεπε να αποτελέσουν την βάση για την ικανοποίηση του νοικοκυρέματος του χάρτη των ΑΕΙ, ώστε να θεραπεύεται ό,τι το απαραίτητο, μη βιώσιμο και στρεβλό που οι μικρο-πολιτικές παρεμβάσεις και τα συμφέροντα επέβαλαν.

-Μεταφέρονται σχολές όπως η ΣΔΟ με ημερομηνία ίδρυσης πριν 40 χρόνια, με μεγάλη αναγνωρισιμότητα, συνεργασίες με Πανεπιστήμια της ημεδαπής και αλλοδαπής για Προπτυχιακά και Μεταπτυχιακά Προγράμματα, με τμήματα που καλύπτουν μεγάλο φάσμα ειδικοτήτων αναγκαίων για την ανάπτυξη ενώ ταυτόχρονα με το Σχέδιο «ΑΘΗΝΑ» αλλοιώνεται ο χαρακτήρας Τμημάτων όπως του Τμήματος των Τουριστικών Επιχειρήσεων, του Τμήματος Επιχειρηματικού Σχεδιασμού και Πληροφοριακών Συστημάτων, που μετασχηματίζεται σε Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής, με συνέπεια να σταματά η εκπαίδευση στις ειδικότητες αυτές στη Δυτ. Ελλάδα.

Συγκεκριμένα στην Σ.Δ.Ο., 7.000 φοιτητές μεταφέρονται στο Μεσολόγγι και αλλάζει εντελώς το γνωστικό αντικείμενο των τμημάτων παρέχοντας στους σπουδαστές ένα πτυχίο χωρίς επαγγελματικά δικαιώματα.

Οι σπουδαστές των ΤΕΙ όλης της χώρας αλλά και της Πάτρας δεν είναι αριθμοί του δημοσιονομικού πολλαπλασιαστή, ούτε εμπορεύματα να μεταφέρονται ανάλογα με τις ορέξεις των κρατούντων, είναι νέοι άνθρωποι που θέλουν να μορφωθούν και να πάρουν πτυχίο με αξία και επαγγελματικά δικαιώματα.

Το Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών όχι μόνο πρέπει να μείνει ολόκληρο με όλες του τις σχολές και τα τμήματα αλλά στα πλαίσια μιας σοβαρής επιστημονικής αναδιάρθρωσης θα πρέπει να αναβαθμιστεί και να αναπτυχθεί

5.3 Η πόλη της Πάτρας

Η Πάτρα είναι η τρίτη σε μέγεθος πόλη της Ελλάδας, πρωτεύουσα του Νομού Αχαΐας, της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Πελοποννήσου. Η Πάτρα είναι ένα αστικό συγκρότημα ενός τετάρτου του εκατομμυρίου κατοίκων και το μεγαλύτερο οικονομικό, εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο της Δυτικής Ελλάδας. Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων χιλιετιών της ιστορίας της και ειδικότερα στη Ρωμαϊκή περίοδο, η Πάτρα αποτέλεσε κοσμοπολίτικο κέντρο της Μεσογείου, ενώ σύμφωνα με την χριστιανική παράδοση είναι ο τόπος του μαρτυρίου του Αγίου Ανδρέα.

Σήμερα με την βοήθεια και της Δημοτικής Αρχής έχει αναπτυχθεί ένα καινούργιο όραμα και σε συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα αναδύεται μια νέα δυναμική Πάτρα. Μια Πάτρα με κοινωνική οργάνωση, με μέριμνα για την εκπαίδευση και την επιμόρφωση, με στόχο την απασχόληση για όλους.

Η Πάτρα φιλοξενεί 3 πανεπιστημιακά ιδρύματα και σημαντικά ερευνητικά ιδρύματα, ενώ είναι πασίγνωστη για το Καρναβάλι της, το μεγαλύτερο στην Ελλάδα και ένα από τα μεγαλύτερα στην Ευρώπη. Το πολιτιστικό και αρχαιολογικό υπόβαθρο της ευρύτερης περιοχής είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικό, ενώ πρόσφατα απέκτησε το Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο, το 2ο μεγαλύτερο αρχαιολογικό μουσείο της χώρας.

Η πόλη αυτή έχει σύγχρονες υποδομές, αποδοτικές υπηρεσίες, μικρές και ευέλικτες παραγωγικές μονάδες προηγμένης τεχνολογίας, καταρτισμένους με σύγχρονη τεχνογνωσία ανθρώπινους πόρους. Η Πάτρα είναι σήμερα έτοιμη ν' αναλάβει έναν επιτελικό ρόλο, αποτελώντας σημείο αναφοράς αλλά και πεδίο συνεργασίας όλων των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών δυνάμεων της περιοχής.

Μπορεί να σχεδιάσει κοινή στρατηγική, να δώσει κατευθύνσεις, να συμβάλει στη δημιουργία δεσμών επικοινωνίας μεταξύ των τοπικών φορέων και των εγχώριων και διεθνών μηχανισμών που δημιουργούν νέες, επαναστατικές πραγματικότητες στην οικονομία και την αγορά. Να αξιοποιήσει την μοναδικής στρατηγικής σημασίας γεωγραφική της θέση ως πύλη της Ελλάδας στην Ευρώπη. Να ανοίξει αυτή την πύλη και να υποδεχθεί ιδέες, ρεύματα, θρησκείες, πολιτισμούς, λαούς και εμπορεύματα και αξιοποιώντας όλα αυτά προσθέτοντας και το δικό της στίγμα να γίνει το πολιτισμικό και εμπορικό σταυροδρόμι της Ευρώπης. Ήδη η Πάτρα πέρα από κομβικό σημείο του ευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών αποτελεί και διεθνή πόλο επιχειρηματικής και επιστημονικής έρευνας.

Η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων που είναι εγκαταστημένες στην Πάτρα και δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας είναι μικρομεσαίες ή πολύ μικρές και αντιμετωπίζουν προβλήματα ανταγωνισμού τόσο σε εθνικό, πολύ δε περισσότερο σε διεθνές επίπεδο. Οι επιχειρήσεις του πρωτογενή τομέα χαρακτηρίζονται από την έλλειψη επαρκούς ανταγωνιστικότητας και υψηλού κόστους παραγωγής. Επίσης παρουσιάζονται προβλήματα στο σύστημα διακίνησης και εμπορίας. Στο δευτερογενή τομέα η περίοδος που διανύουμε χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια αναδιάρθρωσης της βιομηχανικής βάσης και την μετατόπιση των

δραστηριοτήτων από φθίνοντες κλάδους προς νέες ανταγωνιστικές και βιώσιμες δραστηριότητες. Όσον αφορά τον τριτογενή τομέα ανάπτυξη παρουσιάζουν οι διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές και το εμπόριο αναδεικνύοντας την Πάτρα σε βασική πύλη εξόδου προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Παράλληλα, η Πάτρα παρουσιάζει ανάπτυξη στους τομείς των υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης, έρευνας, καθώς και των παραγωγικών υπηρεσιών. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει τις βασικές προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη υπηρεσιών Έρευνας και Τεχνολογίας και την παροχή καινοτόμων υπηρεσιών προς τις τοπικές ΜΜΕ.

Η Πάτρα, με βάση τον επικρατούντα σήμερα αναπτυξιακό χαρακτήρα της, κατατάσσεται στις περιοχές που παρουσιάζουν αναπτυξιακή υστέρηση σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Λόγω των ανεπαρκειών μεταφορικής και ενεργειακής υποδομής παρουσιάζει αναμφισβήτητες αδυναμίες σύνδεσης και επικοινωνίας με το χώρο της Ε.Ε. με την οποία – όπως και το σύνολο του ελληνικού χώρου – δεν έχει χερσαία γεωγραφικά σύνορα, όμως είναι η βασική πύλη για την Δύση.

Με βάση τις νέες δυνατότητες και προοπτικές για τη χωροταξική ολοκλήρωση και ανάπτυξη του ελληνικού χώρου, καθώς και με χωροταξική υποστήριξη διασυνοριακών λειτουργικών διασυνδέσεων, η διεθνής προοπτική και ακτινοβολία της περιφέρειας προβλέπεται να ενισχύεται:

- ως νότια Δυτική Πύλη της χώρας προς την Κεντρική Μεσόγειο και την Ευρωπαϊκή Ένωση και κόμβος συνδυασμένων μεταφορών,
- ως κεντρικός πόλος ανάπτυξης στον αναπτυξιακό άξονα Αδριατικής – Ιονίου που συνδέει την Ευρώπη με τη Μέση Ανατολή μέσω Ηγουμενίτσας,
- ως τουριστικός - πολιτιστικός και εμπορευματικός – διαμετακομιστικός κόμβος, των δικτύων διευρωπαϊκής συνεργασίας και ανάπτυξης στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης (Νότιο Μεσογειακό Τόξο).

Η παρουσία ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, του Τεχνολογικού Πάρκου και ερευνητικών φορέων όπως το Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (Ε.Α.Ι.Τ.Υ) και το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας / Ερευνητικό Ινστιτούτο Χημικής Μηχανικής και Χημικών Διεργασιών Υψηλής Θερμοκρασίας (ΕΙΧΗΜΥΘ) ΙΤΕ/ΕΙΧΗΜΥΘ μπορεί να συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας και να λειτουργήσει ως πόλος προσέκλυσης επενδύσεων με έμφαση στην έρευνα και στην τεχνολογία.

Στα θετικά στοιχεία της πόλης μπορούμε να προσθέσουμε και τα εξής:

- Διαθέτει πληθυσμό υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου.
- Έχει δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης και δύναται να προσελκύσει επενδύσεις σε έργα εναλλακτικού τουρισμού.
- Η λειτουργία του νέου Λιμένα Πατρών αναμένεται να ενισχύσει το ρόλο της Πάτρας ως πύλης της χώρας προς τη Δυτική Ευρώπη.
- Η Βιομηχανική Περιοχή Πατρών (ΒΙΠΕ) στον Άγιο Στέφανο Αχαΐας, εκτάσεως 4050 στρεμμάτων με δυνατότητα εγκατάστασης 200 βιομηχανιών, έχει σήμερα 120 εγκατεστημένες και λειτουργούσες βιομηχανικές μονάδες, μικρές και μεγάλες, με απασχολούμενο προσωπικό 1800 περίπου ατόμων.

- Υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης της μεταποίησης.

Δυστυχώς όμως η πόλη της Πάτρας δεν κατάφερε να βγει αλώβητη από το βαρύ χτύπημα της οικονομικής κρίσης. Η ανεργία βρίσκεται στο προσκήνιο, καθώς η οικονομική κρίση, που έχει καταφθάσει ήδη στην Ελλάδα, λαμβάνει εκρηκτικές διαστάσεις. Το κλείσιμο των επιχειρήσεων, οι απολύσεις, η κατάργηση θέσεων εργασίας και η αλλαγή εργασιακών σχέσεων είναι μερικές μόνο από τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης που οδήγησαν σε κατακόρυφη αύξηση του φαινομένου της ανεργίας στην πόλη της Πάτρας.

Καθημερινά χιλιάδες θέσεις εργασίας χάνονται, ενώ η ανάπτυξη έχει τώρα πια εξαλειφθεί σε βαθμό που παρουσιάζει αρνητικές τιμές και οι προβλέψεις για την χώρα μας είναι δυσοίωνες. Η ύπαρξη βέβαια μεγάλου αριθμού φοιτητών, βοηθάει στο να είναι πιο ομαλές οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης, καθώς οι φοιτητές αποτελούν ένα μεγάλο μέρος του καταναλωτικού κοινού στην πόλη των Πατρών.

5.4 Η συμβολή του ΑΤΕΙ στην ανάπτυξη της πόλης της Πάτρας

Η συμβολή του ΑΤΕΙ στην ευρύτερη περιοχή υπήρξε πολύπλευρη. Η παρουσία του ΑΤΕΙ στην πόλη της Πάτρας προσέδωσε αναμφίβολα αίγλη στην περιοχή, ενώ οι φοιτητές και το προσωπικό του Τμήματος αποτελούν πολύ καλούς πρεσβευτές της σε όλη τη χώρα. Το ΑΤΕΙ ενδυνάμωσε την περιοχή προσδίδοντάς της εικόνα συνεχούς ανάπτυξης και συμβάλλοντας μέσα από τις δράσεις του και τις εκδηλώσεις του στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική πρόοδό της. Από την πρώτη στιγμή έγιναν προσπάθειες για τη δημιουργία δεσμών του Τμήματος με την τοπική κοινωνία και έχουν αναπτυχθεί σημαντικές συνεργασίες με τοπικούς φορείς σε τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Τέλος, αναμφίβολα η παρουσία των φοιτητών και του προσωπικού του πανεπιστημίου στην πόλη της ΠΑΤΡΑΣ έχει σημαντική οικονομική διάσταση αφού αναζωογονεί την τοπική οικονομία, συμβάλλει στην τοπική οικονομική ανάπτυξη, αυξάνει τις θέσεις εργασίας και αξιοποιεί το τοπικό ανθρώπινο δυναμικό.

Η ανάπτυξη του ΑΤΕΙ Πατρών τις τελευταίες δεκαετίες δημιούργησε ένα νέο πόλο ανάπτυξης της περιοχής. Η Πάτρα μέσα σε αυτά τα χρόνια εξελίχθηκε σε μια αξιοσημείωτη φοιτητούπολη με έντονο ρυθμό ανάπτυξης και ιδιαίτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά.

Τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία το μοντέλο περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας είχε ως ένα από τους κύριους πυλώνες διαμόρφωσης του, την δημιουργία τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε περιφερειακές δυσπρόσιτες και μειονεκτούσες περιοχές της χώρας. Σκοπός της ίδρυσης αυτών των ιδρυμάτων ήταν και συνεχίζει να είναι μέχρι σήμερα η άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων μέσω της δημιουργίας εξειδικευμένου ανθρωπίνου δυναμικού αφενός και της οικονομικής ενίσχυσης των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών αφετέρου. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συμβάλλουν στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη των περιοχών στις οποίες βρίσκονται. Η τοπική κοινωνία όμως στην Ελλάδα ενδιαφέρεται κυρίως μόνο για την ύπαρξη του ιδρύματος στην περιοχή

ως πόλο έλξης και παραμονής των φοιτητών οι οποίοι και τονώνουν το εισόδημα διάφορων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας των τοπικών κοινωνιών .

Όλες οι απόψεις για το ρόλο των περιφερειακών ΑΤΕΙ, σχετίζονται με την θέση ότι το ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα αποτελεί ένα “εργαλείο” για την οικονομική ανάπτυξη. Τόσο για την αύξηση της ενεργούς ζήτησης, όσο και για την γενικότερη ποιοτική αναβάθμιση της περιοχής (ρυμοτομία, συγκοινωνία, ύδρευση, αποχέτευση). Η τοπική κοινωνία και αυτή βλέπει το ΑΤΕΙ, ως κυρίαρχο μέσο αύξησης της ενεργούς ζήτησης. Σε περιόδους όπου η μειωμένη κατανάλωση και η έλλειψη επενδύσεων σε σχέση με την πρωτεύουσα είναι κυρίαρχα στοιχεία η προσθήκη μεγάλης ομάδας καταναλωτών και μάλιστα νέων ανθρώπων, είναι σημαντικό γεγονός. Γι’ αυτό η ιδεολογία της πίεσης των τοπικών κοινωνιών για τη δημιουργία πανεπιστημιακής σχολής, ήταν στη βάση της λειτουργίας πολυπρόσωπων κρατικών οργανισμών που θα συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της περιοχής. Η ίδρυση του ΑΤΕΙ στην πόλη των Πατρών, πέρα από την σημαντική συμβολή του στην ανάπτυξη της περιοχής αυτής, ικανοποιεί και ένα αίτημα ισότητας ευκαιριών. Έχει υποστηριχθεί ότι η ίδρυση του έγινε για λόγους τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, ως μέτρο αύξησης της κοινωνικής δικαιοσύνης σχετικά με την ανισοκατανομή πόρων μεταξύ κέντρου και περιφέρειας, για εθνικούς λόγους, εκπαιδευτικούς, άλλα και για πολιτικές σκοπιμότητες και τοπικιστικές επιδιώξεις ενώ έντονος είναι ο προβληματισμός για την έλλειψη σχεδιασμού και προγραμματισμού στην ίδρυση και την λειτουργία του..

Η λειτουργία λοιπόν του ΑΤΕΙ στην πόλη αυτή ενός έχει μακροχρόνια αναπτυξιακά αποτελέσματα μέσω της αύξησης της προσφοράς εξειδικευμένων υπηρεσιών στην περιοχή και τη δημιουργία ικανότερου και πιο εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Τα κυριότερα σημεία προσφοράς του ΑΤΕΙ στην ανάπτυξη της πόλης είναι:

1. Η αγορά εργασίας και η απασχόληση των αποφοίτων
2. Η ανάπτυξη της τοπικής - περιφερειακής οικονομίας, όπου εδρεύει το πανεπιστήμιο
3. Η μείωση της εσωτερικής μετανάστευσης και η συγκράτηση του επιστημονικού προσωπικού
4. Τα έξοδα λειτουργίας των ιδρυμάτων ως αποδοτική επένδυση
5. Η αύξηση της παραγωγικότητας
6. Τα κονδύλια που υπάρχουν για την έρευνα και τεχνολογία και τα αποτελέσματα των ερευνών και ανάπτυξης της τεχνολογίας
7. Την καλλιέργεια νέας αντίληψης για την οικονομική συμπεριφορά του πολίτη, την ανάπτυξη και την αποκέντρωση της περιφέρειας

Οι επιπτώσεις από την χωροθέτηση του ΑΤΕΙ στην πόλη της Πάτρας είναι η αύξηση της κατανάλωσης αγαθών, οι αυξημένες απιστήσεις για παροχή υπηρεσιών, η ροή πόρων από άλλες περιφέρειες προς την εν λόγω περιφέρεια, οι διαδικασίες συγκράτησης πόρων στην ίδια την περιφέρεια της πόλης αυτής και η τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας .

Το ΑΤΕΙ πρέπει να αντιμετωπίζεται ως καταλυτής για την μακροχρόνια ανάπτυξη μιας περιοχής.

Αλλά για να αποτελέσει ένα τριτοβάθμιο ίδρυμα καταλυτή για την μακροχρόνια ανάπτυξη πρέπει να υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις λειτουργίας αυτών των ιδρυμάτων, κάποιοι ελάχιστοι όροι της αποτελεσματικής λειτουργίας του πανεπιστημίου όπως :

- Η εξασφάλιση της ύπαρξης αρκετών τμημάτων με ειδικά αντικείμενα, τα οποία δεν προσφέρονται στα κεντρικά πανεπιστήμια ή με σπουδές μεταπτυχιακού επιπέδου.

- Η εξασφάλιση της κινητικότητας ανθρώπων και πληροφοριών μέσω λειτουργίας σύγχρονων και πολύ καλά οργανωμένων βιβλιοθηκών και δυνατότητας διοργάνωσης και παρακολούθησης συνεδρίων.

- Ύπαρξη μιας κρίσιμης μάζας φοιτητών και διδασκόντων έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια ακαδημαϊκή κοινότητα.

- Υψηλής ποιότητας κτιριακές εγκαταστάσεις, υποδομές και εξοπλισμός

- Τέλος στο εσωτερικό της κάθε περιφέρειας απαιτείται χωροταξική συγκέντρωση των σχολών κατά γνωστική ενότητα. Τα τμήματα που θα εγκαθίστανται σε μια πόλη θα πρέπει να συγκροτούν μια ευρύτερη γνωστική ενότητα. Κατά συνέπεια δεν είναι δυνατή η εγκατάσταση μεμονωμένων τμημάτων σε μια πόλη –έδρα..

Μέσα από την μελέτη της ύπαρξης ωφελειών από την παρουσία του ΑΤΕΙ στην πόλη αυτή διαπιστώσαμε ότι οι επιπτώσεις από την παρουσία των φοιτητών είναι θετικές για την πόλη της Πάτρας, ότι η δημιουργία του ΑΤΕΙ συνέβαλλε στην ισόρροπη ανάπτυξη της περιοχής και ότι η σημαντικός παράγοντας για την προσέλκυση επενδύσεων και για την αύξηση της επιχειρηματικότητας είναι οι φοιτητές. Το δεδομένο αυτό συμβαδίζει και με τα στοιχεία του εμπορικού και βιοτεχνικού συλλόγου Πάτρας όπου παρατηρήθηκε μια αύξηση στην δημιουργία επιχειρήσεων τα αντικείμενα των οποίων σχετίζονται με τους φοιτητές (καφετέριες, μπαρ, εστιατόρια, ταχυφαγεία, καταστήματα γραφικής ύλης και φωτοτυπιών, φροντιστήρια). Έτσι ως φυσικό επακόλουθο έρχεται και η αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων καθώς είναι σημαντικό το ποσοστό των κατοίκων της Πάτρας που δήλωσε ότι λαμβάνει έσοδα που προέρχονται από του φοιτητές.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο ρόλος του ΑΤΕΙ στην Περιφερειακή και Τοπική Οικονομία είναι κεφαλιώδους σημασίας για κάθε χώρα. Το κρίσιμο στοιχείο είναι το κατά πόσο το ΑΤΕΙ μπορεί να παίξει το ρόλο της “Πρωθητικής Δραστηριότητας” στην Περιφερειακή και την Τοπική Ανάπτυξη, να μεταβάλλει το αναπτυξιακό περιβάλλον κάθε Περιφέρειας και να συμβάλλει στην Ολοκληρωμένη Περιφερειακή Ανάπτυξη. Για να διαδραματίσει αυτό τον ρόλο το ΑΤΕΙ, πρέπει να υπάρξουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, οι οποίες παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Η θεωρητικοποίηση του ρόλου των ΑΤΕΙ στην Περιφερειακή και Τοπική Ανάπτυξη προήλθε τα τελευταία 25 χρόνια από τους ακόλουθους παράγοντες:

Πρώτον, από την προσέγγιση των συστημάτων καινοτομίας που αναδεικνύουν τη σημασία της γνώσης που προέρχεται από τις δραστηριότητες της Έρευνας και της Εκπαίδευσης των Πανεπιστημίων και απευθύνεται σε Περιφερειακές Επιχειρήσεις και γενικότερα στη διαδικασία της Περιφερειακής και Τοπικής Οικονομικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης . Σήμερα τα ΑΤΕΙ θεωρούνται βασικός εταίρος στη δημιουργία της Οικονομίας της Γνώσης.

Δεύτερον, από την προώθηση της στρατηγικής της ολοκληρωμένης ανάπτυξης, που στηρίζεται στον συμμετοχικό σχεδιασμό, την ενεργοποίηση των τοπικών αναπτυξιακών παραγόντων και τις αυξημένες ανάγκες για ειδικευμένο δυναμικό και σύγχρονη τεχνολογία, προσαρμοσμένη στις δυνατότητες των Περιφερειών, διευρύνθηκε σημαντικά ο ρόλος της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ανάπτυξη.

Ο αναπτυξιακός ρόλος της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης γίνεται πιο σημαντικός, σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο (Ι.Π.Α., 2008) , γιατί:

- αποτελεί ισχυρό οικονομικό φορέα του τόπου, που επενδύει αγοράζει, πληρώνει και απασχολεί.
- κινητοποιεί τις τοπικές επιχειρηματικές δυνάμεις μέσω δικτύσεων και διάχυσης πληροφοριών.
- αποτελεί τον κύριο φορέα έρευνας και ανάπτυξης, ιδιαίτερα για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (Μ.Μ.Ε.), που δεν διαθέτουν οικονομικές και τεχνολογικές δυνατότητες.
- συμβάλλει στην ψυχολογική στήριξη της τοπικής κοινωνίας
- συμβάλλει μέσα από τις δραστηριότητες καθηγητών και φοιτητών στην πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου
- συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό της Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Κατ’ αρχάς η ενίσχυση της αυτοδύναμης ανάπτυξης των Περιφερειών επιβάλλει τη στήριξη των λειτουργιών τους με υπηρεσίες Έρευνας και Ανάπτυξης, οι οποίες μπορούν να παραχθούν από Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης. Για το λόγο αυτό, απαιτείται η δημιουργία σε κάθε Περιφέρεια ενός σχετικά ολοκληρωμένου εκπαιδευτικού - ερευνητικού δικτύου, στα πλαίσια του οποίου θα πρέπει να λειτουργούν Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, Ερευνητικά Κέντρα, Ινστιτούτα και να συνεργάζονται με τοπικούς αναπτυξιακούς φορείς.

Η εγκατάσταση και λειτουργία Μονάδων της Ανώτατης Εκπαίδευσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο συμβάλλει στη στήριξη βασικών λειτουργιών κάθε περιφέρειας. Οι λειτουργίες αυτές, σε μια ειδικότερη αναφορά τους, αφορούν:

- την Αυτοδιοίκηση: Η ύπαρξη ειδικευμένου επιστημονικού δυναμικού, συμβάλλει αποφασιστικά στον περιορισμό του προβλήματος της στελέχωσης της Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο εντοπισμός των προβλημάτων και των τάσεων της τοπικής οικονομίας, η κατάρτιση, η εφαρμογή, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των προγραμμάτων γίνονται διαδικασίες, οι οποίες συντελούνται με νομαρχιακό και τοπικό έλεγχο.

- την Τοπική Παραγωγή και την Επιχειρηματικότητα: Η λειτουργία Ανώτατης Εκπαίδευσης σε τοπικό επίπεδο και η ανάπτυξη λειτουργιών Έρευνας και Ανάπτυξης μπορεί να στηρίξει την Συνέργεια με Τοπικές Επιχειρήσεις, να αξιοποιήσει το Ενδογενές δυναμικό και να προσελκύσει Παραγωγικές Επενδύσεις.

- την βελτίωση του στελεχιακού δυναμικού: Το δυναμικό αυτό θα χρησιμοποιηθεί είτε στην οργάνωση της αυτοδιοίκησης, είτε στην ίδια την παραγωγή. Η παρακολούθηση των σύγχρονων τεχνολογικών και αναπτυξιακών τάσεων από την Ανώτατη Εκπαίδευση, βοηθά στη μεταφορά των νέων εμπειριών στην τοπική οικονομία, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για την εισαγωγή και υιοθέτηση τους από την παραγωγική δομή. Η λειτουργία δομών Ανώτατης Εκπαίδευσης σε τοπικό επίπεδο διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στη συνεχή κατάρτιση, όχι μόνο των νεοεισερχόμενων στην παραγωγή, αλλά και των ήδη εργαζόμενων. Αντιμετωπίζουν έτσι τα προβλήματα της παρακολούθησης της ταχύτητας των αλλαγών, που απαιτούν συνεχή αναβάθμιση των επαγγελματικών και τεχνικών γνώσεων των παλαιότερων πτυχιούχων.

- την ενίσχυση των υποδομών: Η παρουσία της Ανώτατης Εκπαίδευσης θα συμβάλλει, τόσο στην έρευνα όσο και στην χάραξη και υλοποίηση συγκεκριμένων προγραμμάτων, σχετικών με τη στήριξη της τεχνικής και κοινωνικής υποδομής στην περιφέρεια εγκατάστασής τους.

- την ενσωμάτωση της σύγχρονης τεχνολογίας: Η δημιουργία εξειδικευμένου επιστημονικού - ερευνητικού δυναμικού σε τοπικό επίπεδο και η λειτουργία Περιφερειακών Μονάδων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και των Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για την εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών στην επιχειρηματική δραστηριότητα.

- την ενίσχυση των καινοτομικών δραστηριοτήτων: Η λειτουργία των Περιφερειακών Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης και των Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων αποτελούν τους πρωταρχικούς φορείς παραγωγής καινοτομικών γνώσεων και ενισχύουν τη διάχυση καινοτομικού Know how στις τοπικές επιχειρήσεις και στην προώθηση Καινοτόμων Δράσεων σε όλους τους Τομείς της Κοινωνικής και της Οικονομικής Δραστηριότητας.

- τέλος, η λειτουργία Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης σε τοπικό επίπεδο μπορεί να δώσει συνέχεια και να αξιοποιήσει την πολιτιστική παράδοση κάθε περιοχής, σύμφωνα με τις επιλογές των Τοπικών Φορέων.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η ύπαρξη δραστηριοτήτων προσανατολισμένων προς τις νέες τεχνολογίες, λειτουργεί ελκτικά για τις επιχειρήσεις οι οποίες στηρίζονται σε αυτές, και αναβαθμίζει συνολικά το επιχειρηματικό περιβάλλον της Περιφέρειας. Η χωροθέτηση και η λειτουργία των ΑΤΕΙ στην Περιφέρεια, δημιουργεί ένα διαφορετικό κλίμα, που ευνοεί την εισαγωγή καινοτομιών και διασπά παραδοσιακές αντιλήψεις για την οργάνωση της οικονομικής ζωής, προϋπόθεση αναγκαία για τη στήριξη της αναπτυξιακής διαδικασίας.

Για να προσδιορισθούν οι βασικές Αρχές Σύνδεσης ΑΤΕΙ και Τοπικής Οικονομίας, πρέπει να διασφαλιστούν κάποιες ελάχιστες προϋποθέσεις.

- Η σχέση των Ιδρυμάτων αυτών και Περιφέρειας ή τοπικής κοινωνίας είναι μία σχέση αμφίδρομη που στοχεύει στην ενίσχυση της δυναμικής και των δύο πλευρών .

Συνεπώς η συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών φορέων στην υποστήριξη της ανάπτυξης του Ιδρύματος πρέπει να είναι ουσιώδης και αποφασιστική.

Η δημιουργία και λειτουργία Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης πρέπει να έχει την υποστήριξη των περιφερειακών και τοπικών αρχών, ενώ η συμμετοχή των αρχών αυτών στην ανάπτυξη νέων Σχολών ή Τμημάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης στην πράξη, αποτελεί προϋπόθεση για την έγκριση της ίδρυσής τους.

Η διασύνδεση του Πανεπιστημίου με τις κοινωνικές και αναπτυξιακές ανάγκες της περιοχής, επιτρέπει, ή και καθιστά αναγκαίες πολλές φορές, διαπεριφερειακές και διιδρυματικές συνεργασίες, με αποτέλεσμα το Πανεπιστήμιο να λειτουργεί ως γέφυρα επικοινωνίας και συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο. Έτσι ως βασικές αρχές που διέπουν την σύνδεση Πανεπιστημίου και Πόλης- Περιοχής Έδρας είναι:

- Η Αμφίδρομη Σχέση Ιδρύματος και Πόλης
- Η Οικονομική Στήριξη του Ιδρύματος από Τοπικές Αρχές και Φορείς
- Η Στήριξη των Τοπικών Αρχών και Φορέων στο Σχεδιασμό της Ανάπτυξης του Ιδρύματος
- Η Σύνδεση του Πανεπιστημίου με τις Αναπτυξιακές, Οικονομικές, Κοινωνικές και Πολιτιστικές Λειτουργίες της Πόλης
- Η δικτύωση του Πανεπιστημίου στους Τομείς της Έρευνας και της Εκπαιδευτικής Συνεργασίας

Αυτές οι βασικές αρχές επιτρέπουν την μεγιστοποίηση της αλληλεπίδρασης Πανεπιστημίου και Τόπου Εγκατάστασής του.

Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της επίδρασης του ΑΤΕΙ και των Σχολών του στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Πόλης και του Νομού εγκατάστασης απαιτεί μια συστηματική διερεύνηση και ιδιαίτερη μελέτη.

Η επίδραση του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος της Πόλης και του Νομού στην λειτουργία και την ανάπτυξη του ΑΤΕΙ και των Σχολών του οφείλεται σε μια σειρά από παράγοντες, όπως:

- Το μέγεθος της Πόλης
- Τα γεωγραφικά και τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Περιοχής
- Η εγγύτητα ή η απομόνωση από τα μεγάλα αστικά κέντρα και τους βασικούς αναπτυξιακούς άξονες

- Η ύπαρξη ή όχι Ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής Μονάδας, που θα μπορεί να συμβάλλει στη δημιουργία ευνοϊκότερου ακαδημαϊκού περιβάλλοντος, οικονομιών συγκέντρωσης στις υποδομές, γενικά καλύτερων συνθηκών εκπαίδευσης και στην ανάπτυξη της ερευνητικής δραστηριότητας, σχετικής με την οικονομική ανάπτυξη της Περιοχής.

- Ο σχεδιασμός διασύνδεσης Τοπικών Αναπτυξιακών Φορέων με το ΑΤΕΙ και η δυνατότητα της Τοπικής και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και των Τοπικών Παραγωγικών και Κοινωνικών Φορέων να διαμορφώσουν Μέσα και Πολιτικές Στήριξης του ΑΤΕΙ και διασύνδεσής του με την Πόλη και την Περιοχή.

Η σχέση μεταξύ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Περιφέρειας διαμορφώνεται μέσω της αλληλεπίδρασης βασικών λειτουργιών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και της Περιφέρειας.

Οι Βασικές Λειτουργίες της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι:

- η διδασκαλία
- η Έρευνα
- οι Υπηρεσίες προς την Πόλη Έδρα και την Περιφέρεια της.

Οι Βασικές Λειτουργίες της Περιφέρειας που αλληλεπιδρούν με τις λειτουργίες της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι:

- η Προώθηση της Καινοτομίας
- η Πολιτιστική Ανάπτυξη
- η Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ως Παράγοντας Τοπικής Ολοκλήρωσης Κατευθύνσεων της Εθνικής Πολιτικής για το Τοπικό Όφελος

Οι Βασικές Λειτουργίες της Περιφέρειας που αλληλεπιδρούν με τις λειτουργίες της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι:

- η Προώθηση της Καινοτομίας
- η Πολιτιστική Ανάπτυξη
- η Ενίσχυση της Απασχόλησης και των Ειδικοτήτων Αιχμής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι η καταγραφή και η διερεύνηση των επιπτώσεων που προκάλεσε η εισαγωγή του πληθυσμού των φοιτητών τόσο στον δομημένο κοινωνικό ιστό της πόλης όσο και στην οικονομική ζωή της Πάτρας. Πιο συγκεκριμένα αναλύονται οι κατά βάση θετικές αλλαγές που επήλθαν στον πληθυσμό της Πάτρας, στην οικοδομική ανάπτυξη της πόλης, στην ανεργία, στις παροχές υπηρεσιών, στην δημιουργία νέων επιχειρήσεων, στον πολιτισμό και αθλητισμό.

Μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήσαμε για την συλλογή στοιχείων, διαπιστώσαμε ότι η ύπαρξη του ΑΤΕΙ στην πόλη της Πάτρας επέδρασε θετικότερα στην ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη και την οικονομική αναζωογόνηση της τοπικής οικονομίας.

Χαρακτηριστικά αυτής της διαδικασίας είναι η οικοδομική ανάπτυξη της πόλης με την δημιουργία νέων πολυκατοικιών, η δημιουργία νέων επιχειρήσεων συσχετιζόμενων με τον φοιτητικό πληθυσμό της πόλης, επιχειρήσεις οι οποίες δημιούργησαν νέες θέσεις εργασίας με αποτέλεσμα να υπάρχει αύξηση της απασχόλησης. Ακόμα υπήρξε μεγάλη εισροή χρημάτων από τα έξοδα διαβίωσης και κίνησης των φοιτητών, χρήματα τα οποία αποκτώνται σε άλλες αγορές και κοινωνίες και καταναλώνονται στην τοπική οικονομία της Πάτρας αυξάνοντας έτσι το οικογενειακό εισόδημα συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων όπως είναι οι ελεύθεροι επαγγελματίες.

Ο ίδιος ο εκπαιδευτικός οργανισμός του ΑΤΕΙ δημιούργησε και αυτός θέσεις εργασίας (διοικητικό, ερευνητικό, διδακτικό προσωπικό) οι οποίες καλύφθηκαν κυρίως από το τοπικό εργατικό δυναμικό.

Εν κατακλείδι μπορεί να ειπωθεί ότι σαφέστατα το ΑΤΕΙ αποτελεί για την πόλη των Πατρών δυναμικό μοχλό ανάπτυξης. Θα πρέπει όμως κατά την ίδρυση τους να λαμβάνεται υπόψη η αγορά εργασίας και να δημιουργούνται τμήματα που να συνδυάζονται αρμονικά με την κάθε περιοχή, να είναι ανταγωνιστικά και καινοτόμα. Για αυτό και πρέπει να υπάρχει κεντρικός σχεδιασμός για την σωστή χωροθέτηση των τμημάτων. Ακόμα θα πρέπει να εξασφαλίζονται οι καλύτερες δυνατές συνθήκες φοίτησης για τους νέους και τις νέες της χώρας με την παροχή αρίστης ποιότητας εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Αυτό όμως προϋποθέτει την ανάπτυξη των κατάλληλων υποδομών και την ορθολογική χρήση του εξειδικευμένου ανθρωπίνου κεφαλαίου πολύ πριν την έναρξη λειτουργίας ενός τμήματος. Έτσι με την σωστή οργάνωση και τον προγραμματισμό σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο και με την συνεργασία τοπικής αυτοδιοίκησης και Υπουργείου Παιδείας μπορεί να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα που είναι η ανάπτυξη της ελληνικής περιφέρειας και των τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με την ταυτόχρονη παροχή ποιοτικών υπηρεσιών εκπαίδευσης.

Με λύπη μας διαπιστώνουμε καθημερινά ότι πόλη της Πάτρας δεν κατάφερε να βγει αλώβητη από το βαρύ χτύπημα της οικονομικής κρίσης. Η ανεργία βρίσκεται στο προσκήνιο, καθώς η οικονομική κρίση, που έχει καταφθάσει ήδη στην Ελλάδα, λαμβάνει εκρηκτικές διαστάσεις. Το κλείσιμο των επιχειρήσεων, οι απολύσεις, η κατάργηση θέσεων εργασίας και η αλλαγή εργασιακών σχέσεων είναι μερικές μόνο

από τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης που οδήγησαν σε κατακόρυφη αύξηση του φαινομένου της ανεργίας στην πόλη της Πάτρας.

Καθώς η Ελλάδα βρίσκεται στην δίνη της οικονομικής κρίσης όλοι μας διανύουμε μια δύσκολη περίοδο. Η πόλη της Πάτρας δεν θα μπορούσε να μείνει αλώβητη από την οικονομική αυτή κρίση και να μην υποστεί τις τραγικές συνέπειές της. Στην άσχημη αυτή πορεία της οικονομίας στην πόλη της Πάτρας έρχεται να προστεθεί και η απόφαση για την εφαρμογή του σχεδίου Αθηνά. Μία από τις πολυπληθέστερες σε αριθμό φοιτητών σχολή, ετοιμάζεται να μεταφερθεί σε άλλη πόλη...Με συνέπειες που ο νους μας αρνείται να δεχτεί, για την πόλη που ευχάριστα περάσαμε τα φοιτητικά μας χρόνια...

Φτιάχνοντας το παζλ των επιπτώσεων της μεταφοράς κάποιων από τις σχολές του ΑΤΕΙ Πατρών , εύκολα μπορούμε να πούμε ότι η ανεργία αποτελεί τον τομέα που πλήττεται περισσότερο από αυτήν. Καθημερινά όλο και περισσότεροι συνάνθρωποί μας χάνουν την δουλειά τους και δυστυχώς διαβαίνουν την πόρτα του ΟΑΕΔ. Μέρα με την μέρα το φαινόμενο της ανεργίας καταγράφει ποσοστά ρεκόρ που στην πόλη της Πάτρας δεν είχαν ξαναπαρατηρηθεί. Τώρα πια η ανεργία δυστυχώς αγγίζει διψήφιο ποσοστό, ιδιαίτερα στην τάξη των νέων ανέργων. Άνθρωποι με οικογένειες και παιδιά δεν μπορούν να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες και να λύσουν τα βιοποριστικά τους προβλήματα.

Καθημερινά χιλιάδες θέσεις εργασίας χάνονται, ενώ η ανάπτυξη έχει τώρα πια εξαλειφθεί σε βαθμό που παρουσιάζει αρνητικές τιμές και οι προβλέψεις για την χώρα μας είναι δυσοίωνες.

Μέσα σε όλη αυτήν την οικονομική κρίση που εδώ και μερικά χρόνια, έχει άσχημα επηρεάσει την πόλη της Πάτρας έρχεται να προστεθεί και το κλείσιμο κάποιων από των σημαντικότερων σχολών του ΑΤΕΙ της Πάτρας, που θα οδηγήσει στην συρρίκνωση του πλήθους των φοιτητών που αυτή την στιγμή κατοικούν στην πόλη αυτή, στην μείωση των επισκεπτών, που λόγω συγγενών και φίλων των φοιτητών, με χαρά έρχονταν να γνωρίσουν την πόλη αυτή

Αυτό θα έχει ως συνέπεια του λουκέτο σε εκατοντάδες επιχειρήσεις, την κατακόρυφη αύξηση ακατοίκητων και ανοίκιαστων κατοικιών και σαφώς την αλματώδη αυξηση της ανεργίας...

Καθώς εμείς με την παρούσα εργασία , ολοκληρώνουμε τον κύκλο των σπουδών μας, καθώς και τον κύκλο της διαμονής μας σε αυτή την πόλη, και έχοντας μόνο όμορφες αναμνήσεις από την πόλη αυτή, ευχόμαστε η πόλη των Πατρών να ξεπεράσει και αυτήν την κρίση και η μεταφορά του ΑΤΕΙ να μην υλοποιηθεί...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γκίκας Γ. & Χυζ Α. (2007). Τριτοβάθμια εκπαίδευση και περιφερειακή ανάπτυξη. Στο(Επιμ. Γκίκας Γ & Χυζ Α.) Ο αναπτυξιακός ρόλος των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Κόνσολας Ν., Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1997

Λαμπριανίδης Λ. (1993). Περιφερειακά πανεπιστήμια στην Ελλάδα. Εκδόσεις Παρατηρητής. Θεσσαλονίκη.

Παπακωνσταντίνου, Γ., Προσφορά και Ζήτηση Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Εκδ.Μεταίχμιο, Αθήνα 2002

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

www.teipat.gr

www.prd.uth.gr

www.tovima.gr

www.alfavita.gr

www.enet.gr

www.pelop.gr

www.wikipedia.gr